

TOPLUMSAL KURTULUS

AYLIK TEORİK-PRAKİK SOSYALİST DERGİ

ÜÇÜNCÜ YIL • SAYI 25 • EKİM 1998 • 100 SAYFALI • 10 TL

Öcalan:
PKK Apo demek değildir.

BU SAYIMIZ

20 Eylül'de, dergimiz hazırlanırken Yalçın Küçük Ankara 'da gözaltına alındı. Aslında operasyon Ağustos ayında başlamıştı. Ağustos ayının ikinci yarısında bir gece, İstanbul'da Dünya Solu'ndan arkadaşlarımız Sevkî Ömeroğlu ve Ahmet Zengin'in evi basılarak Gayrettepe'ye götürüldüler. Şevki'ye gelen ekip, "Şevki kimse var mı?" diyordu. Ahmet'in ise dört yıllık yazılarına el konuldu. Şevki, evde Yalçın Küçük'ü, Ahmet de notlarının arasında söyleşiyi aradıklarını düşündüler.

Bu arada Ankara'da, Yalçın Küçük'ün evi 12-13 Ağustos gecesi basıldı. Ancak Yalçın Küçük, 20 Eylül 1989 günü DGM'deki duruşmasından alındı, hücreye konuldu. Artık söyleşi yayımlanmıştı. İş sadece can sıkıntısı için içeriye almaya vardı. Yalçın Küçük, 5 gün boyundan kısa bir hücrede beton zemin üzerindeki paspasta yattı. DAL hücrelerinde tutulduğu günleri açlık greviyle geçirdi.

26. sayıya siz okurlarımızla gelmenin sevincini yaşıyoruz. Baştan beri sizlere biçimiyse, özüyse hep en iyisini ulaştırmak için çalıştık. Ciddi iş yapmaya gayret ettik. Bize yapılan yoğun devlet terörü karşısında yalnız olmamız, direncimizi artırdı, artırıyor. Dergimiz, çok sınırlı olanaklarla da olsa bugüne kadar yaptığı işlere toplumsal kurtuluş mücadelesindeki engellerin aşılabilirliğini göstermiştir.

Eylül sayımız Yalçın Küçük'ün "Bekaa Vadisi'nde Söyleşi" adını taşıyan izlenimlerinden dolayı toplandı. Söyleşide ise suç unsuru bulunmadığı anlaşıldı. Büyük ilgi uyandıran söyleşiyi dergimizin geçen sayısını alamamış olanlar için ikinci bölümü ile birlikte tekrar yayımlıyoruz.

Yalçın Küçük Ortadoğu'yu ele alıyor. Tarihsel bir perspektifle Suriye ve Lübnan izlenimlerini aktarıyor. İlgili okuyacağınızı düşünüyoruz.

"Gizli ve Gizli Güç: İşçi Sınıfı" yazısında Çelik Bilgin, önemli saptamalar yapıyor. İşçi sınıfının devrimci niteliğini ve tarihsel rolünü netleştiriyor.

C. Dervişoğlu bu ayki yazısında tartışma yöntemi ve yoluyla ilgili sorunları açıklığa kavuşturmaya çalışıyor.

A. Veli Yıldırım, "TKP Muhasebesi"nin özeleştirisinden ne denli uzak olduğunu, muhasebe adı altında nasıl yığınlığın ve kaçkınlığın edebiyatı yapıldığını gösteriyor. TKP'in klasını belgeliyor.

Fadıl Arkadaşımız parti tartışmalarında netleşme ve ayrışmayı gündeme getiriyor. Sosyalistler arasındaki tartışmaların kısır ve ciddiyetsizliğini eleştiriyor.

"Anti-Sinemist" tavır, bu sayımızda da tartışılıyor. Okuyucularımızın sinema sanatı konusundaki görüşlerini kısaltarak yayımlıyoruz.

Yusuf Şaylan Arkadaşımız, sosyalist mücadele tarihimizde uzlaşmazlığı ve direngenliğiyle ön plana çıkan, nöbet yerini hiç terk etmeyen Hikmet Kıvılcımlı'yı yazdı.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere.

Onur Erk

Sahibi: Dönem Yayıncılık
Adına Yalçın Küçük Genel Yayın Yönetmeni: Onur Erk Yazı İşleri **Müdürü:** Metin Ağaçoğuz **Merkez:** Cemal Nadir Sokak Hacı Fazlıoğlu İşhanı 17/6 Cağaloğlu/İstanbul **Ankara Bürosu:** Konur Sokak, 73/9 Ankara **Telefon:** 1259378 **İzmir Bürosu:** Salihağa İşhanı Kat 6/615 Konak/İzmir **Telefon:** 144685 **Abone Koşulları:** Yurtiçi Yıllık 35 bin TL **Posta Çeki Numarası:** 28155.7 **Yurtdışı:** Yıllık 60 DM **Dönem Yayıncılık Döviz Tevdiat Hesap Numarası:** 1380 İş Bankası Akay Şubesi Frankfurt **Temsilcisi:** Mustafa S. Silar Schichau Str. 7-9 6 Frankfurt 1 **Tel:** 069/495743 **Hamburg Temsilcisi:** Yüksel Er Bilser Str. 24 a 2000 Hamburg 60 **Tel:** 040/5117632 **Danimarka Temsilcisi:** Fadil Ömez Bellingevaj 128/B 5250 Odense SV - **Telefon:** 65 961562 **Stuttgart Temsilcisi:** Kamber Resuloğlu Postfach 40026 7000 Stuttgart 40 **Paris Temsilcisi:** A. Yalman Paris, Bonne-Mouvelle 75010 Paris **Köln Temsilcisi:** A. Araç C/O Beratung stelle Mansfelder Str. 30/32 5000 Köln 51 **Bonn Temsilcisi:** İmam Zeynel Aslan Haupt Str. 355 5330 Königswinter 1 **İsviçre Temsilcisi:** Baran Fırat Postfach 87 4123 Allschwil 2-6 ch
Baskı:

Kapak Resmi
İZZET KLIÇEV

4
Ufuk Güldemir
Amerkan Lobiciliği
Yapıyor

5
SHP Tekellerin
Gönlünü Fethediyor

6
Seçimde Uzlaşamayan
İnönü Çankaya İçin
Uzlaşma Arayışında

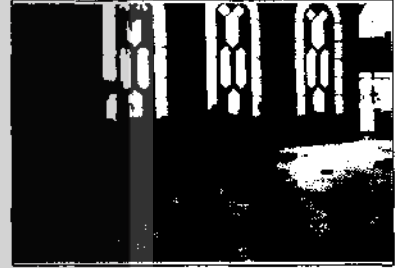
8
Uygulama Alanı
Olmayan Ölüm Cezaları
Kaldırılıyor

9
Bush-Yeltsin Elele

10
Kurtuluş Davadır

11
Haberler ve Tekzipler

12
Öcalan Mılaakatına
Kovuşturma Yok

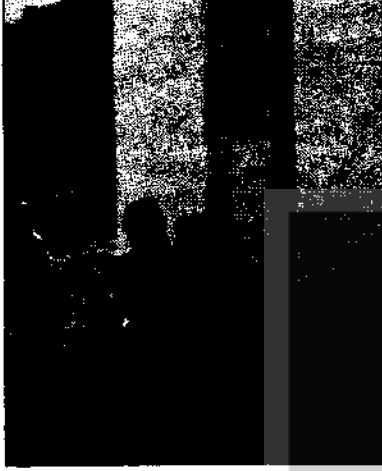

13
Lübnan ve Suriye de
Bir Dil Gezintisi
Yalçın Küçük

Yalçın Küçük
Abdullah Öcalan
Söleşisi

17 **Birinci Bölüm**
Güçlükleri Geride
Bıraktık

28 **İkinci Bölüm**
PKK
Apo Demek Değildir

33

Apo Sıkı Korunmada

35

**Amerika'yı
Bir de Ben Anlatayım**

John Reed

37

**Gizil ve Gizli Güç:
İşçi Sınıfı
Çelik Bilgin**

40

**Bahçelievler Yitikleri
Anısına**

Metin Sönmez

41

**Gerekli Olan
İlerletici Tartışmadır**

C. Dervişoğlu

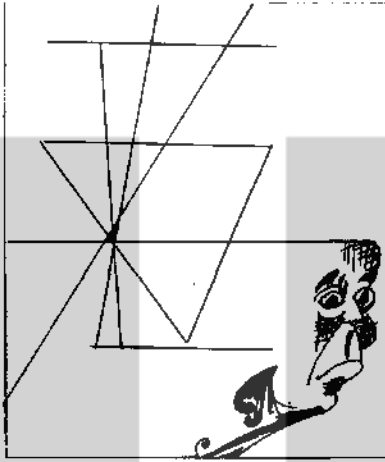
44

Başlıklar ve Tepkiler

45

**Bir İflas Belgesi
"TİKP Muhasebesi"**

A. Veli Yıldırım

49

**"Özgünlük" mü
Orta Yolculuk mu?**

52

**Yeni Bir Dergi
10 Eylül**

53

**Parti Tartışmalarında
Netleşme Ayrışma ve
Birkaç Not**

Fadıl Ölmez

55

Tek Davada 250 yıl

59

**"Anti-Sinemizm"
Tartışılıyor**

61

**E Tipi Öltüm
Mesut Hastürk**

62

**Mücadele Tarihimizde
Dr. Hikmet
Yusuf Şaylan**

Desenler: Emre Onur
Kapak:

UFUK GÜLDEMİR AMERİKAN LOBİCİLİĞİ YAPIYOR

Cumhuriyet'in Ankara bürosunda çalıştığı zamanlar, arkadaşları tarafından, "An American in Cumhuriyet" olarak nitelenen Güldemir, Washington'un Türkiye'deki ağız oldu

Güldemir, Kurtuluş'ta bundan aylar önce Baykal ile birlikte Washington'un başbakan adayı olduğu duyurulan Bedrettin Dalan için, harekete geçti

Istanbuluların Bedrettin Dalan'ı belediye başkanlığından indirmeleri Washington'un planlarında ciddi bir aksaklık yarattı. Çünkü Washington, Çankaya'ya çıkan Özal yerine Bedrettin Dalan'ı başbakanlığa hazırlıyordu. Ortaya çıkan bu güçlüğü Cumhuriyet'in Washington muhabiri olan ve yalnızca Amerikan görüşlerini Türkiye'de kamuya sunmakla tanınan Ufuk Güldemir yenmeye çalıştı. Güldemir, Özal'ın prestijinin düştüğünü, Demirel'in arttığını ve Demirel'in ilerlemesini ancak Başbakan Dalan'ın, durduracağını, Türkiye'ye duyuruverdi.

"AN AMERICAN IN CUMHURİYET"

Ufuk Güldemir'i, Cumhuriyet'in Ankara bürosunda çalıştığı zamanlar arkadaşları "An American in Cumhuriyet" olarak nitelendiriyordu. Güldemir, sadece Amerikan haberlerine ilgi göstermekle kalmıyor; bütün haberlerini Amerikan politikasına göre yazıyordu.

Cumhuriyet'in Amerika muhabiri olarak Washington'a gidince Amerikan yanlısı haberlerini sürdürmeye devam etti. Son olarak Apo ile yapılan mülakatın Sokak dergisinde yayımlanması üzerine, birdenbire Washington'un Kürt sorununa ilgisi ile ilgilenmeye başladı ve lokantalarda politika üreterek İstanbul'a gönderdi.

BAYKAL VE DALAN

Toplumsal Kurtuluş çok öncelerden Washington'un iki başbakan adayının Bedrettin Dalan ile Deniz Baykal olduklarını yazdı. Ankara'daki Amerikan Büyükelçisi Strautz-Hupe nerede ise her hafta İstanbul'a gidiyor ve Dalan ile görüşüyordu. Dalan, dinci eğilimler gösteren Özal ailesi için iyi bir denge ve fren işlevi görecek. Ayrıca İstanbul basınının tam desteğine sahipti ve belediye başkanlığı zamanında önemli ölçüde zenginleşmişti.

Washington bu planı yaparken İstanbul basını da Dalan destekçiliğini arttırıyordu. Fakat İstanbul halkı oyun bozanlık yaptı ve Dalan'ın yükselişini durdurdu. Dalan, bir köşede yeni hamleler için bek-

lerken Ufuk Güldemir, Washington'un bu planını yeniden piyasaya sürdü.

AZİZ NESİN'İN DEMİREL'İ

Güldemir, Dalan planını piyasaya sürmek için senaryolara muhtaç görünüyor. 12 Eylül 1989 tarihli Cumhuriyet'e Washington'dan şu haberi gönderiyor: "Demirel'in etrafında bir koalisyon var: Sanayiciler, emekli askerler ve entellektüellerden oluşuyor. Sanayiciler Demirel'i maddi bakımdan, entellektüeller de zihni bakımdan finanse ediyor. Bu kadro Özal'a karşı çok güçlü bir ittifak oluşturmuş. Özal bu durumda köşke çıkarsa altına ne olacağı belli olmaz. O halde tek çıkar yol, köşke çıkarken altına bu koalisyonu direnebilecek dişli birisini getirmesi. Bedrettin Dalan böyle birisi." Böylece, Özal'ı sağlamlaştırmak için ve Demirel'i durdurmak üzere Bedrettin Dalan planı tekrar pişiriliyor.

Ufuk Güldemir'in Washington senaryosu, Aziz Nesin'in Demirel'e düzdüğü övgülerin işe yaradığını gösteriyor. Washington kendisi için taze bir isim saydığı Dalan'ı tekrar politikada ve daha yüksek bir yerde görmek istiyor. Bunun için Demirel etrafında demir bir koalisyon kuruyor ve bu koalisyonu karşı aslan Dalan'ı ileri sürüyor. Ufuk Güldemir'e de, gecikmeyle de olsa Washington'un senaryosunu bir hatırlatma düşüyor. ■

SHP TEKELLERİN GÖNLÜNÜ FETHEDİYOR

SHP, ekonomik model toplantılarında amacına ulaştı ve tekellerden aferin aldı. Kimsenin ilgi duymadığı SHP ekonomik toplantısının sonuçlarını bir de Cumhuriyet'ten Şahin Alpay beğendi.

Deniz Baykal, Ecevit Hükümeti'nde enerji bakanı iken ATAŞI devletleştirileceğini ilan etti ve Osmanlı Bankası'ndaki yabancı sermaye konumunu güçlendirdi. Baykal'ın iktidarlarında özelleştirilen devlet teşebbüslerini geri alacakları sözü kimseyi inandıramadı.

SHP, ulusal ve uluslararası büyük sermayeye güven vermek için İstanbul'da düzenlediği toplantıdan memnun ayrıldı. Başında SHP eski İstanbul İl Başkanı Korel Göymen'in bulunduğu bir vakıf tarafından düzenlenen ve yabancı konuşmacıların da katıldığı toplantıdan sonra TÜSIAD'ın eski Başkanı Cem Boyner ile yeni Başkanı Feyyaz Berker ile yeni Başkanı Cem Boyner memnuniyetlerini ifade ettiler. Cumhuriyet'in sağcı yazarı Şahin Alpay da "SHP'nin geleneksel solun devletçi söylemini geride bıraktığı görüldü" diyerek sevinenler arasına katıldı.

ALLI PULLU PIYASA EKONOMİSİ

İstanbul'da, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı tarafından düzenlenen toplantı, katılanlar açısından tam bir fiyasko oldu. İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen toplantıya ka-

tilianların azlığı ile ilgisizliği, toplantıyı düzenleyenleri büyük üzüntülere boğdu. Toplantıdan sorumlu Korel Göymen, ilgisizliği "teknik bir sorun" olarak nitelendirdi. Erdal İnönü, "Demek rağbet yok" dedi. Eski Genel Başkan Aydın Güven Gürkan ise "üzülüyorum" demekle yetindi.

Toplantı, boş salonlarda ve boş koltuklarda yapıldı. Ancak bu boşluk sayısal olarak sözkonusudur. Yoksa zenginlik açısından toplantı çok görkemli geçti; en büyük zenginler toplantıyı dikkatle izlediler ve son derece memnun ayrıldılar. SHP, alı pullu piyasa ekonomisini savundu ve ANAP politikasını alılayıp pullayıp sunacağını belli etti.

KORKAK ÜRKEK SOSYAL DEMOKRAT

Başta Deniz Baykal, SHP; toplantılarda piyasa mekanizmasına imanını kesin bir dille ifade etti. İk-

TÜSIAD, SHP'ye ısındı

SOSYALDEMOKRASİDE Ekonomik Politikaları konulu konferansa, Türk Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSIAD) da, ilgi gösterdi. TÜSIAD Başkanı Cem Boyner, yönetim kurulu üyesi Bülent Eczacıbaşı ve eski başkanlardan, TÜSIAD Yüksek İstişare Konseyi üyesi Feyyaz Berker, konuşmaları ilgiyle izledi.

Toplantıyla ilgili izlenimini Hürriyet'e anlatan TÜSIAD eski Başkanı Feyyaz Berker, "İktidara yakın" olarak değerlendirdiği SHP'nin "gölge kabine" kurmasını önerdi.

BERKER: "GERÇEKÇİ"

Feyyaz BERKER

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ile Genel Sekreter Deniz Baykal'ın konuşmalarını dikkatle izleyen Berker, şu değerlendirmeyi yaptı: "SHP, Türkiye'nin meselelerine gerçekçi çözümler getirmeye başladı. İnönü ve Baykal'ın konuşması, bence çok iyi ve doyurucuydu. Ancak önemli olan iktidara geldiklerinde nasıl bir uygulama içinde olacaklardır. Kendini iktidara yakın gören SHP, ekonomi kurmaylarını

biraz daha öne çıkarmak, SHP kadrolarının bürokrasi içinde olduğunu ve zamanı gelince aktif görev alacağını söylüyor. Bence bu yeterli değil. Güven ve inandırıcılığı artırmak için, şimdiden bir 'gölge kabine' oluşturmak. Dünyanın her yerinde, iktidara yakın partiler böyle yapıyor."

BOYNER: "İNANDIRICI"

Cem BOYNER

Aynı konferansı izleyen TÜSIAD Yönetim Kurulu Başkanı Cem Boyner de, İnönü ve Baykal'ın konuşmalarını "inandırıcı" ve "kna edici" buldu. Boyner, sosyal demokrat hareketin Avrupa deneyinin Türkiye'ye yansımalarının "sevindirici" olduğunu da sözlerine ekledi.

Daha çok üniversite çevrelerinin ilgi gösterdiği konferansa, İstanbul Sanayi Odası ile İstanbul Ticaret Odası üst yönetiminin katılmaması, dikkat çekti. Toplantıyı, İTO eski Başkanı Nuh Kuşçulu, TOBB Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Genel Sekreteri Çelik Kurdoğlu ve Kavala Grubu'ndan Osman Kavala da izledi.

tıdara geldiklerinde piyasa mekanizmasına ve fiyatlara herhangi bir müdahalede bulunmayacakları konusunda yemin ettiler. Sadece kaynakların dağılımına karşılık işleri idare edeceklerini söylediler.

Kaynak dağılımına karşılık, en liberal iktisat kitaplarında bile kabul edilen bir reçetedir. Ancak hiçbir zaman işlemez ve kaynak dağılımına müdahale etmek, sonunda, bütçe yapmakla eş anlama gelir. Bunu ANAP da yapıyor ve İstanbul'da yapılan toplantılarda SHP'nin ANAP'tan hiçbir farkı olmadığını kesinlikle ortaya çıktı.

ALATON-KAVALA BOYNER-BERKER

SHP ekonomik toplantısını, büyük holding sahipleri dikkatle izlediler. TÜSIAD'ın eski Başkanı Feyyaz Berker toplantıların sonunda şunları söyledi: "SHP, Türkiye'nin meselelerine gerçekçi çözümler ge-

ŞİMDİ, SİZE SERBEST PİYASANNIN ERDEMLERİNİ SAYACA...

POTATIİZ...
ZOGAAN...
VAR!

Milliyet'ten

tirmeye başladı. İnönü ve Baykal'ın konuşması bence çok iyi ve doyurucuydu." İnönü ve Baykal, Türkiye'nin en zenginlerini doyumayı başarmaya başladılar. TÜSIAD'ın şimdiki başkanı genç Cem Boyner de, Deniz Baykal'ın konuşmasını "inandırıcı" ve "ikna edici" bulduğunu açıkladı.

İş çevreleri artık neyi doyurucu ve neyi ikna edici bulacaklarını önceden biliyor. Toplantılarda Profesör Gülten Kazgan'ın tahrik etmesi ve zorlaması üzerine Deniz Baykal, iktidara geldikleri zaman, Özal'ın özelleştirdiği devlet işletmelerini geri alacaklarını söylüyor. Buna Boyner, Berker, Isak Alaton ve diğer büyük zenginlerin hiçbirisi inanmıyor ve hiçbirisi rahatsız olmuyor.

BAYKAL'IN DEVLETLEŞTİRME SİCİLİ

Deniz Baykal'ın devletleştirme sicili malumdur. Ecevit Hükümeti sırasında Enerji Bakanı olduğu sırada durup dururken Mersin'deki Amerikan petrol şirketlerinin elindeki ATAS Rafinerisini devletleştireceğini söyledi ve günlerce bir tartışmadan sonra, şirketin kılına bile dokunmadı. Bunun yerine, imtiyazı bitmiş yabancı sermayeli Osmanlı Bankası'nın imtiyazını uzatmayı tercih etti. İstanbul'daki toplantıda, iş çevreleri, SHP'nin hiçbir yöneticisiyle, ANAP'tan en küçük bir farklılık göstermediğini görerek çok sevindiler. Sevinenlerin ara-

sında Cumhuriyet'in ekonomi ile görevli olmayan sağcı yazarı Şahin Alpay da bulunuyor. Şahin Alpay, Deniz Baykal'ın konuşmasının her bölümünü "ilginç" olarak nitelendirmekten kendisini alamıyor. Alpay, dönem solcularının dillerine yapıştırdıkları "verimlilik, etkinlik, üretim" türünden sözleri Deniz Baykal'ın ağzına da yapıştığını görünce çok seviniyor. İsveç'te öldürülen Olof Palme'yi "kıp kızıl" görmesiyle tanınan Cumhuriyet'in sağcı yazarı, Deniz Baykal kadar gerici bir sosyal demokrat bulamayacağını bildiği için bu toplantıya elinden gelen desteği veriyor.

BAYKAL VE İNÖNÜ

Başında Deniz Baykal ve Erdal İnönü bulunduğu sürece, SHP'nin ANAP'ı aratmayacağı artık kesinleşmiştir. Büyük zenginlerin bir kısmı, on yıllık büyük vurgun döneminden sonra fiyatını yine emekçilere yükletecekleri bir düzenlemeye gerek olacağını düşünüyorlar. Bunun için Deniz Baykal'ı seçmiş görünüyorlar.

Belki de bir gece önce Deniz Baykal ile birlikte hazırladıkları konuşmaları Deniz Baykal'ın ağzından duyarak memnun ve mesut oluyorlar. ■

SEÇİMDE UZLAŞAMAYAN İNÖNÜ ÇANKAYA İÇİN UZLAŞMA ARAYIŞINDA

SHP'nin ürkek ve korkak başkanı İnönü her zaman olduğu gibi bu sefer de ensesini Özal'a kaptırdı.

Demirel'in Çek-Git Mitingleri, Çık-Git Mitinglerine dönüştü.

26 Mart yerel seçimlerinde ağır yenilgiye uğrayan Özal Hükümeti muhalefetin erken seçim balonunu söndürmek için kamuoyunu oyalayıcı bir takım tedbirleri arkaya yürürlüğe koyarak muhalefeti kendi saflarına çekmeyi başaramadı.

ÖZAL'IN OYALAMA TAKTİKLERİ

26 Mart'tan sonra neler oldu? Gelin bir gözden geçirelim: Seçim akşamı ANAP'ın kalelerinin tek tek düştüğünü gören TRT, seçim sonuçlarını duyurmakta elini yavaş

tuttu. Seçmen oylarının ancak yüzde onunu 26 Mart günü veren haber merkezi Özal'a düşünme zamanı ayırmayı tercih etti. Basın ise hükümetin istifası yerine seçmen eğilimlerinin hükümette köklü değişiklikler istediği şeklinde propaganda yaptı. Özal, fırsatı değerlendirerek, eş-dost ve akrabalarını geri hizmete aldı ve birkaç bakanı değiştirdi. Ardından gazeteleri günlerce oyalayan Özal'ın televizyonda açık oturum önerisini Demirel ve İnönü kabul etti. Bulgaristan'daki Türklerin hepsini Türkiye'ye çağırarak Özal, göçmen sayısı 300 bini geçtiğinde sınırı kapatarak diplomasideki acemiliğini belli ettiyse de Bulgaristan Türkleri konusu TRT'nin haber sıkıntısını gidererek iki ay haber bültenlerinde ilk haber olarak yayımlanırken gazetelerde de manşetten düşmedi.

İşçi ve memurlara verilen zamların muhalefet partilerini memnun etmesi, iktidar partisini de memnun etti.

"TİPİŞ TİPİŞ GELDİLER"

Meclis Başkanlığı seçiminde Özal kendi adayı dışında partisinden dört aday daha çıkararak DYP ve SHP'yi Meclis Başkanlığı seçimine sokmayı başardı. Seçimde, Özal'ın deyimiyile tıpiş tıpiş meclise gelen muhalefet partileri Özal'ın zorlandığına kendilerini inandırdılar. Çünkü, Özal'ın adayı Akbulut 3. turda seçilebilmişti. Bu gelişme muhalefete göre ANAP içindeki çatlakların büyüdüğüne işaret etti. Meclis Başkanlığı seçimi sonrası Özal, kendi milletvekillerini erken seçime gitmekle tehdit ederek muhalefete mesaj gönderdi. Böylece muhalefet partilerinin erken seçim umutları kırılmadığı gibi cumhurbaşkanlığı seçimi için uzlaşma kapısı da aralanmış oldu.

ÇANKAYA UZLAŞMASI

Cumhurbaşkanlığı seçimi yaklaşırken Özal'ın cumhurbaşkanlığına aday olup olmama konusun-

da yaptığı açıklamalar erken seçimi gündemden çıkarırken, cumhurbaşkanlığı konusunda muhalefete elense çekmede ne kadar başarılı olduğunu da gösterdi.

SHP'nin ürkek ve korkak başkanı İnönü her zaman olduğu gibi bu sefer de ensesini Özal'a kapırdı. Burjuvaziye ne kadar uzlaşmacı olduğunu göstermek için cumhurbaşkanlığı seçiminde uzlaşma önerdi.

Özal, cumhurbaşkanlığı seçimini büyütürken, erken seçim tartışmalarını bitirmeyi düşünüyor. Rüyalarında artık erken seçim görmez olan İnönü, bu konuda uzlaşmanın acısını cumhurbaşkanlığı seçiminde uzlaşarak çıkarmaya çalışıyor. "Günlerimizi geçiriyoruz. Birbirimizi kandırmak için acayip laflar söylüyor Sayın Başbakan. Ama bunun sonunda hiçbir şey değişmiyor" diyerek yerinde saydıklarını söyleyen İnönü "İktidar sorumlularını uyarıyorum. Vakit varken, TBMM'yi yenileyelim. Bunu yapmaktan korkuyorsanız, cumhurbaşkanı seçiminde partilerle uzlaşma yolunu bulun" ricasıyla uzlaşmaya hazır olduğunu açıklıyor.

BATI CEPHESİNDE YENİ BİR ŞEY VAR MI?

26 Mart sonrası seçmenlere Özal'ı şikayet etmek için Çek-Git Mitingleri düzenleyen Demirel, Çık-Git mitinglerine başladı. Özal'ı Çankaya'ya çıkartarak ANAP'ı parçalama planları yapan Demirel kendi oyunuyla tuş olacağına benziyor.

AÇIK OTURUMLA UZLAŞMA BELGELENİYOR

Çankaya tartışmaları sürerken Özal bir atak daha yapıyor, bu atak DYP'yi uzlaşmaya çağırarak. Özal "enflasyonun nedeninin 1980 öncesi ahnan DÇM borçları olduğunu söyleyerek 1980 öncesi hesapların tartışılması için partileri televizyonda açık oturuma davet etti. Görünürde DÇM, özde Çankaya uzlaşması açıkoturumu televizyonda gerçekleşirse İnönü'den sonra Demirel'e de uzlaşma tamamlanmış olur. ■

UYGULAMA ALANI OLMAYAN ÖLÜM CEZALARI KALDIRILYOR

İç ve dış kamuoyunun teskin etme ve oyalama yolunda Özal Hükümetinin attığı diğer bir adım da ölüm cezası öngören bazı maddelerin mütebbete çevrilmesi.

Türk Ceza Kanunu halen 27 suçta idam cezası veriyor. Hazırlanan tasarıyla idam cezası uygulanan madde sayısı 14'e indirilecek. Yapılması düşünülen değişikliklerle, uyuşturucu madde kaçakçılığı, 15 yaşından küçüklerin zorla ırzına geçerek ölümüne neden olanlar ile casusluk, adam kaçırmaya ve yargıladığı sanığa çıkar ilişkisi nedeniyle ölüm cezası veren yargıçlarla ilgili ölüm cezalarıyla, birden fazla örgü-

tü yönetmek suçlarına verilen ölüm cezaları kaldırılıyor. Bu maddeler zaten uygulama alanı olmayan maddelerdir. Türkiye'de uygulanan ölüm cezaları ise 125, 146 ve 450. maddelerden yargılananlara uygulanıyor.

TBMM'de bekleyen 244 idam dosyası da bu maddeler uyarınca ölüm cezasına çarptırılanlarla ilgili dosyalardır. Bu tasarıyla zorla ırza geçenlere verilen ölüm cezası kaldırılırken devlet aleyhine işlenen suçlara verilen ölüm cezası kaldırılmıyor. Dünyada 80 ülkede ölüm cezaları yasalarda yok ya da verilen ölüm cezaları gerçekleştirilmi-

yor. Türkiye'de ise 7 Ekim 1980, 10 Ekim 1984 tarihleri arasında 50 ölüm cezası kararı yürürlüğe konmuş.

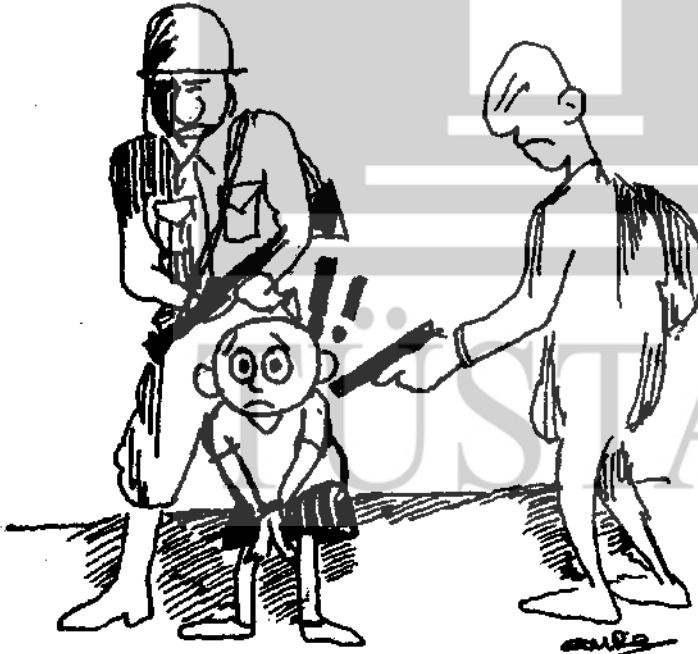
Meclis'te bekleyen 244 kesinleşmiş idam dosyası tasarının kanunlaşmasıyla yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl görüşülmezse yaşamboyu ağır hapis cezasına çevrilecek. Tasarı, yürürlüğe girdikten sonra verilen idam cezaları için ise tamamen ters hüküm içeriyor. Hazırlanan tasarıya göre idam cezası kesinleşen sanık ya da avukatı TBMM'ye başvuracak, iki yıl içinde başvuru görüşülmezse infaz otomatik olarak gerçekleştirilecek. Tasarıyla siyasal iktidara istediğini idam ettirip istemediğini idamdan kurtarma olanağı veriliyor.

Yapılan araştırmalar da idam cezasının caydırıcı etkisi olduğuna dair hiçbir kanıt olmadığında birleşiliyor. 12 Eylül yargılamaları ve uygulamalarının tarafı ve bağımsız mahkemelerde yapılmadığı biliniyor. Röportaj dergisinde Devrimci Yol davasından yargılanarak cezaevinden çıkan Melih Pekdemir ve Akın Dirik'le yapılan söyleşide aynı kişinin ölümünün birkaç sanığa birden işkenceyle kabul ettirildiği söyleniyor.

Eğer ceza yasasında gerçekten bir iyileştirme düşünülüyorsa siyasal iktidar her şeyden önce işkenceyle alınan ifadelerle ilgili verilen dilekçelerin tekrar incelenmesi ve işkenceyle ifade alanlar saptanırsa bunların ağır cezalara çarptırılmasına yönelik değişiklikler yapılmalıdır.

ANAP Milletvekili Burhan Kara tasarıyla ilgili şunları söylüyor: "Mecliste her idam dosyası için el kaldırıp oylama yapmamız, vicdanımızı rahatsız ediyor." Eğer idam dosyaları vicdanları rahatsız ediyorsa idam cezalarını silerek vicdanlarımızı rahatlatınız.

Meclisteki idam dosyalarına idam kararı vermeyerek vicdanlar rahatlar diyelim, peki daha sonra meclise verilen idam dosyalarını mecliste görüşmezseniz vicdanlar rahat olabilir mi? Eğer sürekli vicdanımızın rahat olmasını istiyorsanız idam cezalarını tümüyle ortadan kaldırınız. ■

11 YAŞINDAKİ ÇOCUĞA SORUŞTURMA

Mayıs ayında Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesinde konser verdiği sırada Bilgesu Erenus'a "Bu çiçeği tüm Kürdistan çocukları adına size veriyorum" diyen 11 yaşındaki A.Ö. hakkında soruşturma açıldı. Viranşehir Cumhuriyet Savcılığı'nda ifadesi alındıktan sonra salıverilen A.Ö'ye "PKK'ı olup olmadığı" da soruldu.

BUSH-YELTSİN ELELE

Kapitalist restorasyon yolunda daha kararlı ve daha hızlı gidilmesi konusunda Gorbacov'u uyararak Yeltsin'i Türkiye'nin ezik solcularından Ergun Balci alkışladı

Sovyetler Birliği'nin "radikal reformcularından" Boris Yeltsin Eylül ayının 10 gününü Amerika'da geçirdi. Resmî olmayan bu gezide Yeltsin ABD'deki süpermarketlerin Gorbacov'un ve perestrojkanın geleceğine kadar pekçok konuda gezelik etti. Türkiye basını da bu geziyi günü gününe takip edip yansıttı.

Parlamentoya seçildiği halde, Yüksek Sovyet'e giremeyen Yeltsin ABD'de verdiği demeçlerde Gorbacov'u perestrojka sürecinde yetersizlikle suçlarken ısrarla daha kararlı ve hızlı olunması gerektiğini söyledi.

Anlaşılan Boris Yeltsin kapitalizme ulaşma konusunda sabırsızlanmaktadır. İşini garantiye almak için Bush'la da görüşen Yeltsin, ABD devlet başkanından Sovyetler Birliği'ndeki perestrojka'ya destek vermesini istemiş, ayrıca "perestrojka'yı kurtarmak için de ele alabilecekleri on konuyu içeren bir liste" vermiştir. Artık bundan sonra Sovyetler'in kapitalist reformcusu Yeltsin ile emperyalist ABD'nin başkanı Bush Sovyetler'in kapitalistleştirilmesi için elele çalışabileceklerdir.

Yeltsin'in bir başka umudu ise Sovyetler'in ABD ile ekonomik ilişkilerini geliştirmek için bazı adımlar atacağı, örneğin yabancılara ülke içinde mülk edinme hakkının verileceğidir. Böylece sevgili Amerikalı dostları Sovyet topraklarına ortak olabileceklerdir.

Yeltsin bir kapitalist yolcudur. Tüm özlemleri ve tutkuları Sovyetler'de kapitalizmi kurmak doğrultusundadır. Bu yolda emperyalist dünyanın lideri Bush'la elele vermek istemektedir. Bütün bunları alkışlayanlardan birisi de Ergun Balci'dir. Balci, Yeltsin'e hayran-

lığını gizleyememektedir. Sovyetler'in bu "dobra dobra konuşan yaramaz çocuğu" ABD'de davetlerde içkiyi fazla kaçırdıktan sonra ülkedeki sistemle, onun Gorbacov dahil tüm önderleriyle alay etmektedir. Balci da bunun adını "radikal/

reformculuk" koymaktadır. Bu ne radikallik ne reformculuk, sadece Amerikan usulü soytarlıktır. Ergun Balci'nin bir diğer keşfi ilerde Sovyetler'den demokrasi dersi alabileceğimizdir. Tabii ki Sovyetler'de kapitalizm kurulduktan sonra. Bush-Yeltsin ikilisinin Türkiye temsilciliğine soyunan Balci ve benzerlerinin ne yazık ki bu umutları boş çıkacaktır.

Demokrasi mücadelesinin aşın-da, devrim mücadelesi olması gereken Türkiye'de Sovyetler'den ve sosyalist sistemden alınacak ve alınması gereken ders çoktur. Ama bunun için Ergun Balci'ya söz düşmez. ■

TKP GEÇESİ YAPILDI

*İkinci devlet partisi
kuruluş hazırlıkları ilerliyor.
Sadun Aren, Aziz Nesin, Halil Berktaş,
devlete ait bir binada ve
İstanbul Valisinden izin alarak
TKP'nin 69'uncu kuruluşunu kutladılar.
Parti'nin şu anda
Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde
bulunan liderleri
Nabi Yağcı ve Nihat Sargın'a
toplantıya katılma konusunda
özel izin verilmemiş olması
hayret uyandırdı.
Sadun Aren, Aziz Nesin, Halil Berktaş'a
kutlu olsun.*

KURTULUŞ DAVADIR

Bilgesu Erenus Kürtçe şarkı söylediği için yargılanmaya başlandı.

Ana davada DGM Savcısı Yalçın Küçük için beraat, Bilgesu Erenus için görevsizlik ve diğer bütün sanıklar için ağır cezalar istedi.

DGM Savcısı, Yalçın Küçük'ün yanlışlıkla tutuklandığını kabul etti. Altı yeni dava daha açıldı.

Toplumsal Kurtuluşçular, üzerlerindeki ağır polis baskısının dışında, sürekli olarak mahkemelere taşınıyorlar. Eylül ayının ikine yarısında Bilgesu Erenus, Viranşehir'de Kürtçe şarkı söylediği için yargılandı. Dergimiz hakkında, ikisi Yalçın Küçük'ün yazıları üzerine, altı dava daha açıldı. Ayrıca geçen yaz Kurtuluşçuların tutuklanmasıyla başlayan davada DGM Savcısı, esas hakkında mütalaasını okudu. On beş sanıklı davada bir beraat ve bir görevsizlik istemi dışında ağır cezalar talep edildi.

HER DİLDE ŞARKI SÖYLERİM

Viranşehir'de verdiği konserde Kürtçe şarkı söylediği için açılan dava nedeniyle Bilgesu Erenus İstanbul'da sorgulandı ve ifade verdi. Erenus, verdiği ifadede her dilde şarkı söylediğini ve Kürtçe şarkı söylemekte bir sakınca görmediğini dile getirdi. Bilgesu Erenus, Kürtçe yazmanın yasaklandığını, ancak şarkı söylemenin yasak olmadığını belirtti.

HERKESE CEZA İSTEMİ

14 Eylül 1989 tarihinde Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde geçen yıl 13 Haziran 1988 tarihinde başlatılan operasyon sunucunda açılan 15 sanıklı Toplumsal Kurtuluş davasında Savcı esas hakkında mütalaasını okudu. Buna göre

DGM Savcısı, Yalçın Küçük ve Bilgesu Erenus dışında bütün sanıkların Kürtçülük ve komünizm propagandalarından ağır cezalara çarptırılmalarını istedi.

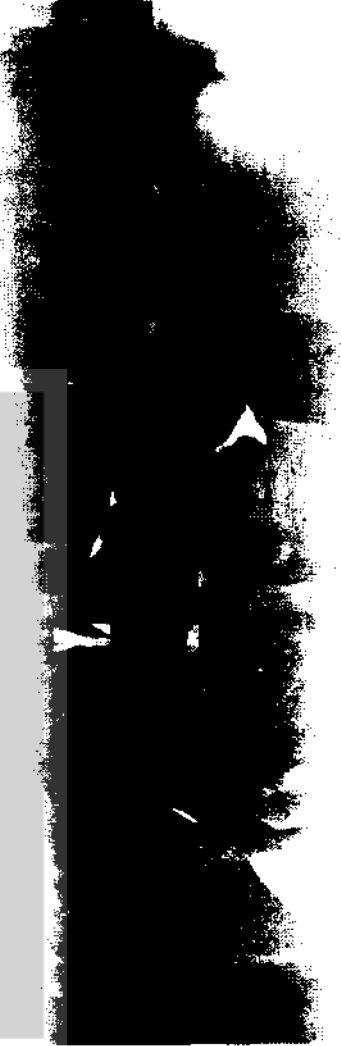
YALÇIN KÜÇÜK YANLIŞLIKLA TUTUKLANDI

DGM Savcısı, esas hakkında mütalaasında Yalçın Küçük'ün "sehven" tutuklanmış olduğunu kabul etti. Geçen yıl Yalçın Küçük, Aziz Nesin'in Kürdistan Press'te çıkan konuşmaları nedeniyle ve bu konuşmaların Yalçın Küçük'e ait olduğu kabul edilerek bilirkişi tarafından verilen raporla tutuklanmış ve Merkez Cezaevine konmuştu. Savcı, esas hakkında mütalaasında yanlışlığı kabul etti ve bütün sanıklar içinde sadece Yalçın Küçük hakkında beraat istedi. Bunun dışında Bilgesu Erenus'un İsmail Beşikçi hakkındaki yazısında kanunun suç saydığı bir fiili övme suçunun işlendiğini ancak görevin DGM'ye ait olmadığını bildirdi.

DGM Savcısı, esas hakkında mütalaasında, bütün sanıklar hakkında ağır cezalar istedi. Esas hakkındaki mütalaayı diğer sayfalarda yayımlıyoruz.

ALTI YENİ DAVA

Ana davada esas hakkında mütalaa okunurken, altı yeni davanın görüşülmesine de başlandı. Yalçın Küçük'ün Avrupa konferan-

Ankara DGM, Ağustos 1988

sları, Sovyetler Birliği'nde Yeni Ekonomi Politik Çabaları yazılarından dolayı iki yeni dava açıldı. Bunun dışında çeşitli sayılarda yayımlanan "Amerika Irak ve İran'ı İçine Alan Büyük Kürdistan mı Planlıyor", "Hürriyet Neden Korkar", "Oktay Ekşi MIT'te Daire Başkanı mı", "İşçi Sınıfının Politik Öncüsü", "Açık Devrimci Parti Üzerine Notlar", "Ekim Devrimi ve İnsan Hakları" başlıklı yazılar hakkında da davalar açıldı.

20 Eylül 1989 tarihinde Yalçın Küçük, hakkında açılan davalarından dolayı sorgulandı. Küçük, mevcut yasalara göre Toplumsal Kurtuluşçuların mahkum etmenin mümkün olmadığını söyledi. ■

HABERLER VE TEKZİPLER

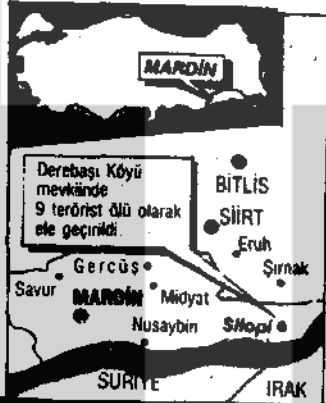
PKK'ya büyük operasyon

18 Eylül 1989
Cumhuriyet

Mardin'in Silopi ilçesine bağlı Derebaşı köyü yakınlarında dur ihbarına uymayan militanlar ile çatışma çıktı. 9 PKK'lı ölü ele geçirildi.

DIYARBAKIR (Cumhuriyet) — Mardin'in Silopi ilçesine bağlı Derebaşı köyü yakınlarındaki Cimsin tepesinde "teslim ol" çağrısına uymayan 9 PKK militanının güvenlik güçlerince öldürüldüğü açıklandı. Olağanüstü Hal Bölge Valisi Yardımcısı Nafiz Kayalı, PKK'lıların örgüt tarafından cezalandırılan üç arkadaşlarını da İdil'in Özbek köyüne bağlı Dilberaz mezrasında öldürdüklerini bildirdi.

Güneydoğu'da ardı arkası kesilmeyen eylemler nedeniyle operas-
(Arkası Sa.12 Sü.7'de)

"PKK'LI DİYE altı köylü öldürüldü"

İnsan DÖRTKARDEŞ **DIYARBAKIR**, (hha) 18 Eylül 1989 Hür.

MARDİN'in Silopi ilçesi yakınlarında güvenlik kuvvetleriyle giriştikleri silahlı çatışmada ölü ele geçirildikleri açıklanan dokuz PKK'lıdan altısının olayla ilgisi olmayan gençler oldukları, askerler tarafından götürülüp kurşuna dizildikleri iddia edildi. Bu iddialar üzerine Ankara'dan bir Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SDHP) heyetinin ilçeye giderek inceleme yapması
(Devamı Sa.15, Sü.3'de)

9 PKK'lı delik deşik

Kanlı günahlarının cezasını buldular

Bir grup PKK'lı, Silopi'nin günlük kesiminde güvenlik güçleriyle silahlı çatışmaya girdi. Gece 02.00'de başlayan ve sabaha kadar süren çatışma sonunda 9 PKK'lı silahlılarıyla birlikte ölü olarak ele geçirildi.
18 Eylül 1989 Hürriyet • 14 sayfa

BİLGESU ERENUS HOLLANDA'YA GİDİYOR

Hollanda Kürt İşçiler Derneği 2-7 Ekim 1989 tarihinde Amsterdam'da "Kültür Haftası" düzenliyor. Çeşitli ülkelerden ve bu arada Sovyetler Birliği'nden bilim adamlarının katılacağı haftaya Bilgesu Erenus da davet edildi.

Bilgesu Erenus, Amsterdam'da kültür haftasında konser verdikten sonra Türkiye'ye dönecek.

27 Eylül 1989 (SABAH)

er...

İÇ

Emgin Aray

Hadi oradan deyyus!

Apo, Türk aydınlanna kırılgınmış.

Apo, bildiğiniz Abdullah Öcalan. Hani şu 'Apocular'ın önderi, PKK reisi.

Bekaa Vadisi'ndeki kartal yuvasında, değerli büyüğümüz Yalçın Küçük kendisiyle görüşmüş de demec almış. (Mehmet Ali Birand o işi çok önceden başarmıştı da sürüm sürüm süründürmeye kalkmışlardı).

Haftalık bir siyasi haber dergisi de, yeni çıkmaya başlayan, üstelik haber dergisi maber dergisi olmadığını, sadece dergi olduğunu reklamlarında ısrarla öne süren bir dergi de, (yöneticilerinin tutkuları yönünde eşcinsellerin ve 'marjinallerin' dergisi olacaktı bu), Apo'nun zehir zemberek görüşlerini kapak konusu yapıp işlemiş.

Apo kardeş, Türk aydınlannı dalkavuk olmakla suçlayıp 'Cumhuriyet'i aşamamışlardır' buyuruyor... (Türk aydınlannın aynı adlı cerideyi bir türlü aşamamış oldukları gerçek de, burada Apo'nun sözünü ettiği düpedüz Türkiye Cumhuriyeti sanıyla bilinen devlet).

Türk aydınlann sosyal güvenimin etkisinde yaşıyorlar, birçok gelişmeyi görmüyorlar. Halen burjuva basını PKK'ya karşı tam bir savaş halindeymiş.

Burjuvasını proleterini bilmem ama, Türk basınının Türkiye Cumhuriyeti'ni bölüp parçalamak isteyen çocuk katillerine karşı olması Apo'ya neden bu kadar tuhaf geliyor yahu?

'Çok geniş bir kitle temelli olduğu için Dev-Yol örgütüyle işbirliği yapmış bulunduğunu' ileri sürecektik kadar ahmak olan Abdullah Öcalan, Türk aydınlanna çok

çok kırılgın, çöle

Buraya kadar işin belki 'gırgın' da, söz konusu dergi çıkar bir haftaya yakın, ila maşallah bir tek Türk aydını çıkıp da Apo'ya 'hadi oradan deyyus' demedi, diymiyor!... Çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve bölünmezliğini savunmak fevkalade ayıptır... Solculuğa yakışmaz...

Tüü, Allah belanızı versin aydın gibi topunuzun da.

ÖCALAN MÜLAKATINA KOVUŞTURMA YOK

Dergimizin Eylül sayısı toplatıldı. Yazımız Yalçın Küçük, beş gün gözaltında tutulduğu süre içinde açlık grevi yaptı.

Sokak dergisinde ve Toplumsal Kurtuluş dergisinde Yalçın Küçük'ün, Abdullah Öcalan'la yaptığı mülakatın yayımlanması ve yazımız Yalçın Küçük'ün gözaltına alınmaması bazılarını rahatsız etti. Yalçın Küçük'ten önce Mehmet Ali Birand, Nuray Şirin ve Hadi Uluengin, Öcalan'la görüşme yapmıştı. Hatta televizyonun incisi Birand yaptığı söyleşiyi yayımladığından hakkında dava açılmıştı. Öyle ya Birand'ın bile poliste ifadesi alındığına göre Yalçın Küçük'ün ifadesi niye alınmasıydı?

Dergimizin Sahibi Yalçın Küçük 20.9.1989 tarihinde duruşması için sabahleyin DGM'ye gittiğinde siyasi polis kendisini apar topar Ankara Emniyeti DAL'ına götürmek istedi. Yalçın Küçük polisle bir süre tartıştıktan sonra DGM'deki duruşmasına girebildi. Yalçın Hoca'nın üstünde kazakları ve kışlık çorapları bulunmuyordu. Duruşmayı izleyenlerden kazak aldı ve siyasi polis ekipleri Yalçın Hoca'yı Emniyet DAL'ına götürdüler.

Siyasi Şube ekipleri Yalçın Küçük'ün Abdullah Öcalan'la yaptığı mülakattan dolayı kovuşturmaya gerek olmadığı sonucuna vardı. "Açlık Grevi Şehitleri Ölümsüzdür" başlıklı Toplumsal Kurtuluş Özel Sayısı için dergi sahibinin dergide çıkan yazılardan dolayı gözaltına alınamayacağı ortada olduğundan Yalçın Hoca'yı içerde tutmak için gerekçe kalmamıştı. Çıkarıldığı Ankara DGM Savcılığı, Hoca'yı 25 Eylül'de serbest bıraktı. Toplatılan Eylül sayısının toplanma nedeni olarak da Yalçın Küçük'ün seyahat izenimlerini anlattığı "Bekaa Vadisi'nde Söyleşi" gösterildi.

Yalçın Küçük daha önce Adalet Bakanı'na yazdığı mektupla kamuoyuna bundan sonra gözaltına alındığı andan itibaren "keyfi olarak gözaltına alınma ve hücrede tutulmayı" kınamak için açlık grevi yapacağını bildirmişti. Yalçın Hoca bu kez gözaltına alındığı süre içinde açlık grevi yaptı. Kısa süreli açlık grevlerinin yararlarını önümüzdeki sayılarda kendisinden öğreneceğiz.

LÜBNAN VE SURİYE'DE BİR DİL GEZİNTİSİ

Yalçın Küçük

Apo'yu dinlerken düşünmeye dalyordum; birkaç kez oldu. Birbirine paralel düzlemler ortaya çıkıyordu ve ister istemez düşünmeye başlıyordum. Şunları düşünüyordum: Hiç pikaj yapmasını bilmem. Ancak piyasadaki pikajörlerin çoğunu yetiştirdim. Mizanpaj yapmadım; çok dergi düzenlettirdim. Ben bunları düşünüyordum; çünkü Apo şunları söylüyordu: "Hocam, bir tek kurşun sıkmadım. Fakat ordu kuruyorum." Apo, şimdiye kadar eline tabanca almamış; fakat silahlı eğitimin başında bulunuyor. Bunları ve nedenini düşünmekten kendimi alamıyorum.

Bilmediklerini öğretmek, herhalde çaresizlikten doğuyor; her devrimci başlangıç çaresizlikle birlikte ortaya çıkıyor. Bunu tersinden de söyleyebiliyorum: Nerede çaresizlik varsa orada devrimci başlangıç görülüyor. Bu nedenle, devrimciliği, bir de çaresizliği çare bolluğuna çevirme olarak tanımlayabiliyorum.

Bilmediklerini öğretmek ile bilinenleri saklamak, karşı karşıya ve bir yerde duruyorlar. Suriye'yi hep görmek istiyordum; çünkü Suriye, çok uzun yüzyıllar insanlığın bildiklerinin saklandığı yer oldu. Suriye, Ortaçağ'ın başından sonunun yaklaştığı yüzyıllara kadar insanlığın bilgisine emanetçilik yaptı, dokunmadı, değiştirmede, biraz küfe bıraktı ve sakladı. Bilgi, Çin'de, Mezopotamya'da filiz aldı, İyonya denilen küçük Asya'nın Ege Kıyıları'nda biraz boy attı ve Atina'da diyalektik bir sıçrama gösterdi; sonra, iskenderiye'ye geçti ve oradan Suriye denilen topraklara geldi, durdu. Her yerde kayboldu; Suriye'de Sıriyak dilinde kendisini bilinçsizliğe terk etti. Avrupa'nın açları, adına Haçlı Seferleri dedikleri büyük yağmacılığa çıktıklarında, bu zengin topraklara gelip takıldılar ve burada, bu cahil Avrupa, hiç ummadığı bir uygarlık buldu. Önce bunu özgün Sıriyak uygarlığı sandı ve daha sonra, bu uygarlığın üstünü açmaya başlayınca, bunun Suriye'ce saklanan Grek ve Roma uygarlıkları olduğunu anladı.

Avrupalılar, Suriye'den aldıkları rüzgarla "yeniden doğum" heyecanına tutuldular ve buna "rönesans" adını veriyorlar. Rönesans, yine de bir bilinene yeniden doğma-oluyor; şimdi düşünüyorum ve bana fazla heyecan vermiyor. Titretici olanın bir bilinmeyene doğmak olduğunu düşünüyorum ve insanlığın yeniden bir bilinmeyene doğuma muhtaç olduğuna inanıyorum.

Bekaa Vadisi'nde insanların yeni bir ceza hukuku peşinde olduklarını gördüm. Yeni hukuk ve yeni yargılama yöntemleri yapıyorlardı. Yeni bir ahlak arıyorlardı; ahlakın en temelinde cinsel ahlakın yattığını

düşünüyorum. Denemek zorundadırlar. Yeni bir finansman düzeni ve yeni bir mücadele biçimi bulmak durumundalar. Tümüyle bir örgütlenmenin ipuçlarını tutuyorlar. Yüzlerinden heyecanlarını ve ciddiyetlerini okuyordum.

Risklidir; fakat "rızk" için risk almak gerekiyor. Aslında bütün dillerdeki "risk" sözcüğü, buradaki "rızk" kavramından çıkıyor. Ortaçağ'da Suriye ve limanları dünya ticaretinin kavşak ve en zengin noktalarıdır. Suriyeli, doğuştan ve tarihsel olarak, uluslararası, tüccardır ve tüccar için uluslararası ticarete açılmak, yelken açmak, bir "rızk" arayışı oluyor. Aynı zamanda büyük risk taşıyor; gidip de gelmemek var. Bu nedenle Suriye'deki bir "rızk" sözcüğü, bütün dillerde "risk" oluyor.

Hafız, Suriye'nin çocuğudur ve uluslararası risklere alışmış bir tarihten geliyor. Hafız, biraz da Bekaa Vadisi nedeniyle uluslararası politikada söz sahibi oluyor ve Bekaa Vadisi yalnızca Türk ve Kürt gerillalarına değil, dünyanın pek çok milletinden gelme silahlı eylemcilere eğitim alanı işlevi görüyor. Ortaçağ'da baharatın ve ipeğin develerden indirilip gemilere yüklediği bu coğrafya şimdilerde pek çok coğrafyadan gelen gençlerin gerillaya dönüştükten sonra yeni bir sefere çıktıkları geçiş alanlarıdır. Hafız, risk alıyor; ancak böylece rızkını da buluyor.

Washington'un en çok Suriye ile Bulgaristan'a ateş püskürmesi bir rastlantı değildir; için bu yanında bir iş bölümü var. Bulgaristan, dünyanın pek çok yanından gelen gençlerin solculuk eğitimi yaptıkları tek sosyalist blok ülkesidir. Bulgaristan'da her yıl binlerce Afrikalı, Asyalı genç, "kardeş partiler" doğrultusunda sosyalist eğitim alıyor. Bekaa Vadisi'nde binlerce genç silahlı eğitim görüyor. Sistem, önemli ölçüde geriletmeden bu iki ülkenin işlevlerinden vazgeçilebileceğini düşünmemek gerekiyor.

"Haydin Leventlerim!" Herhalde, Turgut Reis ya da, "kızıl sakal" sözcüğünden bozma Barbarossa Hayrettin Akdeniz'i ineten tayfalarını galeyana getirmek için böyle bağırıyordu. Leventler, yiğit denizcilerdir ve herkes "levent" sözcüğünü Türkçe sanıyor; Latince'dir. "Levanten" ve "levent", Latince "levare" fiilinden geliyor; "doğmak" anlamını taşıyor. Latince "levant", doğulu veya doğan anlamını veriyor; "levanten" Fransızcadır. Avrupalılar, savaştıkları ve bir ara yıldıkları, Doğulu silahlılara "levant" veya "levent" diyorlar; Türkler bunu övücü kabul edip kendilerine isim bile yapıyorlar. "levanten" ise Haçlı Seferleri ya da başka nedenlerle Suriye liman kentlerine geldikten sonra buraya

yerleşen Avrupalı hristiyanları gösteriyor; leventin yiğit ve levantenin tüccar anlamları sonradan ekleniyor.

Lübnan, çok büyük ölçüde levanten bir ülkedir. Ticaret ve eğlence yatağıdır; savaş alanında bile tüccar kafasıyla kendilerini iki tarafın kurşunlarından koruyabilen Lübnan kentleri gördüm. Lübnan'da levantenlerin tüccar ahlakı, eğlence düşkünlükleri, sefahat merakı, her gün yağın bombalara karşı büyük bir bağımsızlık gösteriyor; hiç etkilenmiyor. Arabın bitmez tükenmez neşesi, levantenlerin hiç de muhtaç olmadıkları vitamin görevini üstleniyor.

Istanbul "yeni Beyrut" oluyor. Bir zamanlar herkes Roma'ya özeniyordu, Fatih, Roma İmparatoru olmayı kafasına koymuştu. Doğu Roma zamanında ise, İstanbul, Konstantinopol'dan daha çok "Nova Roma" olarak adlandırılıyordu. Bir ara ürken, şimdi bitleri kanlanan levantenleri ile, Beyrut'un öldüğü bir zamanda, bütün sefahati, artan fahişeliği ile, "Nova Beyrut" adına çok daha layık görünüyor.

Çocukluğumda, büyüdüğüm kentte, İstanbul'a "Konstantiniye" deniliyordu. En sevdiğim arkadaşlarım levanten ya da Arap ailelerden geliyordu. Anneannemin soyadı Sabuni'dir. Halep'ten geliyorlar. Bembeyaz, çok güzel bir kadındı; çocukluğumu gördükçe, kendimi hep, anneannemin güzelliğini seyrederken yakahıyorum. Güzele tutkumun bu kaçak seyirlerden kaynaklandığını sanıyorum. Annem, teyzelerim, dayılarım, beyaz sarı tenli renkli gözlü çok güzel insanlardır; Kafkaslar'dan Halep'e yerleşen bir aile oldukları anlaşılıyor. Araplar, bu dünyanın en şoven, kendisine "kavm-i necip" diyerek, asil bir millet olduğunu ilan eden bu insanlar, Kafkas kızlarına düşkünlüklere. Bütün Kafkas halklarına kısaca "Türk" diyorlar. Kafkas gelinlere düşkünlükleri nedeniyle Türklerle evlenmekten ve kanlarında Türk kanı bulunmasından övünüyorlar.

Benim büyüdüğüm kentte ve ailemde Halepli gelin makbûldür. Aslında sadece gelini değil, Halep'in her şeyi rağbette oluyor; çocukluğumda evimizdeki bütün möbellerin, porselenin, örtülerin Halep'ten getirilmiş olduğunu hatırlıyorum. Önce bunun sadece bize özgü olduğunu sanıyordum; fakat İstanbul'un değil Halep'in Osmanlı'nın şıklık ve moda merkezi olduğunu geç öğrendim. "Halep ordaysa, arşın burada sözü", Halep'in Osmanlı içindeki seçkin yerini anlatıyor. Bu sözle Halep'in bir güzellik yatağı olduğu kabul ediliyor; ancak arşın sahibinin de bunu ölçebilecek bir kimse olduğu belirtiliyor.

Osmanlı da Yemen, el sanatlarında bir deha odagıdır; kadınlarımız başlarına "yemeni" bağhyorlar. Erkeklerimiz ayaklarına "yemeni" giyiyorlar. Sabuni sözcüğünün sabuna bir aidiyeti, ilmi sözcüğünün ilme bir bağlılığı göstermesi türünden yemeni sözcüğü de Yemen'den gelme bir ürünü anlatıyor. Ne kadar güzeldirler; yemeni, bağlayamıyorum, ama, evde kırmızı yemenileri ayagımdan hiç çıkarmıyorum.

Bütün dillerdeki "salari" sözcüğü, maaş, "salt" ve tuz sözcüğünden çıkıyor. İnandır gelmeyebilir; bir zamanlar insan büçesinde tuz o kadar önemliydi ki, Av-

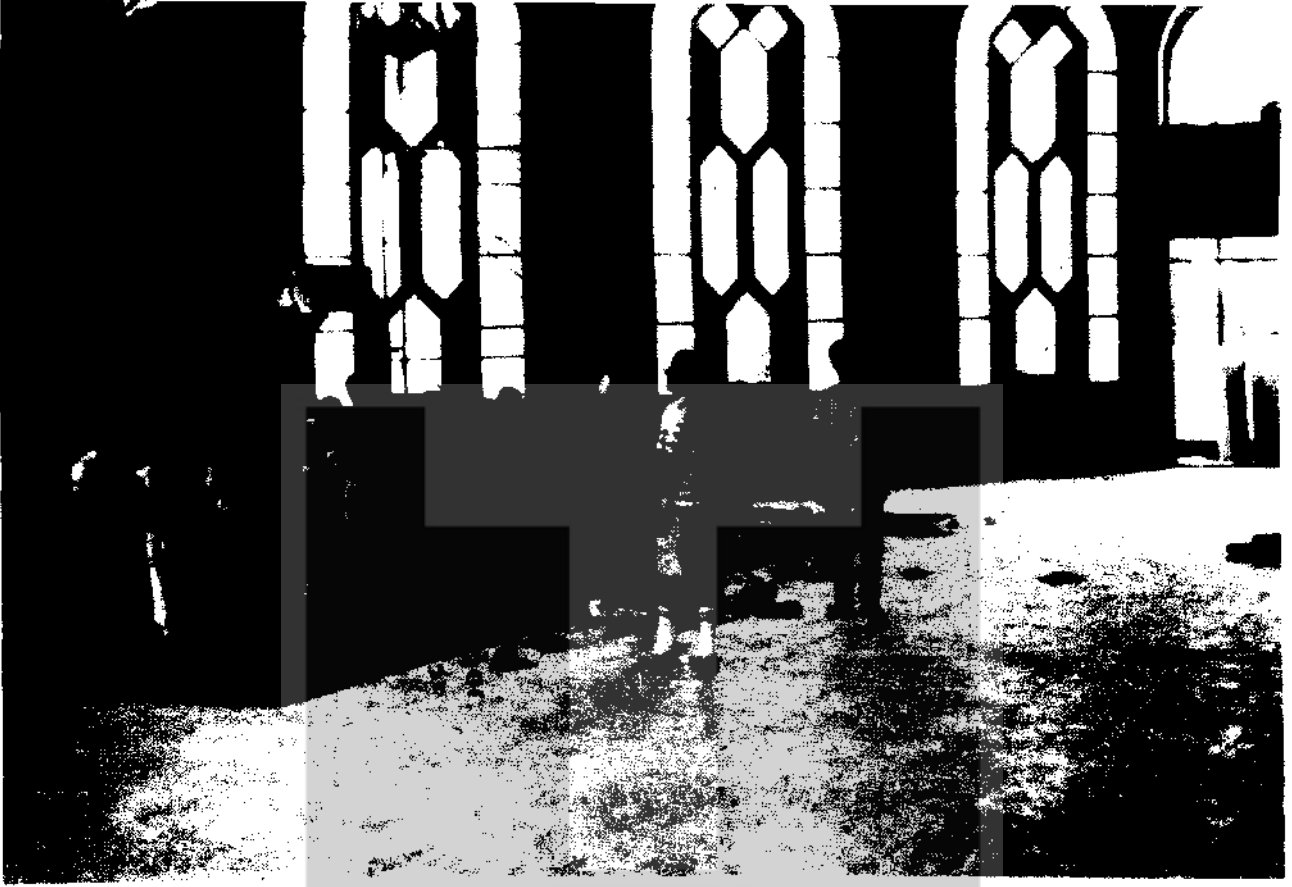
rupa'ya yine Suriye üzerinden gönderiliyordu. İnsanlara maaş değil "tuzluk" ödeniyordu. Özellikle kamu görevlilerine, belli bir günde, tuz almaları için bir ödeme yapılıyordu; buna "tuzluk" ya da maaş deniliyor. Yemeni de şimdi tuz türünden önemini yitiriyor; Türkiye'deki bütün yemeni üreticilerinin ortadan kalktığını biliyorum. Bir tek Gaziantep'te kaldı; nefis kırmızı yemenilerimi Antep'ten getiriyorum. Halep'i görmeyi çok istiyordum. Ben dünyada en çok Beyrut'u, Halep'i ve Kahire'yi görmek istiyordum. Kahire'de belki İskenderiye'de yanan ünlü kütüphaneyi bulurum; öyle umut ediyordum. Henüz görmedim. Beyrut'un yangınına, İstanbul, Nova Beyrut olduğu için fazla üzülemedim; sadece kızdım. Halep'te ise ürktüm. Halep'te yoksullukla zenginliğin bu taştan sıraları beni çok ürktü. Halep'in en yoksul, en bakımsız, en pisliğe terk edilmiş mahallelerinde Kürtlerin oturduğunu öğrendim. Kürtler, Halep'in zencileridir. Kefiye, Araplarla Kürtlerin ortak giysisidir; başa sarılıyor. Gallabi'yi ise en çok çok yoksul ve bu nedenle Araplaşmaya yüz tutmuş Kürtler giyiyorlar. Türkiye'dekiyle Halep'te ve çevresinde gördüğüm Kürtlerin karşılaştırılamayacak ölçüde benliklerini koruduklarını farkettim; oldukça şaşırdığımı saklamamalıyım. Bu şaşırma ile Kemalizmin etkisi ile ilgili saptamalarının doğruluğunu düşünüyorum.

Avrupa'da, Amerika'da, bir başka yerde, her gittiğim yerde, üniversiteleri, dinsel binaları ve çarşıları gezmeyi seviyorum. Bunların birbirinden ayrı olduğunu sanıyordum; düşününce insanların toplandığı yerleri gezmeyi sevdiğim sonucuna vardım. Halep Üniversitesi'ni gezdim; modern bir üniversite görünümündedir. Sadece inşaat son derece bozuk; demek, gayriplan bir müteahhite yaptırmışlar. Hafız gerçekten Suriye'yi modernleştiriyor, öyle koyu bir dinselliğe de rastlanmıyor. Hafız Esat her dersanede, dersliklerin kapısında. Her köşede bu kadar Hafız resmini yine de anlamıyorum.

Ankara-İstanbul arasında otobüsle seyahat ederken en çok cami mimarisinden rahatsız oluyorum. Türkiye'de acaba yeni yapılan camilerden daha çirkin ne var; her defasında bunu soruyorum. Bu çirkinlik Eylülizmle birlikte hızla arttı. Eylülizm, bir yandan Atatürkçülük kurslarını ve diğer yandan cami yapımını hızlandırdı. Yol boyunca, elektrik öncesi aydınlanma ile hoparlör öncesi duaya çağırma zorunluluklarının belirlediği, artık bu zorunluluklar ortadan kalktığı için determinizmini yitirdiği için amorfleşen camilerin birer estetik cinayeti olduklarına inanıyorum. Bunun tam karşıtını Halep'te gördüm; Hafız Esat'ın Halep'te yaptırdığı yeni cami gerçekten güzellik abidesidir. İnşaatı bitmemişti; izin aldım, gezdim. Bir ilkokul öğretmeni öğrencilerini getirmiş öğrenciler, renk renk vitrayların önünde, namaz kılma ile oyun arası bir hareketlilik içinde idiler. Uzun süre seyrettim.

Tapınmam yoktur. Ancak tapınanları seyretmekten her zaman rahatlık duyuyorum. Buna bir de oyun karışmışsa, seyrine doyamıyorum.

Halep Kalesi, sanki çölde bir kum yığını üzerine kurulmuşa benziyor. Hendekleri hâlâ işler görünüyor;

Hafız Esat'ın Halep'te yaptırıldığı yeni cami gerçekten güzellik abidesidir. İnşaatı bitmemişti; izin aldım, gezdim. Bir ilkokul öğretmeni öğrencilerini getirmiş öğrenciler, renk renk vitrayların önünde, namaz kılma ile oyun arası bir hareketlilik içinde idiler. Uzun süre seyrettim

hendek, tehlikenin ulaşmasını önlemeye yarıyor. Hendek olgusundan hareketle, "hendek" kavramını da geliştirme ihtiyacını duymaya başlıyorum. Tekelsi dönemde en büyük tehlikenin uzlaşma olduğuna inanıyorum; hücumdan önce bir hendek gerekiyor. Kalenin kapılarını kapatıp, hendeğe su doldurmak, kulelere nöbetçiler dikmek icap ediyor.

Halep bunu çok yapmış; Mısırlı İbrahim Paşa ordularını karşılamaya çıkan Osmanlı ordularına da kapılarını kapatmış. Ordular, surların önünde perişan olmuşlar.

Surların altı şimdi çarşıdır; bu çarşının yanında İstanbul'daki kapalı çarşı çocuk oyuncuğu kahyor. Halep Çarşısı'nda insan görkem, gizem ve pislikten boğuluyor; kendisini, kalenin kapılarından birisine atabilmek için zaman zaman koşmak gereğini duyuyor.

Bir kapı, Antakya Kapısı'dır. Bir yol insanı sınıra yaklaştırıyor. Nerede olursa olsun ne zaman sınır görsem, ne zaman sınır düşünsem, hep sınırda yaşamaya mahkum olduğumu anlıyorum. Ne güzel yerler, sınırlar! Sınırlar, hiçbir şeyin birbirinden ayrılmadığı yer-

lerdir. Afşin'in içinden aktığı Afrin kasabasında, nehir kenarında bir kahveye oturduk; teyp, Ermenice bir şarkı çalıyordu. Merak ettim, gittim, kasada çok az kaset vardı, ama varolanlar Türkçe, Kürtçe, Ermenice ve Arapçaydı. Türkçe olanlar ismini bilmediğim bir halk türküsüne aitti, aslında ne, kime aitti? Kahvede çalınan bütün havalar birdi; kasetin iyi ses vermediği ve sözcükleri anlamadığım yerlerde hepsinin Türkçe olduğunu sanıyordum. Fakat bazen Kürtçe, bazan Ermenice çıkıyordu.

Ben sınırda yaşamalıyım. Sınırlar, hiçbir şeyin birbirinden ayrılmadığı yerlerdir.

Ben uçlarda yaşamalıyım. Uçlar, herkesin birbirine hoşgörülle mahkum olduğu yerlerdir.

Kahveye çoluklu çocuklu bir büyük grup girdi. Ben çok meraklıyım; Hatay'da "iç", Adana'da "kısır" denilen bulgur mezesine, Araplar "tebuli" diyorlar. Mutlaka tebuli tatmak istiyorum. Araplar, tebuliyi bir bulgur salatası olarak hazırlıyorlar; çok hoşlandığımı söyleyemem. Buraları görmeden önce, mutfağımızın Arap mutfağına dayandığını söylüyordum. hâlâ söylüyö-

rum; ancak biz Türklerin Arap mutfağına çok büyük lezzetler eklemiş olduğumuzu görmekten hoşlandığımı saklamıyorum. Tebuliyi zorla yerken Afşin çayında yüzlerini seyrediyordum. Araplar, neşe fabrikalarıdır; kadınlar, yüzmüyorlar, çayda def çalıp oynuyorlar. Bunları seyrederken, bir de bizim kır kahvesinde, oyun ve şarkı başladı. Biraz önce gelen bebekli, anneanneli, kalabalık grup, oturur oturmaz, bir çevre olmuşlar, şarkı söyleyerek dans ediyorlardı. Bunlar günün her saatinde şarkı söyleyip dans edebiliyorlar.

Neşe ile izliyordum. Bitmesini bekliyordum. Arap şarkılarının bitmeyeceğini bir kez daha öğrendim.

Arabesk, Arapların petrol dolarlarını toplamasıyla Türkiye'ye de girdi. Türkler, arabeski kubbeli pencere mimarisi olarak anladılar. Ne kadar köksüzüz! Birdenbire bütün pencerelere bir yarım eğim vermeye başladık. Bir de şarkılarımızı "arabesk" yaptık.

Bunun üzerinde durmak istiyorum. Arabeskin kubbe ile ilgisi yok; daha genel bir estetik ölçüsüdür. Arabesk yüzeysel izlenimlerin inatçı tekrarı anlamına geliyor. Estetiğin çölün tekdüzelikliğini tekrarından kaynaklanan bir yanı var. Bir yanı ise islamın süsleme sanatında motifleri son derece sınırlamış olmasıdır. Arabesk, estetik, çok az motifi inatla ve bıktırıcı ölçüde tekrarlamaya dayanıyor. Bugünkü "arabesk müzik" de, derine inemeyen acıların yüksek haykırışlarla tekrarlanması demek oluyor.

Geriye iki nokta var. Bir; bu tekelsi düzenin iltihaplaştıran süreci içinde, geniş yığınları kendinden uzaklaştırmak için uygun düşen bir etkiye sahiptir. İkincisi: Tutarlı olmak gerekiyor. Caz, Amerika'nın arabeskidir. Caz, zencinin, derinine alamadığı, kavramlaştıramadığı acılarını, üfleme sazlar ve davulla tekrarlayarak, dışarıya vurmasıdır. Üniversite yıllarında cazı sevmediğim için biraz sıkılıyordum. Çünkü, o sıralarda cazı sevmek ilerlilik sayılıyordu; bana denk düşüyordu. Şimdi cazı sevmediğimi açıkça söylüyorum. Çalıştığım zaman hep müzik açıktır; bir caz başlayınca kapatıyorum. Bana arabesk kadar itici ve arabeskten çok daha fazla uyutucu geliyor.

Caz partilerinde ilaç alınmasına hiç şaşmıyorum. İlaç, LSD ve benzerleri, cazın tamamlayıcısıdır. Uyturlar. Caz partilerinden sonra kimse başını kaldırmaz; herkes, sarılarak yatacak bir yer arar. Türkiye'de caz da arabesk ile aynı zamanda patlıyor.

Son olarak şunu da eklemem gerekiyor: Bir estetik

ölçü olarak arabesk, Arapların dışında doğuyor. Araplar tekrara düşkündür; ancak müziklerinde yakalayabildikleri bir iki neşe molekülünü tekrarlıyorlar.

Coğrafyası çöl olan bir kültürün tekrarı yaşam yapmasına şaşmıyorum. Coğrafyası dağ olan bir kültürün ölümü yaşam bilmesini anlıyorum. Çölde hep siz varsınız; bir de kendisini sonsuza kadar tekrarlayacağına benzeyen bir yol vardır. Arada bir su görünür ve kaybolur. Vaha, gerçeklikle yokluk arasında gidip gelir; Arabın kişiliğinde bu gidip gelmeler iz bırakıyor. Dağda su hiç yok olmuyor; ancak insan sürprizli bir uçurumda birdenbire yok olabiliyor. İnsan uçurumda ölüyor mu, yaşıyor mu; dağda bunun hesabı yapılmıyor. Bekaa Vadisi'nde Ankara radyosunun bültenleri dinleniyor. Çatışmalar ve ölümler artık Apo'yu hiç etkilemiyor. Hep daha sonrasında ve daha çok da Batı'sını düşünüyor. Artık ölümler bir eksi artı istatistiğine dönüşmüş görünüyor.

Bir bilinmeyene doğuşu daha önemli bulduğumu tekrarlıyorum. Yeni yasalar peşinde koşuyor. PKK kampında, PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti kuvvetlerine önemli kayıplar verdiren her baskınından sonra biriki veya bir kaç PKK'lının ölümüyle sonuçlanacak bir baskın normal karşılanıyor. Bunu şöyle açıklıyorlar: Özel kuvvetlerin her zaman yerini bildiği PKK'lı gerilla vardır. Eskiden özel timler bunları hemen öldürüyorlardı. Şimdi MIT ve Genel Kurmay, başka yön öneriyor. Bunlar kontrol

mesafesinde tutuluyor. PKK önemli bir baskın yapınca, karşılığında, kontrol altında olanlara bir baskın düzenleniyor. Böylece silahlı mücadelenin aynı zamanda bir psikolojik mücadele olduğu kabul ediliyor. Propaganda ve morale daha büyük önem veriliyor.

Halep'e gitmeden önce Apo'ya sorularımı göndermiştim. Şam'a döndüm. Şam'dan ayrılacağım sabah cevaplar geldi. Yayımlayınca kadar cevapları okumadım. Gördüklerimi ve konuşmalarımı düşünmek istiyordum. En çok yapılan işin insanı değiştirdiği ve insanın yüzüne yansıdığı yolundaki düşüncemin doğrulanmasına seviniyordum. Çünkü benim gördüklerim diğerlerine benzemiyordu. Yoksul köylü genci, karşılaşılabileceğini rüyasında bile görmediği soru ve sorunlarla boğuşuyordu. Apo, onlara, kendisinin de bilmediklerini öğretiyordu. Galiba en çok da öğrettiğini sandığı bir zamanda öğreniyordu.

En çok eylemli öğrenmenin insanı değiştirmesini gördüm.

çokça da bir şeyimiz yok hani ölümden
ve başkayaşamaktan

yaşamak sınırında ölümün. dün: o saray. bugün: bu kondu
yarın: korkusu korkusu firavunun. ne saray
ne bildiğin kondu

kar kapadı çoktan ayakizlerini düğmelerin

çokça da birşeyimiz yok hani
çokça gözlerin firavunlardan çalınmış kuyuları babil'in
b a b i l l i e r i n b a b i l l i e r i n

İbrahim Baştuğ'un Çalınmış Kuyuları Babil'in adlı kitabından aynı adı taşıyan şiirinin son dizeleri

Yalçın Küçük'ün PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ile Bekaa Vadisi'de yaptığı söyleşinin ilk bölümünü Eylül sayımızda yayımlamıştık. Eylül sayımızın ellerine geçmediğini bildiren okurlarımızı da gözönünde bulundurarak, söyleşinin ikinci bölümünü birinci bölümüyle birlikte yayımlıyoruz.

GÜÇLÜKLERİ GERİDE BIRAKTIK

Yalçın Küçük: Değerli Başkan, yazdıklarınızdan ve yayınlarınızdan geçen yaz oldukça kaygılı görünüyordunuz. Şimdi ise rahatlamış ve güvenli gördüm sizi, doğru mu? Kaygılarınızı ve nedenlerini görebildiniz mi?

Abdullah Öcalan: Bu soruya cevap verirken daha çok son bir yıllık gelişmeleri gözönüne getirerek değerlendirmek gerekiyor. Gerçekten geçen yıl Partimizin resmen kuruluşunun 10. yılını, 15 Ağustos Atılımı'nın 4. yıldönümünü yaşamaktaydık. TC'nin bu yıl için önüne koyduğu önemli bir eylem programı sözkonusuydu. Olağanüstü halin 1987'deki ilanıyla birlikte

1988 yılında kendini tamamen başarıya götürme yılı olarak değerlendirme ve bunun için tüm gücünü ortaya koyma, yalnız ülke içinde, özel savaşla değil, daha çok dış ittifaklarına, NATO'ya dayanarak özellikle Almanya'yı harekete geçirerek Avrupa'daki Parti varlığına darbe vurup terörist ilan ettirerek hassas olan Avrupa kamuoyunun gözünden düşürmek istedi. Ve yine sosyalist sistemin geliştirmek istediği politikayla ilişkili özellikle TKP'yi Türkiye'ye çekerek anti-PKK'cı bir konumda tutup, bunun da hazırlığını geliştirerek bu yıl da böyle çok yönlü bir diplomatik-politik taarruz yılı olarak değerlendirmeye çalışmıştır. İçte de seçimleri bir yıl erkene alıp Evren-Özal ikilisinin varlığını

sürdürmek, özellikle 88'de bu deneyimli ikilinin iktidarını devam ettirmek, onlar için çok önemliydi.

Rejim için çok önemli olan bu yılda özel savaşı tüm yönleriyle geliştirme, tabii bu arada yine komşularla, örneğin Yunanistan'la Davos görüşmeleri biçiminde bir yumuşamaya gitmek, diğer komşu ülkelerle de sınırlar güvenliğini anlaşımlarını geliştirmek, işte bütün bunlar 87'de ve daha çok da 88'de kendilerine göre azami sonucu almak için önlerine koydukları hedeflerdi. En önemlisi de yine Parti içinde belli bir provokasyonu harekete geçirmekti. Bir ucu SHP'nin içinde işbirlikçi ajan çevrelere dayanırken diğer ucu Avrupa istihbarat örgütlerine dayanan ve yine sahte bazı sol gruplarla temasta olacak bir biçimde PKK'yı tasfiye, bu konuda ABD'nin söylediği "Kürt meselesine evet, PKK'ya hayır" PKK içinde "PKK'ya evet Apo'ya hayır" biçiminde bir yüklenmeyle bu yılı kendisi için zafer yılı haline getirmek istiyordu. Kısaca izah edilecek olunursa özel savaş yönteminin planı buydu. Bunu 88'in sonlarına doğru tam başarıya götürmek istiyordu. Biz bunu önceden görüyorduk. Bu tip iç ve dış politikaların nasıl geliştirildiğini yakından yaşıyorduk. Dolayısıyla biz de kendimize göre tedbirlerimizi geliştiriyoorduk. Geçen yılki rapor-tajlarda da bazıları sanki TC bu yıl tam sonuç alabilecekmış gibi bir kam ifade ettiklerinde biz bilakis mücadelemiz daha da derinlik kazanacaktır, dedik. "Çok sınırlı olanaklarla bugüne gelmesini bilenler bugünden sonra daha güçlü gelişmeleri yaratabileceklerdir" biçiminde bir cevap verdik. Bu temelde çalışmalarımızı derinleştirdik. Özellikle 88 yılı kıyasıya bir mücadele yılı oldu. Kesinlikle üstünlük TC'den yana değildi. Bazı kayıplarımız olmakla birlikte oldukça önemli deneyimler ve kazanımlar söz konusu oldu.

Yalçın Küçük: 89 yılını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Abdullah Öcalan: 1989 yılının başlangıcından itibaren kazanımlar daha da derinleştirildi. Eski dönemlerle kıyaslanamayacak biçimde Parti içinde bir netleşme, güçlenme ve birçok mevziye daha sağlam yerleşme gerçekleşti. Öyle ki 89 Bahar Atılımı ile birlikte gerçekleştirilen eylemler Parti tarihimizde şimdiye kadar yaptığımız eylemlerin bütünü'nün hacminden daha fazladır. Yine şimdiye kadarki eylemlerde kayıpları gözönüne getirdiğimizde kaybın çok az olduğu ve yine güçlenme, büyüme anlamında bu birkaç yılda, geçen üç-dört yıldan daha fazla bir katılım oldu. Bütün bunlar içinde bulunduğumuz şu dönemde daha da geliş-

yor ve gelişmeler tüm hızıyla sürüyor.

89'un ikinci yarısına girerken Parti gerçekten oldukça yetkin bir konumdadır. Silahlı mücadele cephesinde ve şehir faaliyetlerinde gelişme vardır. Hiçbir mevziden geri çekilmediğimiz gibi, mevzilerin derinliğine, genişliğine daha da pekiştirilmesi söz konusudur. Parti içi yapının oldukça netleşmesinde tam başarıya gidilmesi dayatılan tüm provokatif çaba ve anlayışların boşa çıkarılması söz konusudur. Bütünüyle Partinin yaşadığı bir direnme, direnmeden de öteye bir saldırıya geçme gücüne ulaşılmıştır. Bütün bu hususlar bizim neden daha rahat -basit anlamıyla değil- ve daha önce de olduğu gibi kendimize güvenmede, ama tedbirli olma anlamında, gerekli dikkat ve duyarlılığı hiçbir zaman elden bırakmayarak, dün olduğu gibi bugün de önemli gelişmelerin yaratıcıları olarak kendimizden de emin bir biçimde hareket ettiğimize açıklık kazandırmaktadır.

Yalçın Küçük: Geçen iki yılı; sizi, hareketinizi ve dostlarınızı topyekün mağlup etme yılı sayabiliyor musunuz?

Abdullah Öcalan: Evet, TC'nin böylesine bir yönelimi vardır. Bir önceki sorulara cevapta da belirttiğim gibi amaç bu olmakla birlikte biz tersine çevirdik ve bu yılı Partimizin en çok güçlendiği büyük direnme, büyük tecrübe kazanma ve geleceğe birçok yönüyle daha da güçlü bir biçimde hazırlanma biçiminde bir yıl olarak kapattık. Kayıplarımız var, ama kazanımlarımızı gözönüne getirdiğimizde kesinlikle Parti tarihimizin en güçlü direnme yılı diyebileceğiz. Bu yılın sağlam değerlendirilmesi, Partimizin ileri gitmede ihtiyaç duyduğu bütün dersleri ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla özel savaşın bu yıl da büyük darbe yiyip amacına ulaşmaktan çok uzak kaldığı ve savaşın gidişatının daha çok lehimize geliştiği ortadadır.

Yalçın Küçük: Apo Arkadaşım, ben hep dış mücadelenin aynı zamanda bir iç mücadele olduğunu yazıyorum. Sizde nasıl oluyor? Bu dönemde bir iç mücadele yaşadınız mı?

Abdullah Öcalan: Çok zordur. Parti içi mücadelenin Parti dışı mücadele ile ülke içi mücadelenin, ülke dışı mücadele ile sıkı sıkıya bağlantısı vardır. Ve biz bunu kendi pratiğimizde yoğun bir şekilde hissettik. Bu iki mücadele arasındaki ilişkiler son derece somuttur. Bize Avrupa'dan dayatılan bir provokasyonun TC ile bağlantısını tespit etmekte hiç zorlanmadık. Sistemin istihbarat örgütleri ile ilişkisini tesbit etmekte zorlan-

madık. Ama aynı zamanda Parti içinde dayanmak istedikleri unsurların zayıflıklarını tesbit etmekte de zorlanmadık. Parti içinde ufak bir bozguncu çabanın nasıl ucunun ta TC'ye, emperyalist metropollere dayandığını gördük. Neredeyse sistemlerin birbirleri ile yürüttükleri mücadelenin bir benzerini de biz yaşadık. Yani sistemlerin birbirlerinin içine kadar sürdürdükleri mücadeleleri, aslında bütün cephelerde savaşmanın bir sonucudur. Bu sadece bir ajan faaliyeti veya bir ayrıntı değildir. İç işlerine karışmama sözü bu anlamda sahte bir sözdür. Veya aynı şey kendi pratiğimiz için de geçerlidir.

olan çabalarına karşı devrimci kozmopolitizmi bir o kadar açıktır. Aynı şekilde devrimci yurtsever mücadelenin enternasyonalizmi de bir o kadar açıktır.

Yalçın Küçük: *Yayınlarınızdan ve buradaki sohbetlerinizden dış dünyayı ve söz uygunsu dış dünyanızı titizlikle izliyorsunuz. Dostlarınızı ve düşmanlarınızı iyi tanımak için mi?*

Abdullah Öcalan: Bu sadece dost-düşman kavramına açıklık getirmek için değil, bu, her teorik faaliyet-te mevcut pratik gelişmelerle bağlantı oranında doğru-

Yalçın Küçük: *Peki, iç ve dış mücadele bağının yanında mücadelenizde bir sınıfsal bağ da görüyor musunuz?*

Abdullah Öcalan: Yürüttüğümüz sınıfsal mücadele ulusal mücadeledir. Ulusal mücadelemiz enternasyonalist mücadeledir.

TC açısından Parti içindeki bozgunculuk provokasyondur. Provokasyon TC ile ilgilidir ve o da sistemle ilgilidir. Aralarına fazla mesafe koymamanın anlamı yoktur. Mücadele devletler düzeyinde olduğu kadar ciddi savaşım içinde olan örgütlerde de, hele hele bu uzun zamandan beri bu konuda direngenliğini kanıtlamış bir örgütte. Burada içte verilen mücadele ile dışta verilen bütünlüğü açıktır. Olumlu gelişmelerin niteliği açık olduğu kadar olumsuz yanı TC'nin hizmetinde

ya, hakikate yaklaşım gerçeğine bağlıdır. Günümüzün düşman ve dost olması gereken güçlerini belirlerken, daha çok teorik ve ideolojik yaklaşımlarımızı derinleştirmeye özen gösteriyoruz.

Dış dünya ile ilgilenme hemen bir mevzi sağlamak için değildir. Şu sabırlılığı, olgunluğu biz kendimizde yarattık: Düşmanın dayatması dostların olumlu veya yetersiz yaklaşımlarından ürkererek veya heyecana kapılarak köklü inançlarımızdan taviz verme, canalıcı pratik adımdan taviz verme sözkonusu olmamalı, olmamıştır. Bu konuda çok dikkatli davranıyoruz. Dost, düşman değerlendirmelerimizi daha çok ideolojik doğrultumuzu güçlendirmede, politik hattımızı daha detaylandırmada bir durum değerlendirmesi çerçevesinde anlamaya çalışıyoruz. Özellikle daha fazla özgüçümüze güvenme gerektiğini bu değerlendirmelerden çıkarıyoruz. Örneğin dostlarımızda daha fazla dayan-

ma güveni varsa bu dayanmanın fazla ileriye götürülmemesi, hatta mümkünse daha fazla yine özgüce dayanılması ve bel bağlayıcı anlayışlar varsa onlardan uzak durulması biçiminde bir sonuç çıkardık. Düşmana da hakeza. Örneğin Türk sömürgeciliği çok acımasızdır. Emperyalizm ise "işte anlayışlı olabilir" biçimindeki sahte ikilemin geçersizliğini kanıtladık.

'88 yılı kıyasıyla mücadele yılı oldu. Bazı kayıplarımız olmakla birlikte önemli deneyimler ve kazanımlar elde ettik. '89 yılı Parti tarihimizin en güçlü direnme yılıdır

Yalçın Küçük: *Dost-düşman değerlendirmesinde Avrupa'ya, Avrupa demokrasisine nasıl baktıyorsunuz?*

Abdullah Öcalan: Avrupa demokrasisi de bizim için en az Türk demokrasisi kadar sakattır, işkencecidir ve dolayısıyla bel bağlanmaması büyük önem taşır. Bel bağlamak bu anlamda sağ, sadece sağ tasfiyecilik tutumlara değil, giderek kişinin kişiliksizleşmesine ve ihanete düşmesine yol açabilir. Yurtdışı pratiğinde biz bunlara yakından tanık olduk. Ama şunu da gördük ki, düşmanı daha somut ve bütün yönleriyle görmek bir gerçek iken aynı zamanda dostları da daha somut görmek, dostluğun ne olduğunu anlamak hem çok değerli bir olay ve hem de fazla bel bağlanılmaması gereken bir durumdur. Dostlukların çok zor inşa edilebileceği ama basit yıkılabileceği dolayısıyla dostluklar konusunda çok hassas olmak gerektiği düşüncesi bizde hasil olmuştur. Türkiye'deki güçlerle bu anlamda saygıdeğer dostlukların gelişmediğini belirtmeliyim. Dostluk adı altında birbirini kandırma, ahbap-çavuş ilişkisi ve basit çıkarlar sözkonusu oldu mu hemen dostluklardan vazgeçme anlayışı egemendir bizde. Bunun çok tehlikeli bir dostluk anlayışı olduğunu belirtelim. Bir kahvenin kırk yıl hatırı varsa, kurulan sıradan bir dostluğun da böyle kırk yıllık hatırı olmalıdır. Dostluk zor kurulur ve çok değer vermek gerekir. Kolay kolay vazgeçmemek gerekir. Basit çıkarlar sözkonusu olduğunda leke düşürmemek gerekir. Çıkardığımız en önemli sonuçlar da budur, dost ve düşman kavramına yaklaşımımız da.

Yalçın Küçük: *Başkan, henüz ayrıntılarını çözemediğimiz ancak Washington'un bir "Kürt politikası" olduğu anlaşılıyor. Siz bunu nasıl görüyorsunuz?*

Abdullah Öcalan: Washington'un oldukça sinsi bir biçimde hiç de ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesine saygınlığı olmayan politikasını Kürt meselesinde de geliştirmek istediğini belirtiyim. **Bu poli-**

tika, uyanan bir dev olan Kürt halkının devrimine karşı çok sinsiye yaklaşmaktadır. Bu devrim daha ilk adımlarını atmadan ona tuzaklar hazırlamaktadır. Bu konuda hatta denilebilir ki Türk burjuvazisinin o sığ, beynini çalıştırmaz, et kafası karşısında CIA ve Washington'un Türk burjuvazisinin Kürt devrimi ile karşılaşacağı büyük zorlukları görüyor. Adeta onun adına, onun çıkarını düşünüyor. Washington'un Türk burjuvazisinden daha akıllı bir biçimde böylesine bir politikaya sarılmasının nedeni çok güçlü bir Kürt devriminin mevcudiyetine inanmasından kaynaklanıyor. Dar bir sahada gelişen bir Filistin devriminden duyduğu korkuyu, gördüğü zararları gözönüne getirdiğimizde Kürt devrimi, onun başına dünyayı yıkabilecek, bölgeyi altüst edebilecektir. Evet bunları çok iyi gördüğü için PKK önderliğinde çok sınırlı da olsa ortaya çıkan Kürt devrim gerçeğinden ürktüğü için, bütününle bir Kürt politikası oluşturma gereği duydu.

Son CIA raporuna ilişkin bir bölüm Hürriyet gazetesinde 28 Haziran tarihinde yayımlanmıştır. CIA bu raporunda "PKK" diyor, "dünyanın en tehlikeli terör örgütüdür". Siz bunu "PKK şu anda dünyanın en tehlikeli devrim örgütüdür" diye anlayınız. Bundan çıkan sonuç şudur: Washington PKK'nın geliştirmek istediği Kürt devrimci siyasetine karşı tehlikeli bir karşı-devrimci politika oluşturma çabası içindedir. Bunun en özlü ifadesi Dış İşleri Bakanlığının değerlendirmelerinden de yansıtıldığı gibidir; "Kürt meselesine evet, PKK'ya hayır." Aslında Kürt meselesine evet demesi sahtekarlıktan ibarettir. PKK'yı önlemenin bir adımı olarak Kürt meselesine sarılıyor. Bunun için Serxwebun'un doksanıncı sayısında incelediğimiz gibi emperyalizme bağlı bir işbirlikçi grup oluşturmak istiyor.

Parti içinde ufak bir bozguncu çabanın nasıl ucunun ta TC'ye, emperyalist metropollere dayandığını gördük. Neredeyse sistemlerin birbirleri ile yürüttükleri mücadelenin bir benzerini de biz yaşadık. Yani sistemlerin birbirinin içine kadar sürdürdükleri mücadele aslında bütün cepheelerde savaşımın bir sonucudur

Bu konuda bazı çabalar vardır. Barzani'nin ABD'ye gittiği yoldan günümüzde Talabani'nin gitmesi Güney'deki Kürt hareketinin tasfiyesi sürecinde bunları bünyesine çekmesi, hatta mülteci kampları sorununda da görüldüğü gibi, o mülteci kamplarını bir maket çözüm odağı olarak göstermesi ve bunun için Türkiye ile birlikte hareket ederek uzun vadeli çabalara girmesi

sözkonusudur. Yine Alman emperyalizmine belirgin bir rol yüklenmiştir. İşte PKK'yı ezmede belli başlı politikalarının özellikleri bunlardır.

Yalçın Küçük: Başkan, sıcak pratiğin içindediniz. Washington'un politikasının uçlarını herhalde görüyorsunuz.

Abdullah Öcalan: Türkiye burjuvazisine ve genel kurmaylığına bazı dayatmalarda bulunuyorlar. Bunda bazı adımlar atabilirler de. Fakat bütün bunlar gelişen devrimimize karşı, sınıf temeli kendisine son derece bağımlı ve son derece ulusal inkarcı bir konumda olan işbirlikçi Kürt çevreye dayanma, ona taze kan verme ve bunları da esasta devrime, günümüzde de PKK'ya karşı kullanmak içindir. Devrim tehlikesi geliştikçe bu politikaları netleşmekte ve su yüzüne vurmaktadır. Mümkünse bunu Sovyetler'e de tıpkı Filistin meselesinde olduğu gibi dayatarak görüşmeler yoluyla sorunu halletmek isteyebileceklerdir. Daha da açıklanacak olursa Ortadoğu'da gelişecek olan Kürt devrimine karşı daha şimdiden Moskova'yla da işbirliğine yönelerek Afganistan ve Filistin'de görüldüğü gibi birlikte, devrim daha alevlenmeden sorunu soğutmak ve biriki kırıntı ile sınırlandırmayı amaçlamaktadır. Buna "kültürel özerklik" diyorlar. Bunun sınırı ve ne olduğu belli değildir. Ama en azından ört-bas etme gerekçesi olarak da böyle sözümona halkımıza layıkmiş gibi ileri sürebilirler. Türk burjuvazisi bunu böyle kabul etmek istemeyecektir. Ancak çok büyük bir zorlanma ile karşılaştığında kabul edebilir, o da devrime karşı eğer yararlı bir nesne ise buna yanaşabilecektir. İşte Washington'un Kürt devrimine karşı içine girmek istediği son politik yönelimlerini kısaca böyle özetleyebiliriz.

Dost-düşman değerlendirmelerimizi daha çok ideolojik doğrultumuzu güçlendirmede yine politik hattımızı detaylandırmada da bir durum değerlendirmesi çerçevesinde anlamaya çalışıyoruz. Özellikle daha fazla özgücümüze güvenmek gerektiğini bu değerlendirmeden çıkarıyorum.

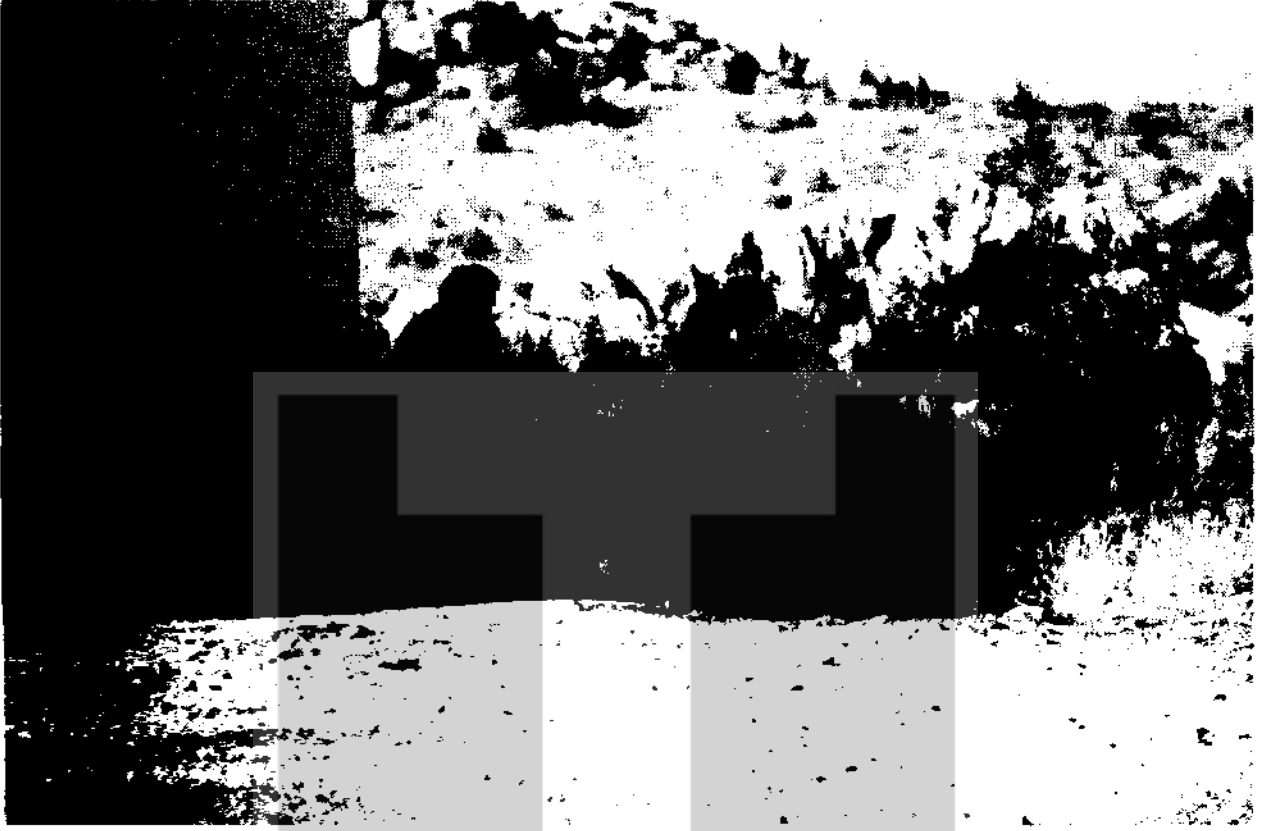
Yalçın Küçük: Sovyet dış politikasının temeli iç işlerine karışmama" ilkesidir. Bunu zaman zaman diğer uca kadar götürebiliyorlar. Ancak World Marxist Review'de sosyalistlerin ilgisizliğini eleştiren "okuyucu mektupları" çıkmaya başladı. Ayrıca Sovyetler'de bu yıl konuyla ilgili ilginç kitaplar yayımlanıyor. Bir ilginin başlangıcı sayabilir misiniz?

Abdullah Öcalan: Kesinlikle evet. Nasıl ki ABD yeni bir Kürt politikasına ısınmaya çalışıyorsa Sovyetler de kendi sistemlerinin gereği ve daha önceki Kürt meselesine yaklaşımlarını gözönüne getirerek kıpırdatmaya başlıyor. Daha önceki Sovyet-Türk politikasının özü Kürt meselesini bir tarih meselesi, bir etnik mesele ve daha çok da bu etnik meseleyi inceleme-araştırma konusu yapmaktı.

Avrupa demokrasisi de bizim için en azından Türk demokrasisi kadar sakattır, işkencecidir ve dolayısıyla bel bağlanmaması büyük önem taşır. Bel bağlama, bu anlamda sağ, sadece sağ tasfiyecî tutumlara değil, giderek kişinin kişiliksizleşmesine ve ihanete düşmesine yol açabilir.

Eğer Kürtler Güney'de görüldüğü gibi bir hareket durumuna gelmişlerse burada çıkarları gereği kendilerine bağımlı olan ve çıkarlarına elveren devletlerle ilişkilerde kullanma biçiminde bir politik durum sergilenmiştir. Bu politikanın günümüzde özellikle PKK önderliğinde gelişen ulusal kurtuluş mücadelemiz karşısında yetmezliğe düştüğü anlaşılmaktadır. PKK'nın önderlik ettiği ulusal kurtuluş mücadelesi bu klasik yaklaşıma yaşam hakkı vermiyor. Bunu adeta teşhir ediyor ve halk nezdinde itibarını oldukça daraltmış bulunuyor. Sovyetler'in bunu görmemesi mümkün değildir. Bu yetersizliği görüyorlar ve yumuşak bir biçimde Kürt meselesine yeni yaklaşımlar geliştirmek istiyorlar. O yayımlanan mektuplar olsun, yeni yeni çıkan kitaplarda olsun, işte tüm bunlar yeniliğin kanıtıdır ve eğer ülke çapında devrimci mücadele hızlanırsa bir yandan ABD ile bu meseleyi görüş masasına getirmek diğer yandan bölge güçleri ile örneğin Bulgaristan Türkleri meselesinde olduğu gibi bunu vesile yapılarak Türkiye ile daha önce ortak yürüttükleri ilişkilerini gündeme getirme durumları sözkonusudur. Öyle anlaşılıyor ki daha çok bizim mücadelemizin yol açtığı devrimin Ortadoğu dengelerini etkilemesi biraz özlenilebilmekte. Önemli bazı siyasi sonuçları ortaya çıkarabileceği anlaşılmakta ve daha şimdiden buna yönelik tedbirlik anlamında inceleme-araştırmaları yoğunlaştırıyorlar, kitaplar çıkarıyorlar, bazı sondajları gerçekleştiriyorlar. Sovyetler'in Kürt meselesine yönelik yeni politik yönelimini böyle değerlendirebiliriz.

Yalçın Küçük: Apo Kardeşim, Kürt hareketi, Türkiye'nin doğusunda uzun yıllar geri kaldı. Kemalizm radikalleşmesini önledi. Şimdi İran ve Irak'taki hareketleri çok geride bırakmış görünüyor. Bu eşitsiz gelişmeden bir tehlike çıkarıyor musunuz?

Abdullah Öcalan: Hayır. Tehlikeden ziyade olumlu tarihi bir gelişmenin başlangıcı olarak değerlendiriyoruz. Irak ve İran Kürt hareketlerinin bilinen sosyal tarihi, coğrafi yapıları nedeniyle zaten fazla gelişme gösteremeyecekleri bizim tarafımızdan daha önce çeşitli değerlendirmelerde iyici vurgulanmıştı. Biz bunların böylesine bir yenilgiye düşeceğini ta 1970'lerde görüp değerlendirebiliyorduk. Onların ideolojik-politik yaklaşımlarının, savaş biçimlerinin, mücadele tarzlarının sonuç yaratmayacağını, er-geç tasfiye olmaktan kendilerini kurtaramayacaklarını biliyorduk. Dolayısıyla bir gerileme içine girmelerini yadırgamamak, bunun yanında mücadelemizin yükseliş göstereceğini o zamanki değerlendirmelerde çok açık bir biçimde belirttik.

Manifestomuz (Devrim'in Yolu) yeniden okunursa ne kadar isabetli yaklaşıldığını ta 70'lerin ikinci yarısında görmek mümkündür. Kemalizmin sert bir darbeyle klasik aşiretçi feodal Kürt önderliğini ezdiği ve onların şahsında Kürt meselesini mezara gömdüğünü iddia ettiğini biliyoruz. Ama bizim ideolojik-politik olarak sosyal dayanak ve de coğrafi zemini isabetli seçişimizle Kemalizmin politikasını yerle bir edeceğimizi, onu işlemez kılabileceğimizi, Kemalizmi ülkede, bölgede ve dünyada adım atamaz duruma getirebileceğimizi çok iyi biliyorduk ve bugün sınırlı da olsa bu gelişmeleri görüyoruz.

Biz gelişmelerin henüz başlangıcında olduğunu söylüyoruz. Amansız koşullarda 12 Eylül faşizmi gibi

bir rejime karşı böylesine bir direnmeyi geliştiren hareketimizin bundan sonra özellikle kendini biraz daha yetkinleştirmesiyle mevzilerini biraz daha pekiştirmeyle büyük atılımlar yapacağına inanmak gerekiyor. İnanmak için çok değerlerin olduğunu söylemem gerekir. İnanıyoruz ki yakın bir süre içinde daha şimdiden birçok alanda görüldüğü gibi yurtdışında, diğer parçalarda PKK'nın ideolojik-politik önderliği kesin zafer kazanacaktır. Yine başta Botan Bölgesi olmak üzere stratejik dağlık alanlarda silahlı mücadele kesin oturmuştur ve gelişim göstermektedir. Kitlenin cephesel hareketlenmesi gelişim süreci içine girmiştir. Bütün bunlar, bütün parçalarda Kürt halkının büyük bir ulusal birliğe doğru aynı zamanda ve ortak doğrultuda ayağa kalktığını da göstermektedir. Dolayısıyla bizim bu gelişmeden endişe duymamız şurda kalsın, tarihi bir devrimci dönemin, yalnız Kürt halkı için değil, bütün Ortadoğu halkları için bir ümit ışığı olarak geliştiğini belirtmek mümkündür. Aynı zamanda bundan büyük sevinç duymak, büyük enternasyonalist değeri olan böylesine bir devrime karşı daha gerçekçi düşünmek, buna karşı daha dostça davranmasını bilmek büyük önem taşır.

Yalçın Küçük: Şunu sormak istiyorum: Kemal Paşa ve Kemalist hareket başlarken daha radikal ve sosyalist hareketleri temizleme gereği duydu. Çerkez Ethem'i ve güçlerini tasfiye etti. Sizin için bir benzerlik-biçimsel olan ama üzü tam tersi- çıkarılabilir mi?

Abdullah Öcalan: Bilindiği gibi Kemalistler çok çeşitli oyunlarla komplo ve provakasyonlarla, sınıflararası modern mücadele ölçülerini hiçe sayarak poli-siye yöntemlerle belirtilen güçleri tasfiye etti. PKK ise, düzenin, sömürgeciliğin sızması olan güç ve anlayış-ları redederek, bilimsel sınıf mücadelesini yani Leni-nizmi esas alarak tasfiyeciliğin tasfiyesi kuralını işletti.

M. Kemal'in tasfiye ettiği güçler o dönemin daha ilerici, daha demokrat ve komünist güçleriydi. Esas o-larak bunları ezdi. Bizim hareketimizde de, partinin bütün ideolojik-politik örgütsel gelişmesine musallat olmuş onu geliştirmemek için bütün bozguncu çabaları sergilemiş çok tehlikeli feodal, küçük burjuva kırması unsur ve anlayışlar söz konusu idi. Parti uzun süre bun-larla mücadele etti. Doğduğu günden günümüze ka-dar diyebiliriz. Dışımızdaki grupların da aynı sınıf temeline dayandıklarını, iğdiş olduklarını, bırakalım dev-rimci eylem, Kemalizme yönelme anlamında basit bir direnmeyi geliştirme durumunda olmadıklarını çok iyi biliyoruz. Parti, dışta bunlarla özellikle de ideolojik-politik mücadelesini sürdürüp sonuçlandırdığında benzer bir gelişmenin Parti içinde de kendisini hortlatmak istediğini söyleyebiliriz. Bunlarla da kıyasıya bir müca-dele söz konusu oldu. Ideolojik grup aşamasında poli-tikleşme ve askeri mücadelenin gelişme dönemlerinde bütün bunlar ortaya çıktı. Bu unsurlar fırsat bulduklarında arkadan hançerlemekten tutalım, her türlü kara sevda bağlılığa kadar yöntemlerle Partinin özlü geliş-mesini bozmak, frenlemek ve engellemek istediler. Bu konuda verilen mücadele tarihsel bir öneme sahiptir. Dışta, ilkel milliyetçiliğin, sahte küçük burjuva refor-mist milliyetçiliğin yenilmesiyle nasıl ki modern radi-kal ulusal kurtuluşçuluğa imkan hazırlamışsa işte de uzantılarının -bunlar özellikle TC-Kemalist etkilerdir, Ortaçağ kalıntılarıdır- bu etkileri taşıyanların şu veya bu biçimde etkisiz duruma getirilmeleriyle proleter sı-nıf önderliği, devrimci radikal ulusal kurtuluşçuluk büyük bir ivme kazanmıştır. Anlamı ilerde daha iyi anlaşılacaktır.

Washington'un dar bir sahada gelişen bir Filistin devriminden duyduğu korkuyu, gördüğü zararları gözönüne getirdiğimizde, Kürt devrimi onun başına dünyayı yıkacak, bölgeyi alt-üst edecektir.

Bir gelişmenin sağlanması gerçeği vardır. İlerde daha kapsamlı değerlendirmeler söz konusu olduğun-da bunun Türkiye devrimine, bölge devrimine yan-sımlarının olacağını belirtebiliriz.

Yalçın Küçük: Öcalan Kardeşim, dış dünya soru-suna dönmek zorundayım. Washington -Türkiye ve

diğer Kürt hareketleri ile anti-PKK bir eksen oluşturabi-ler mi, şansı var mı?

Abdullah Öcalan: Bu soruya da önceki sorularda, parçalı da olsa karşılık vermeye çalıştık. Çok somuttur, Washington'un "Kürt meselesine evet PKK'ya hayır" demesi ve yine provakasyonun "PKK'ya evet Apo'ya hayır" demesi bunların hepsi birleşiyor. ABD işbirlikçi Kürt önderlerini Washington'a çağırdı, NATO Genel Sekreteri Wörner "Kültürel özerkliğe evet PKK'nın dayattığı ulusal kurtuluşa hayır" yaklaşımını ortaya koydu. Bunların hepsi demeçlerle basına yansımış gerçeklerdir. Yine provakasyonun bizzat yayımladığı yazıda vardır.

ABD, Ortadoğu'da gelişecek olan Kürt devrimine karşı daha şimdiden Moskova'yla da işbirliğine yönelerek bir Afganistan ve Filistin'de görüldüğü gibi, birlikte devrim daha alevlenmeden sorunu soğutmak ve bir-iki kınntı ile sınırlandırmayı amaçlamaktadır. Buna "kültürel özerklik" diyorlar. Bunun sınırı ve ne olduğu belli değildir

Yine diğer Kürt grupları denilen örgütlerin aynı biçimde PKK'ya saldırıları vardır ve insan hakları "kültürel haklar" dedikleri çabaları hep birlikte Avru-pa'da nasıl geliştirmek istediklerini insan çıplak bir gözle görebilir. Bütün bunlar birleştirildiğinde PKK'nın devrimci ulusal kurtuluş temelinde gelişen ama sosyalizmi amaçlayan mücadelesi, Washing-ton'un PKK'yı en tehlikeli ve birinci sırada terör örgütü olarak nitelenmesine yol açıyor; PKK gerçeğine ve devrimci mücadelesine alçakça bir koalisyonun varlığını gösteriyor. Veriler bu konuda son derece so-muttur.

Yalçın Küçük: Yazılarınız ve buradaki konuşma-larınız hareketinizi en azından yoksul köylülüğe ve giderek işçi ve emekçilere dayandırmaya başladığınızı gösteriyor. Bu yeni düşmanlar demek değil mi?

Abdullah Öcalan: Şüphesiz sınıf temelimizi işçi-lere, yoksul köylülüğe ve aydın gençliğe dayandırma-mız düşmanlarımızın sayısını artırır. Ancak sağlam bir sınıf temelinde dayandığımız için taktiklerimize daha bir geçerlilik kazandırır. Belki bazı çürük öğeler tasfiye olabilecektir. Ama daha fazla sınıf temelinde oturmamız anlamında ve ülkede sınıfsal ayrışmanın çok yoğun ol-duğu gözönüne getirildiğinde PKK'nın özellikle 86'dan itibaren daha fazla ideolojik-politik ve örgütsel sağ-

lamlılığa ulaşması bunun da sınıf zeminini yoksul köylülük, işçi ve aydın gençliğe dayandırması çok önemli bir belirleyiciliği olan başta kazanılmış bir gelişmedir.

Bazıları aile bağlarından kurtulmayı PKK'nın düşmanlarının artması biçiminde değerlendirmişse de, belirleyici olan halkın özgücüdür. Ona doğru işlerlik kazandırarak doğru bir temelde yaklaşmayı mümkün kıldığımız için de halkımızın büyük dostluğunu, topluluğunu ve birliğini kazanmamız sözkonusudur. Buna dayanarak söyleyebilirim ki dünyanın bütün gerici güçleri birleşse de bu büyük devrimi önleyemeyeceklerdir. Yine inancımız şudur ki; dünyanın bütün ilerici insanlığı sosyalist ve demokratik güçleri daha da çok bu sınıf temeli üzerinde yükselen hareketimizi tanıya-

PKK'nın başlattığı mücadele karşısında Sovyetler, bugüne kadar sürdürdükleri politikanın yetmezliğini görmeye başladılar. Bu yetmezliği görüyorlar ve yumuşak biçimde Kürt meselesine yeni yaklaşımlar geliştirmek istiyorlar

cak ve destekleyeceklerdir.

Yalçın Küçük: Anladığım kadarıyla Türkiyeli ve yabancı gazeteci ve yazarların ziyareti sıklaşıyor. Sosyalist ülkeler ne âlemde?

Abdullah Öcalan: Onlardan da bazıları ilişki içinde olmak istediler. Kişisel ziyaretler veya bazı ajansların ilişkileri sözkonusudur. Biz genelde olduğu gibi bunlara da fazla itibar etmiyoruz. Mücadelemizin şu anda yaygın bir propagandaya ihtiyacı olduğu kanısında da değiliz. Çok sayıda gazeteci gelmek ister, televizyon kurumları röportaj yapmak ister, bunlara fazla önem vermiyoruz. Çünkü sadece iyi bir propaganda ile iyi bir imaj yaratmaya ihtiyacımız olmadığı gibi bu araçlarla da fazla gelişme kaydedeceğimiz inancında değilim. Esas itibarıyla propagandamızın eylemimiz olduğu, eylemimizin de Partimizin her düzeyde yürüttüğü çabası olduğu açıktır. Diğer birçok özellik dışa bel bağlayan, güçlerin yaptığı gibi dış propagandaya aşırı önem verme, küçük bir olanağı aşırı abartma, bizce çok anlamsızdır. Bizim açımızdan böyle çok olanak olduğu halde bunlara fazla önem vermiyoruz.

Ancak bazı değerli dostluklara büyük önem veriyorum. Örneğin özellikle geçen yılki röportajın amacı Türkiye halkına bir rapor sunmaktır. Biz kendimizi Türkiye halkına karşı birinci dereceden sorumlu gördüğümüz için ona bir rapor iletme gereğini duyduk. Röportajcı buna söz verdiği için bu röportajı yaptı. Bundan başka bir anlamda bu röportajı yapmadık.

Özü yine Türkiye devrimine eğer çıkış yaptırabilecekse böylesine bir röportajı biz uygun görebiliyoruz. Yine örneğin bir Alman kamuoyuna eğer iyi bir mesaj iletilebilecekse böyle bir imkanı sınırlı olarak değerlendirebiliriz. Bunun dışında bu yöntemleri tasvip etmiyoruz.

Sosyalist ülkelerin de bu konuda bir anlayışı olduğundan bunlar bu konuda daha değişik bir ilişki esprisi içinde oldukları için bu ilişkiler fazla önplana çıkarılacak durumda değildir.

Yalçın Küçük: Başkan, politika bir vurgu sanatıdır. Politika, piyanonun tuşlarına vurarak yapılıyor. Son zamanlarda Türkiye devrimine vurgularınızın arttığını anlıyorum. Eşitsiz gelişmenin bu aşaması sizi zorluyor mu?

Abdullah Öcalan: Hayır, bu konuda eşitsiz gelişmelerin bizi zorlamasından ziyade Türkiye devriminin zor bir dönemden geçtiğini bildiğimiz için piyanonun tuşlarına gittikçe sert vuruyoruz.

Türkiye devrimcileri belki piyano sanatından zevk alırlar. Deyim bu anlamda ise daha güzel mesajlar yollamak sık sık Türkiyeli devrimci kardeşlerimize sesimizi duyurmak istiyoruz. Zayıflar, çok hata yapmışlar. 12 Eylül faşizmi içte ve dışta onları işlemez duruma getirmiş. Bunu kendi pratiğimizde çok iyi görüyoruz. Buna hani zor durumda olan bir kardeşin daha da fazla acı çekmemesi için inançlarıyla muazzam direnişlerin sonuçlarının boşa gitmemesi için mutlak bir çıkış bulmaya hakkı oldukları için ve biz de buna inandığımız için sık sık vurgulama yapıyoruz. Ve sık sık nasıl destek ve dayanışma içinde olabiliriz diye düşünüyoruz. Bizim kötü sözleri söylesinler, eskiden olduğu gibi haksız eleştirilerde bulunsunlar bunlara önem vermiyoruz. Çünkü, şuna iyi inandık ve gördük ki bunları faşizme karşı desteklemek yerindedir. Bunların PKK'ya karşı tavır almak yerine, faşizmin bunları tasfiye etmesini gözönüne getirerek, emperyalizmin özellikle vurup da bunları eritmesini dikkate alarak biz onlara karşı enternasyonalist görevlerimizi yerine getirmek istiyoruz. Bir dönemler Doktor Hikmet Kıvılcımlı'nın dediği gibi artık günümüzde büyük kardeşin küçük kardeşe fazla yardımı sözkonusu değildir. Büyük fazla yaşlandı veya çürük bırakıldı. Ona karşı küçük kardeşin bir büyümesi sözkonusudur. Daha güçlü kuvvetli olması sözkonusudur. Zor durumdaki büyük kardeşine karşı görevini yerine getirmek istiyor. Sadece bu nedenle

PKK, düzenin sızması olan güç ve anlayışları reddederek, bilimsel sınıf mücadelesini, yani Leninizmi esas alarak tasfiyeciliğin tasfiyesi kuralını işletti

piyanoya, piyano tuşlarına daha sık basıyoruz.

Yalçın Küçük: *Hücum yaklaşmadan önce Dev-Yol'un sizi çok meşgul ettiğini sanıyorum. İki cepheli bir mücadele mi, yoksa bir cephede iki mücadele mi düşünüyordunuz?*

Abdullah Öcalan: Dev-Yol'un sorunu bizim açımızdan 82'lerde önem taşıyordu. O dönemde halen şu veya bu biçimde bazı direnişçi öğeleri vardı. Bunlar yakanmamışlardı. Çok geniş bir kitle temeli de vardı. Biz yine diğer Türkiyeli devrimci güçlere karşı olduğu gibi başta bunlara karşı tutmak istediğimiz espri, mevzilerimizde yer vermektik. Tek mevzi veya iki mevzide savaş yerine tek cephe veya iki cepheden savaş yerine bunlar faşizme karşı direniş komiteleri, halk savaşı vs. diyorlardı. Ve örgütsüz de olsa kitle güçleri sözkonusuydu. İşte tüm bunların heba olup gitmemesi için o dönem Dev-Yol meselesine fazla yönelme gereği duyduk. Bu hareketin tasfiye olma durumu vardı. Özellikle, yine Avrupa'da sosyal demokratlaşma tehlikesi vardı. İşte bütün bunları önlemek için karşılıksız olarak yani "Ortak bir mücadele yürütelim, siz de bize şu kadar yararlı olursunuz" endişesi içinde olmadan –olsa belki iyi olabilirdi– ama bunu esas almadan bu hareketi kendi ayakları üzerinde tutmaya çalıştık. Bu hareketin 12 Eylül faşizmine karşı tam yenilmemesi için önlemler almak istedik. Bu nedenle bu ilişkiye o dönem ağırlık verdik. İşte bu sorunun temeli budur. Ve bundan başka bir anlam çıkarılamaz.

Şüphesiz sınıf temelimizi işçilere, yoksul köylülere ve aydın gençliğe dayandırmamız düşmanlarımızın sayısını artırır. Ancak sağlam bir sınıf temeline dayandığımız için de taktiklerimize daha bir geçerlilik kazandırır.

Yalçın Küçük: *1 Mayıs 1987 yılında yapılan 1 Mayıs toplantısının açılış konuşmasında amacımızın "Doğu Sosyalist Cumhuriyetler Birliği" olduğunu açıkladım, yayımlandı. Bunu duydunuz mu?*

Abdullah Öcalan: Duymadım. Terim yerindedir. Biz ülkemizde demokratik başlangıç, kısa sürede sosyalizme ulaşan bir halk cumhuriyetinden yanayız. Parti programımız, Partinin bütün ideolojik-politik hattı bunu doğrulamaktadır. Çabalarımız, günlük eğitimimiz bu temeldedir. Dolayısıyla, 'Doğu'da –samırım, bahsedilen Kürtlerdir– gelecek bir halk iktidarındır. Başlangıçta, ulusal kurtuluşçu ve demokratiktir. Ve giderek hızlı bir biçimde, hem de çok iççe sosyalist bir

TÜSTAV

halk iktidarına dönüşecektir. Eğer bu anlamda söylemişseniz, isabetli bir değerlendirmedir. Gelişmekte olan da budur.

Yalçın Küçük: *Devrim öncesi Rusya'ya "milletlerin zindanı" deniyordu. Bu vadi ise "halkların mozayığı" görüntüsü veriyor. Halkların mozayığında halkların uthusunu görüyorum. Amaç, kardeşlik ve yükselmektir değil mi?*

Abdullah Öcalan: Şüphesiz biz, bütün yönleri ile halklararasıda, egemenlerin kendi iğrenç çıkarları temelinde geliştirdikleri, bozdukları ve taş üstüne taş bırakmadıkları gerçek yerine çok canlı bir mozayik geliştirmek istiyoruz. Bunun da ancak, halkların eşit ve özgürlüğüne sıkı sıkıya bağlılık temelinde olacağına

Bazı değerli dostluklara büyük önem veriyoruz. Birand'la geçen yılki röportajın amacı Türkiye halkına bir rapor sunmaktı. Biz kendimizi ürkiye halkına birinci dereceden sorumlu gördüğümüz için ona bir rapor iletme gereğini duyduk

inanıyoruz.

Bizim KUKM'de öne fırlamamız tamamen bu vazgeçilmez duruma bağlıdır. Mücadelemiz, Türk halkının da bu mozayığın çok iyi bir yerinde yer almasını sağlayacaktır. Gerçekten halkların aleyhine olabilecek çabalara ve politikalara asla yer vermeyeceğiz. TC bunu istese de, biz buna karşı duracağız. Biz, halkların ilişkilerinin gerçekten doğuşundan günümüze kadar esas olduğunu, halkların hiçbir zaman birbirlerine düşman olmadıklarını, düşman olanların onların egemen sömürücü kesimleri olduğunu çok iyi biliyoruz. Bu soruyu bu biçimde sormanın da, bizim için fazla yeni bir özelliği yoktur. Bizim enternasyonalizminizin, Sovyetler'in enternasyonalizminden ileri düzeyde olduğunu belirtmeliyim. Hiçbir halk üzerinde baskı ve sömürüye girişmemiş bir Kürt halkının insanlığa bu konuda vereceği çok şey vardır. Dolayısıyla, en özlü bir enternasyonalist gelişme bizden beklenmelidir. Bu konuda Türkiye'nin güçlü bir demokratikleşme havasını alacağı kesindir.

Türk tarihi biraz incelenirse, Türk egemenleri ve Kürt işbirlikçilerinin, Kürt halkının bugün dünyada tanınmaz duruma gelmesindeki uğursuz rolleri çok açık görülecektir. Yine birçok halkın tarihten silinmesi ve halen Bulgaristan Türkleri meselesinde görüldüğü gibi sovenizmin oldukça yükselmesine yol açması olayını ancak ve ancak tutarlı bir enternasyonalizmle bertaraf etmek mümkündür. Bunu da hareketimiz layıkı ile yerine getirmektedir. Türkiye halkı da çok

emin olmak durumundadır ve öncüleri şunu çok iyi bilmelidirler ki, bizim yaptığımız ayrılık yaratmak değildir. Gerçekten halkların bütün yönleri ile kendilerine gelişmelerine yol açacak gerçek, eşit ve özgür temeldeki birliğini yaratmaktır.

Yalçın Küçük: *Lübnan savaş alanını gezdim. Giderken de şimdi de kampa grup grup yeni katılmalar gördüm. Bu tür yoğun katılmalar yeni mi?*

Abdullah Öcalan: Zaman zaman böyle bir yoğunluk oluyor. Ülkemizde de bu süreç çok yoğundur. Son dönemde yoğunlaşma artıyor. Bunu özel ve olağanüstü bir durum olarak değerlendirmemek gerekir. Partimizin bu alanda güç kazandığını, birçok alanda güç topladığını belirtebiliyoruz.

Yalçın Küçük: *Konuşmalarınızda diğer Kürt gruplarından hiç bahsetmemeye başladığınızı görüyorum. Bir netleşmenin sonucu mu?*

Abdullah Öcalan : Bunların artık fazla bir varlık söz konusu değildir. Abartılı gerçeklerdi. Bu abartıma ve balon sönmüştür.

Mücadelemizin gelişmesine engel olma anlamında bile etkilerini yitirdiler. Ancak emperyalizm, bunlara taze kan vererek önümüze çıkartmak istiyor. Bunu da, ciddi ve engelleyici bir durum olarak görmüyoruz. Teşhir ve tecrit ile ideolojik iflasları çoktan sağlamıştır.

Yalçın Küçük: *Genel Sekreter Kardeşim, ilk hazırlık konuşmalarımızda, Türkiye devriminden daha çok söz etmeye başladığınızı gördüm. Neden?*

Abdullah Öcalan: Kürt sorununu ikinci plana atmıyoruz, ancak bizim mücadelemiz açılımını yapmıştır, sağlam mevzilere dayanmıştır; bunları tekrarlamak istemiyoruz. Bunun içindir.

Türkiye devrimcileri belki piyano sanatından zevk alırlar. Deyim bu anlamda ise daha güzel mesajlar yollamak sık sık Türkiyeli devrimci kardeşlerimize ses duyurmak istiyoruz. Zayıflar, çok hata yapmışlar. 12 Eylül faşizmi içte ve dışta onları işlemez duruma getirmiş. Bunu kendi pratiğimizde çok iyi görüyoruz.

Yalçın Küçük: *Türkiye'deki mücadelenin de yükseleceğinden kuşku duymadığınızı sanıyorum.*

Abdullah Öcalan: Evet. Doğrudur. Yüksek hedeflerle, büyük bir örgütlülükle, Türkiye'deki devrimci mücadele de gelişecektir. Söylediğiniz gibi bundan kuşku duymuyorum.

Fakat bu görüş henüz perspektif düzeyinde böyledir. Pratik adımların atılması anlamında durum gerçekten sınırlıdır. Atılan adımlar çok cılızdır ve tehlikeler büyüktür.

Yalçın Küçük: *Öcalan Arkadaşım, yola çıkarken beraber olduğunuz arkadaşların bir bölümü öldüler, bir bölümü hapisteler, bir bölümü ile yolunuz ayrıldı. Yalnız mısınız?*

Abdullah Öcalan: Yalnız olmayı hiçbir zaman kişiler için düşünmem. Halkımızın, inanılmaz ölçüde bizimle olduğunu herkes bilir. Büyük işkenceye, kuşatmaya karşın, bu destek milyonları buluyor.

Ayrıca arkadaşlarımızın şehit düşmeleri onların etkilerinin ortadan kalktığı anlamına gelmez. Tersine, anıları bizi sürekli besleyen büyük bir mücadele kaynağıdır. Bir bölümünün zindanlarda olması onların da mücadeleden koptukları anlamına gelmez. Oldukça yetkin bir biçimde mücadelelerini sürdürmektedirler. Bütün bunlar, bizim yalnız olduğumuzu değil daha da güçlendiğimizi, daha büyük bir birlik içinde olduğumuzu gösteriyor. Yenilenme anlamında, yeni kadroları takviye anlamında eski dönemlerle kıyaslanmayacak kadar bir güçlenmeyi yaşıyoruz.

Yalnız şu söylenebilir: Yalnızlık bir halkın tarihi konumu içinde değerlendirilebilir ve eğer bir halk önderliği, halkın mücadelesini dostun ve düşmanın saydığı bir noktaya çıkarıyorsa, yalnızlıktan kurtulmadan söz edilir. Şu anda benim için herhangi bir yalnızlıktan bahsetmek şöyle dursun, ilk defa halkımızın büyük bir birlik yolunda ve ilerici insanlığın kavranışı için mücadelesini yaşıyorum ve küleselliği duyuyorum.

Yalçın Küçük: *Başkan, burada, hareketiniz içinde orta kademe bir yönetici kadronun yetişmiş ve işleri üzerine almaya başlamış olduğunu gördüm, doğru mu?*

Abdullah Öcalan: Bu doğrudur. Biz esas olarak, eski olan ama şu veya bu durumda etkisiz veya mücadele edemez bir duruma gelmiş kadronun yerine, sayıca ve nitelikçe böylesine güçlü bir orta kademe kadroyu yetiştirebildik. Bu bir gerçektir.

Artık "PKK demek, Apo demektir" görüşü fazla gerçekçi değildir. PKK içinde Apo önderliği, son derece yoğunlaşmış kolektif bir önderlik olarak değerlendirilmelidir. Bir kişinin fiziksel varlığı olarak değerlendirilmemelidir; bir kurum olarak ele alınmalıdır.

Yalçın Küçük: *Apo Kardeşim, bu kadar yoğun bir katılma içinde sızmalar oluyor mu, ajanlar da geliyor mu, sizi öldürmek isteyenler çıkıyor mu?*

Abdullah Öcalan: Doğru bir sorudur. Gelenlerin

içinden ajanlar çıkmaktadır.

Özel savaş içinde örgütlenmiş bir ajan yapıdan bahsetmek gerekiyor. Biz son dönemde büyük bir ajan şebekeyi ortaya çıkardık. Yüzlerce sayfalık itiraflar elimizdedir. Ve çok acıdır ki bu şebeke Türk solunun içine girip, onu işlemez duruma getirmiştir. Ve bunu itiraflarında açığa vurmuşlardır. Son olarak PKK'ya da musallat olduklarını, PKK'nın başta şehir örgütlenmeleri olmak üzere ta kampa kadar uzanıp burda mümkünse bizi sözümona suikastle öldürmeyi planladıklarını, bu mümkün olmazsa kampı işlemez duruma getirmek istediklerini itiraflarında görmekteyiz. Bu konudaki belgeleri uygun bir zamanda kamuoyuna açıklayacağız. Bunu çok önemli bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

Biz son zamanda büyük bir ajan şebekeyi ortaya çıkardık. Yüzlerce sayfalık itiraflar elimizdedir. Ve çok acıdır ki bu şebeke Türk solunun içine girip onu işlemez hale getirmiştir. Bunu itiraflarında açığa vurmuşlardır.

Bana yönelik suikast çoktan düşünülen ve her dönem harekete geçirilmek istenen komplodur. Bu konuda bir plan değil, birçok plan olduğunu biliyorum. Bunun için çok sayıda kişinin yola çıktığını biliyorum. Bunların durumunu anlatmak bir broşür işidir. Ama en son geliştirilen daha büyük bir suikast şebekesinden bahsetmek gerekir. Bu şebekenin üç koldan; İstanbul, Ankara ve Diyarbakır'dan tezgahlandığını belirtmek gerekir. Hepsi ele geçirilmiştir ve itirafları sadece bizim örgütsel işlerimizin daha sağlıklı gelişmesi açısından değil, özellikle Türkiye devrimci hareketinin önünde büyük bir engelın aşılmasında katkı sunma anlamında bir başarı olduğu teslim edilmelidir. Karşı-devrimci rejim her zaman fiziki bir tasfiyeyi düşünmüş ve düşünmektedir. Buna karşı verilmesi gereken cevap, doğru siyaset içinde çok yetkin örgütlenmektir. Zamanında örgütlenmek bu konuda, kişisel endişeyi can telaşını duymadan tümüyle daha da fazla bunların üzerine örgüt gücüyle yüklenmek esastır. Biz de bunu yaptık ve şimdiye kadar başarılı olduğumuz çok açıktır. Kısaca bize sorulan ikinci bölüm soruları bu şekilde cevaplandırmak mümkündür. Cevapların kendi içinde ayrıştırılabileceği, başka sorulara karşılık olarak böyle geliştirilebileceği hakkı size aittir. Ve eğer başka sorulara ilişkin cevaplar isteniliyorsa sanırım birçok değerlendirmelerimiz vardır ve birçok belgeler sunulmuştur, bu belgelerde bunları bulmak mümkündür ve yararlanılabilir. Yeni sorulara bunlardan yeni cevaplar geliştirilebilir. Bu temelde yanımıza kadar gelerek harcadığınız çabalara tekrar tekrar teşekkür ediyorum. Ben, şahsınızda bütün Türkiyeli devrimci dostlara selam ve sevgilerimi sunuyorum.

PKK APO DEMEK DEĞİLDİR

Yalçın Küçük: *Gen. / Sekreter Arkadaşım, Kürt örgütlerinden bahsetmiyorsunuz ve hep Türkiye devrimini tartışıyoruz, bunu da açmak gerektiğini düşünüyoruz.*

Abdullah Öcalan: Bu Kürt sorununu ikinci plana atmak anlamına gelmiyor. Bilakis, çok güç kazanmış Kürt kurtuluş hareketinin, ileri bir açılıma uğramış ve her bakımdan sağlam mevzilere dayanmış bizim devrimci hareketimizi bir de bu görüşmemizde vurgulamanın bir anlamı yoktur. Buna inanıyorum. Bizim güçlü durumumuzu her gün burjuva basını da söylüyor.

Bu nedenle bizim Türkiye devriminden daha çok bahsetmemiz gereklidir. Çünkü Türkiye'deki devrimci mücadelenin kendisi şu anda önemli çıkmazlarla karşı karşıyadır.

Yalçın Küçük: *Ben, geleceğinden kuşku duymuyorum. Sorunları ve çıkmazları geçici değil mi?*

Abdullah Öcalan: Evet söylediğiniz doğrudur. Yüksek hedeflerle, büyük bir örgütlülükle, Türkiye'deki devrimci mücadele gelişecektir. Günlerdir sizinle konuştuk, ben de bundan kuşku duymuyorum. Ancak perspektif açısından bir açıklık var, ama pratik adımların atılması anlamında durumlar gerçekten çok sınırlıdır. Atılan adımlar çok cılızdır ve tehlikeler büyüktür. Faşist polis devleti çok güçlenmiştir ve biz burada ortaya çıkardık ki, solu tamamen işlemez hale getirmektedir. İddiası büyük olan, perspektifleri yüksek olan, aynı zamanda büyük bir örgütlülükle yükselmesi gereken bir devrimci harekete güncel pratikte neden sağlam bir-iki adım atılmıyor? Neden polisin yarattığı darboğazdan kurtulunamıyor? İşçi sınıfının son kabarışları bile önüne konan barajlar nedeniyle nasıl zor durumda kalıyor? Sorun çok önemli olduğu için bunun üzerinde durduk. Ayrıca özellikle siz değerli dostlarımız buraya geldiklerinde herhalde karşılıklı saygının bir gereği olarak daha çok böyle hareket etmek zorunluluğunu duyduk. İsabetli olmuştur.

Yalçın Küçük: Öcalan Arkadaşım, uzun sohbetlerimizde diğer Kürt örgütlerinden nerede ise hiç söz etmediniz, bunun nedenini öğrenebilir miyim?

Abdullah Öcalan: Başlangıçta söyledim. Bunların fazla bir varlıkları söz konusu değildir. Abartılı gevezelerdi. Bu abartma, bu balon sönmüştür. Bunlar, mücadelemizin gelişmesine engel olma anlamında bile etkilerini yitirmiştir.

Yalçın Küçük: İlerde de mi?

Abdullah Öcalan: Emperyalizm, ilerde, bunlara taze kan vermek istiyor, önümüze engel olarak dikmek istiyor. Ancak bunu da biz öyle ciddi bir engelleyici durum, çaba olarak görmüyoruz. Bunların teşhir edilmeleri ve tecritleri nedeniyle ideolojik iflaslarını çoktan sağladık. Bu nedenle konuşma ve tartışmalarımızda bunlara fazla yer vermek istemedim.

Yalçın Küçük: Fakat geçmişte bunlar üzerinde çok duruyordunuz.

Abdullah Öcalan: Geçmişte çok üstünde durduğumuz bu grupların durumuna yeni bir açıklık getirilmesi gerektiğini sanmıyorum. Çünkü kendilerini o kadar açık eleverdiler, devrimin temel teori ve taktiğine o kadar ters düştüler ki, bizim yeni şeyler söylememize gerek kalmamıştır.

**Türkiye sol hareketinin
hemen hemen başlangıcından
günümüze kadar içine düştüğü
ve en sonunda tamamen
kokuşmuş bir mülteciliğe
teslim olma biçimindeki bir pratiği
PKK gerçeğinde yaşatmamak
için büyük çaba gösterdik**

Yalçın Küçük: Başkan Arkadaşım, Türkiye devrimci hareketi içinde olsanız, PKK pratiğinden hangi dersleri çıkartırsınız?

Abdullah Öcalan: Çok ders çıkartılabilir. Ama en önemlisini ortaya çıkarmaya çalışacağız.

PKK pratiğinden alınması gereken en belli başlı ders, kesintisiz, sürekli örgütlenmesini hangi politik çerçevede geliştirebildiğidir. PKK, Türkiye'de bile kimsenin gelişme şansı tanımadığı bir dönemde ve Türk emniyetinin başlangıçta farkına varmaya bile gerek görmediği bir zamanda, yetmiş yıllarının sonlarında, Türkiye'de ve Kürtler arasında gelişmiştir. Çokça yayılıyor ve emperyalizmin baş iddiasıdır, PKK'nın terörist olduğu, şiddete dayandığı iddia ediliyor. Şiddete dayanması değil, sosyalizme yaratıcı yaklaşımı, somut politik çıkarları halkın çıkarları teme-

linde değerlendirme, halk adına devrimci bir politikaya yönelme, daha önemlisi bunu sadece lafazanlık düzeyinde bırakmama, böyle bir politikaya cevap veren bir örgütlenmeye yönelme, bu örgütlenme üzerinde yoğun düşünme, bunun gerektirdiği pratiği hiçbir zaman gözardı etmeme, PKK'nın seksenli yıllarda vardığı düzeyi izah eder.

**PKK'da Apo önderliği, son derece
yoğunlaşmış kolektif bir önderlik
olarak değerlendirilmelidir.
Bir kişinin fiziksel varlığı biçiminde
değerlendirilmemelidir. Bir kurum
olarak anlaşılmalıdır**

Yalçın Küçük: Peki yurtdışı ?

Abdullah Öcalan: Dışa bel bağlanamaz. Türkiye sol hareketinin hemen hemen başlangıcından günümüze kadar içine düştüğü ve en sonunda tamamen kokuşmuş bir mülteciliğe teslim olma biçimindeki bir pratiği PKK gerçeğinde yaşatmamak için büyük çaba gösterdik. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, başarılı Türk ve Kürt çıkışlarına önce boyun eğdirip ve daha sonra mültecileştirmiştir. Önce tasfiye ve daha sonra mültecileştirme, Türkiye Cumhuriyeti'nin sol harekete ve Kürtlere uyguladığı politikadır. 12 Eylül faşizmi, Türkiye solunu ve PKK dışındaki Kürt grupçuklarını tasfiye ve mültecileştirmede, böylece de çürütmede başarılı olmuştur. PKK konusunda ise başarısız olmuştur. Bunu açıkça itiraf etmektedir. Günümüzde geldiğimiz noktada bariz bir üstünlüğümüz vardır.

Yalçın Küçük: "Bariz üstünlük" sözünden neyi kastediyorsunuz?

Abdullah Öcalan: TC otoritesine karşı hem de yalnız siyasi otoritesine karşı değil, askeri-siyasal-kültürel açılardan, her bakımdan bir alternatif konumuna ulaşmamız söz konusudur.

Yalçın Küçük: Apo Kardeşim, mücadele arkadaşlarınızın bir bölümü savaşta öldüler, bir bölümü tutuklandı, bir bölümüyle yollarınız ayrıldı. Kendinizi nasıl hissediyorsunuz ?

Abdullah Öcalan: Yalnız olmayı hiçbir zaman kişisel düzeyde düşünmem. Halkımızın inanılmaz ölçüde bizimle olduğunu herkes biliyor. Büyük işkenceye, kuşatmaya rağmen, devrimci savaşa destek milyonları alıyor.

Arkadaşlarımızın şehit düşmeleri onların etkilerinin tasfiye olduğunu göstermez. Tersine onların anıları bizi sürekli besleyen büyük bir mücadele kaynağıdır. Bir bölümünün tutuklanması da onların mücadeleden koptuğunu göstermez. Oldukça yetkin

bir biçimde mücadelelerini sürdürmektedirler. Bütün bunlar, bizim yalnız olduğumuzu değil, daha da güçlendiğimizi daha da büyük bir birlik içinde olduğumuzu gösteriyor.

Yalçın Küçük: Kadrolar açısından da bunu söyleyebiliyor musunuz?

Abdullah Öcalan: Yenilenme anlamında, yeni kadroları takviye anlamında, eski dönemlerle kıyaslanamayacak kadar bir güçlenmeyi yaşıyoruz.

Kadına saygı kadar kadının devrimci özgür kişiliğinin gelişmesini istiyoruz. Bunun da ancak mücadele içinde olacağını biliyoruz ve bu yönde çaba gösteriyoruz

Yalçın Küçük: Peki sizin konumunuz, biliyorsunuz, "PKK demek, Apo demektir" deniliyor?

Abdullah Öcalan: Benim yalnızlığımdan kesinlikle söz edilemez. Benim için herhangi bir yalnızlıktan söz etmek şurda kalsın, ilk defa, halkımın büyük birlik yolunda ve ilerici insanlığın gerçek bir kavranışı içinde kendimi bulmam sözkonusudur.

"PKK demek, Apo demektir" tekerlemesine gelince, gerçekçi ve düşünüldüğü gibi değildir. PKK'da Apo önderliği, son derece yoğunlaşmış kolektif bir önderlik olarak değerlendirilmelidir. Bir kişinin fiziksel varlığı biçiminde değerlendirilmemelidir. Bir kurum olarak anlaşılmalıdır. "Apo", bir kişinin isminden ziyade yoğunlaşmış bir halk önderliği biçiminde ele alınmalıdır.

Kişi olarak bu sıfatı temsil edip etmemem önemli değildir. Temsil ediyorum, daha da edeceğim, ama bir kurumsal gerçeğin olduğunu çok iyi bilmek ve bunun üzerinde iyi düşünmek gerekir. Dolayısıyla, yüzyesnel ve çoğu da burjuva tahrikçi yaklaşım olan "PKK demek, Apo demektir" sığ görüşünü değiştirmek zorunludur.

Yalçın Küçük: Değerli Başkan, Eylül döneminde aile, kadın ve din türünden konuların ön plana çıkartılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Abdullah Öcalan: Eylül, faşizmini maskeleyen için bu yola başvuruyor. Faşist darbe, yoğun bir beyin yıkama ve pasifikasyonu gerçekleştirmek istiyor. Bunun için aile ve kadın ilişkilerini çok kullandı. Bunun ötesinde laiklik konusunda, 12 Eylül, hani Kemalizmin en temel ilkesiydi, diğer bütün dönemleri geride bıraktı. Buna şaşmıyoruz. Çöküşe giden bir düzenin, her yerde olduğu gibi dini en gerici tarzda kullanmasını bir kez daha görüyoruz.

Yalçın Küçük: Kadın ve aile üzerindeki düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum.

Abdullah Öcalan: Burjuva basını her gün kadın sevgisi ve aşkı gerekçesiyle her türlü çarpıklığı, düşkünlüğü propaganda ediyor. Amaç, gençliğin sorununu burada yoğunlaştırarak devrime yönelmesini önlemektir. 12 Eylül'de kadının aile içinde, toplum içinde saygınlığından bahsetmek zordur. Her gün yüzbölceresinin kendisini pazarladığı gözönüne getirildiğinde kadının nasıl aşağılandığı kolaylıkla anlaşılır. Sevgi adına en çirkef tutumlar her gün burjuva basınına yansımaktadır. Sevgi de din kadar tehlikeli bir biçimde kullanılıyor ve düzeni kurtarma amaçlanıyor.

Yalçın Küçük: Bunlar karşısında PKK politikası ne oluyor?

Abdullah Öcalan: Kadına saygı kadar kadının devrimci özgür kişiliğinin gelişmesini istiyoruz. Bunun da ancak mücadele içinde olacağını biliyoruz ve bu yönde çaba gösteriyoruz.

Bu çabalarımız karşısında bize bazı eleştiriler ve yakıştırmalar yapıyor. Bizim sevgisiz, ailesiz bir pratik dayattığımız ileli sürülüyor. Bu çok büyük bir yanlıdır. En azından tarihte sıkça bulunan bir yanlıdır. PKK, kadına saygıyı ve doğru temelde bir sevgiyi geliştirmeyi amaç ediniyor.

Doğru bir aydın hareketi, doğru ideolojik-politik harekettir. Giderek örgütsel bir harekettir. Dolayısıyla tam bu aşamada bu tip çıkışlara büyük ihtiyaç vardır

Yalçın Küçük: Abdullah Arkadaşım, aydın sorununa geçelim mi, Türkiye aydınının Eylülizm karşısındaki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Abdullah Öcalan: Bir bütün olarak Türk aydını, ki kökeni Osmanlı dönemine uzatılabilir, mevcut resmi otoriteyi aşamamıştır. Resmi otoriteye bir dalkavuk konumundadır. Dalkavuktan nasıl aydın yetiştirilir, nasıl kapıkulu haline getirilir, Osmanlı döneminde bunlar nasıl kokuşmuş bir bürokrasi haline gelirler; değerli birçok çalışmamızda bunu ibretle görüyoruz ve iyi fikirler alıyoruz. Çalışmalarımızın, aydın çözümlerimizin cumhuriyet dönemine ilişkin olduğu sonuçları da çok önemli buluyorum. Bu sefer cumhuriyetin kapıkulluğu sözkonusudur. Cumhuriyetin aşımaması ve cumhuriyete tapınma sözkonusudur.

En ileri olması gereken komünistlerden çıkan Kadro hareketinden, çok sayıda aydın geçinen edebiyatçısından solcusuna kadar, biraz cumhuriyetin dı-

şına çıktıklarında ezilmeleriyle birlikte yurtdışına çıkmalarını, orada biraz zor durumda kalmalarıyla birlikte bir af yasasıyla tekrar ve hem de pişman olarak, eserlerinizde pişmanlık diyorsunuz, Türkiye'ye dönmelerini, tekrar kapıkululuk etmelerini görüyoruz ve biliyoruz.

Yalçın Küçük: Hep böyle mi gidiyor?

Abdullah Öcalan: En son olarak TKP'nin pişmanlık temelinde gelip kapıkululuk etmesi sözkonusudur. Bunlar, Evren-Özal rejimi ile sonuna kadar uzlaşabileceklerini ortaya koymuşturlar ve benzeri pek çok aydının bu alandaki durumlarının da parlak olmadığı biliniyor.

Yalçın Küçük: Sargın ve Yağcı veya benzerleri tümüyle Türk aydınını temsil ediyor mu?

Abdullah Öcalan: Sizlerin çıkışına büyük saygımız vardır. Özellikle aydın çözümlenmeleri önemli gerçekleri ortaya çıkarmaktadır ve gerçekten bu çıkışın önemli ipuçlarını içinde barındırmaktadır. Bütün düşüncelere katılmasak da gerçekten önemli doğrulara varılması kadar, doğru bir devrimci düşüncenin nasıl gelişmesi gerektiğine hizmet eder. Bunlar, bu konuda yol gösteren çok değerli çalışmalardır. Biz bunlardan oldukça yararlanmaya çalıştık. Dolayısıyla çıkışta sizlerin yüksek teorik ve pratik çabalarınıza değer bi-

çiyoruz. Türkiye aydınının biraz daha bu örneğe bakarak kendi konumuna çekidüzen vermesi gerekir.

Yalçın Küçük: Başkan Kardeşim, aydın hareketini tek başına ele alabilir miyiz?

Abdullah Öcalan: Bunun, önemli ideolojik-politik doğrultma hareketlerine yol açabileceğini belirtmeliyiz. Doğru bir aydın hareketi, doğru ideolojik-politik harekettir. Giderek örgütsel bir harekettir. Dolayısıyla tam bu aşamada bu tip çıkışlara büyük ihtiyaç vardır. Göstermiş olduğunuz bu çıkışları sadece teorik düzeyle sınırlamayıp giderek bunu somut pratiğe dökmeniz daha da değerlidir. Devletin bu konuya gelişini ve yaklaşımını biliyoruz. Doğal karşıyoruz, çünkü içinde son derece önemli genişleme tohumları barındırmaktadır.

Cesurca tutumların sürdürülmesi ve doğal ideolojik-politik ve örgütsel sonuçlarına dönüştürülmesi çok önemlidir. Biz bu çabaları hep saygı ile karşılayacağız ve elimizden gelen desteği sunacağız.

Yalçın Küçük: Abdullah Öcalan Kardeşim, bu görüşmemiz nedeniyle Türkiye halkını ve devrimcilerine söylemek istedikleriniz var mı?

Abdullah Öcalan: Bütün anlatımdan bir sonuç çıkmalıdır: Türkiye devrimcilerine ve halkına bir saygımız ve bu saygımızın gereği olarak kendi gerçekliğimizi rapor etme niyetimiz var. Biz daha önce de

Türkiye devrimcilerine ve halkına ulaşma yollarını denedik. Eylemlerimiz çok çarpıtılarak ve halkın üzerinde kötü iz bırakacak biçimde yansıtılmıştır. Çok büyük yalanlarla karşılaştık. Hâlen burjuva basını PKK'ya karşı tam bir savaş halindedir.

Türk aydını ve devrimcileri, sosyal şovenizmin etkisini hâlâ yaşıyorlar ve birçok gelişmeyi görmüyorlar. Hatta burjuva basınındaki yaklaşımlarla bize yaklaşılmaya çalışıyorlar. PKK'ya böyle yaklaşmak yapılabilecek en büyük, en hatalı ve çarpık yaklaşımlardan birisidir. Bunun aşılması önemlidir.

PKK'nın gerçekten Türkiye halkına, onun devrimcilerinin demokratik savaşına, sosyalist mücadelesine büyük hizmeti, katkısı sözkonusudur. Bunun görülmesi gerekiyor.

Yalçın Küçük: Somut olarak nelerden söz edebiliyorsunuz?

Abdullah Öcalan: 1984 yılından itibaren idamların durması, Barış davası, DİSK davasının düşürülmesi PKK'nın yükselttiği atılımla çok yakından bağlantılıdır. Yine bugün rejimin kendisini liberalize etmesi, bu atılımla yakından bağlantılıdır. Ve daha da fazlası, bundan sonra demokratik gelişmenin daha da hızlandırılması, sosyalistlerin seslerinin daha da gür çıkması bu gelişme ile yakından bağlantılıdır. Bütün bunlar bizim mesajımızın pratikte ne anlama geldiğini çok iyi ortaya çıkarıyor.

Yalçın Küçük: Bir beraberlikten mi söz ediliyor?

Abdullah Öcalan: Biz bundan sonra da halklarımızın kurtuluşunun nasıl gerçekleşeceğine büyük özen göstereceğiz. Türk ve Kürt halkının geliştireceği ortak savaşım bağımız, eşit, özgür temellerde gelişiminin Ortadoğu halklarına da çok büyük bir kurtuluş imkanı vereceğini düşünüyoruz. Ve ortak kurtuluşumuzun, bunun dünya dengesi açısından önemli, en azından bir Fransız Devrimi, bir Ekim Devrimi kadar önemli olduğunu düşünüyoruz. Bunları, bizim Türkiyeli devrimcilerimizin, aydınların özenle ve bu pratik üzerinde düşünmeye ihtiyaçları vardır. Kendi çıkarları için bazı sonuçları çıkarmaya ihtiyaçları vardır. Unutmayalım ki, PKK'ya gerek kendi çıkarları için, güncel pratik çıkarları için, gerekse bir inceleme-araştırma konusu için yönelen devletlerin sayısı çoktur ve artıyor. Yoğun olarak düşünüyorlar. En azından benzer bir sorumluluğu. Türkiyeli sorumlu devrimci ve aydın güçlerin yerine getirmesi tabiidir.

Yalçın Küçük: Değerli Başkan Arkadaşım, ortaklıktan söz edince ortak mücadele platformu için önerileriniz var mı?

Abdullah Öcalan: Biz hiçbir zaman Türkiye devrimci hareketinden kopmak istemedik. Başında bu böyle olduğu gibi şimdi de ortak mücadele için dopdolu bir anlayış içindeyiz. Yapılan kapsamlı görüşmelerden de ortaya çıktığı gibi, gerçekten halklar arasında, aynı zamanda mutlaka kurulması gereken özgür ve eşit ilişkilerin bir ifadesi olarak devrimci güçler arasında, tamamen yaratıcı bir enternasyonalizme dayanan ortak mücadele, bütün sorunlarıyla birlikte tartışılmalıdır.

Belki 12 Eylül faşizminin etkisiyle ve belki yetmişli yılların ortasında yaygın olan, bize göre sosyal şovenizmin, etkisiyle, henüz bir ortak mücadele sorun-

larını tartışmadık ve ittifaklar geliştiremedik. Şimdi 12 Eylül faşizminin açıldığı bir zamanda, halk hareketinin Türkiye'de ileri bir yükselme şansına kavuştuğu, Kürtlerde çok sağlam mücadele mevzilerinin olduğu bir dönemde, ortak mücadele olanakları son derece fazladır ve çok önemlidir. Tarihte böyle bir fırsat ilk defa yakalanmıştır. TC'nin seçeneği ortaya çıkmıştır.

Sizin deyiminizle yeni bir cumhuriyetin, "Doğu Sosyalist Cumhuriyetler Birliği" diyebileceğimiz tarihsel gelişmenin önkoşullarında bulunuyoruz. Dolayısıyla buna hizmet edecek ortak bir platformu geliştirmeye büyük özen göstermek gerekir.

Biz daha önce özellikle 12 Eylül faşizmine karşı Birleşik Direniş Cephesi pratiğine yoğun bir biçimde eğildik. Ama örgütlerin kendilerini Avrupa'da mültecileşme ve giderek tasfiyeleşme konumundan kurtaramamaları nedeniyle fazla başarılı olmadı. Fakat buna rağmen düşünce ve siyasette, biz, direniş cephesi tutumunu sürdürdük. Ve en son bazı dost örgütlerle bir Birlik Platformu geliştirmeye çalıştık. Bunu daha da genişletmek istiyoruz.

Bütün bunlar bizim Türkiye halkı hakkında nasıl yüksek bir değere sahip olduğumuzu, hele hele onun devrimci mücadelesine nasıl soylu bir biçimde yaklaştığımızı göstermektedir.

Biz tekrar bu derin düşüncelerin ve yine çok candan yaklaşım içinde bulunarak ve her zaman sürdürdüğümüzü söylüyoruz.

Selam ve sevgilerimizi, Türkiye devrimci gençliğine, aydınlarına ve halkına sunuyoruz.

**12 Eylül faşizminin açıldığı
bir zamanda, halk hareketinin
Türkiye'de ileri bir yükselme
şansına kavuştuğu, Kürtlerde
çok sağlam mücadele
mevzilerinin olduğu
bir dönemde,
ortak mücadele olanakları
son derece fazladır
ve çok önemlidir.
Tarihte böyle bir fırsat
ilk defa yakalanmıştır**

Haftalık Sokak dergisinin 3-9 Eylül tarihli 2. sayısında Yalçın Küçük'le "Apo Anlatı" başlıklı röportaj üzerine yapılan söyleşiyi yayımlıyoruz.

APO SIKI KORUNMADA

Abdullah Öcalan çok az sayıdaki mülakatlarından birini de Dr. Yalçın Küçük'e verdi. Biz de Küçük'le bu röportaj sırasındaki gözlemleri ve izlenimleri konusunda konuştuk. Yalçın küçük, Tuğrul Eryılmaz'a anlattı.

Apo ile konuşmanız zor olmadı mı? Çünkü Apo'nun basınla konuşmaktan hatta fotoğraflarının çekilmesinden pek hoşlanmadığı biliniyor.

Zor olmadı. Üstelik memnuniyetle karşıladı. Sizin bilgileriniz biraz geçen yıla ait gibi görünüyor. Şu anda, bir yandan devletin ajanları vasıtasıyla bütün kampı bildiğine inandığı için, diğer yandan kendisini Türkiye'de tanıtmaya önem verdiği için basınla konuşmaktan çekinmiyor. Benim bildiğim şimdiye dek Milliyet'ten Mehmet Ali Birand'dan başka Nuray Şirin ve Cumhuriyet'ten Hadi Uluengin ile görüşmüş. Ben bunların video kayıtlarını izledim. Ben dördüncüyüm. Anladığım kadarıyla Hürriyet ve Amerikalı gazeteciler dışında gelen talepleri olumlu karşılıyor.

Bekaa'da kampa girer girmez ilk izleniminiz ne oldu?

Ciddi bir hava vardı. Herkes sadece kendi işiyle meşguldü ve kimse kimseyle konuşmuyordu. Apo atığı her adımda koruma altındaydı.

Kampta yabancıların ya da Vali Kozakçıoğlu'nun deyimiyle Türkçe konuşmayan yabancıların varlığına tanık oldunuz mu?

Evet, kampta biz Türkler için yabancı, ancak onlar için yabancı olmayan gerillalar gördüm. Hiç Türkçe bilmiyorlardı. Benim için şaşırtıcı olan PKK'nın Türkiye dışında da kadro bulmaya başlamış olmasıdır.

Bunların geldikleri ülkeler hangileri?

Kürtlerin dağılmış oldukları ülkeler. Daha çok Irak. Kampta Türklerin sayısı yok denecek düzeyde.

Kampta yaklaşık kaç kişi yaşıyor?

Kamp, askeri eğitim de dahil olmak üzere, bir eğitim yeri. Her eğitim devresi 200-300 kişi

Kadınlar var mı?

Çok genç kız geliyor. Önceleri yalnız öğrenci kızlarmış, şimdi köylüler geliyor. Avrupa'dan,

Libya'dan, Suudi Arabistan'dan gelenler gördüm. kısmı Türkiye'den, bir kısmı değil.

Parayı nereden buluyorlar?

Bu sorununu önemli ölçüde çözmüş görünür. PKK. Bütün vadide Filistinlilerden bağımsız tek kan Ben, Lübnan savaş alanını gezdim. orada meşgal delen işyerlerinde komünal çalışan Kürtlerin kimi maaşının tamamını, kimisi önemli bölümünü PKK veriyor. Avrupa'da para topluyorlar. Yani bir sıkıntısından söz etmiyorlar.

Bekaa, Suriye'nin egemenliği altında mı?

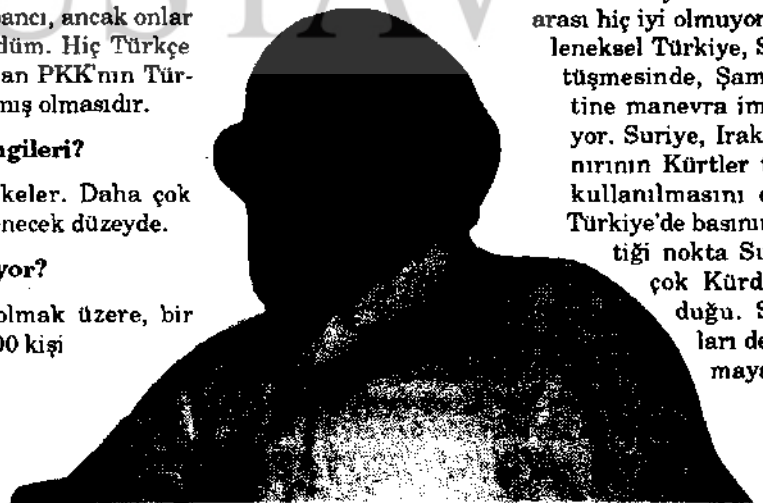
Hukuken Lübnan'ın bir parçası. Ama, şu anda Suriye'nin kontrolü altında.

PKK'nın Hafız Esad ile arası çok iyi olmalı?

Çok titiz ve dikkatli bir ilişki var aralarında. Kar ta bol bol Hafız Esad'ın resimleri asılı. PKK, Suriye'deki Kürtler arasında politik mücadele yapmaya çok özen gösteriyor. Esad da Suriye'deki Kürtle Kürtlüklerini bilmesine razı, ancak bir politik örgüt bağlanmalarına sert bir şekilde mani oluyor.

Peki kendi ülkesindeki Kürtler konusunda denli katı olan Esad, hangi motivasyonla PKK barındırıyor? Neden Türkiye ile arasını açmaz razı oluyor?

Bir kere Suriye'nin Türkiye arası hiç iyi olmuyor. PKK, leneksel Türkiye, Suriye s tüşmesinde, Şam hükü tine manevra imkanı v yor. Suriye, Irak-Suriye nırının Kürtler tarafını kullanılmamasını engelliy Türkiye'de basın ihmal tiği nokta Suriye'de çok Kürdün bul duğu. Suriye ları dengede maya çalışmaya çalışır Irak, I

Türkiye'de bir hareket var. Suriye'de yok. Suriye uyuyanı uyandırmak istemiyor.

Özal'ın verdiği, gerekirse müdahale ederiz, gözdağı gerçekleşirse bunun sonucu ne olur?

Astarı yüzünden pahalı olur. Çünkü bir kere PKK'ya fazla zarar vermez. Hem kampta az adam var. Hem de sığınaklarla donanmış eskiden Filistinlilerin kullandığı bir kamp bu.

Abdullah Öcalan'ın sizce esas niyeti ne?

Kampa gidip bu mülakatı yapınca kadar ayrı bir devlet kurmak istediğinden hiç kuşum yoktu. Ancak, şu anda en çok istediği kendisini kanıtlamak ve Kürtlerin ayrı olduğunu kabul ettirmek. Benim vardığım sonuç bu.

Abdullah Öcalan'ın tek ilgi alanı Türkiye'nin doğusu mu?

Benim görebildiğim, PKK Genel Sekreteri zaman zaman bana, "Bu sonucu hiç ummuyorduk" diyerek askeri alanda inisiyatif ele aldığına inandığı imasında bulundu. Ancak, Öcalan'ın bana verdiği izlenim, bunun tek başına bir sonuç vereceği konusunda çok endişeli olduğu yolunda. Verse bile, bunun fiyatının çok yüksek olacağını düşünüyor. Dolayısıyla dikkatinin önemli bir kısmını Türkiye'nin öbür tarafına çeviriyor.

Kampta hiç Türkiye'den kaçırılanlarla karşılaştınız mı?

Bu kaçırma sözcüğü üzerinde durmak gerek. Ben şöyle tahmin ediyorum: Köylerden 15-20 yaş arasındaki gençlerden, çocuklardan PKK'ya katılacaklarına dair bir istihbarat alıyor olabilirler. Bunları toplasalar Türkiye Devleti'nin analarına babalarına baskı yapması ihtimali var. Dolayısıyla köye göstermelik bir baskın yapıyorlar ve alıp götürüyorlar.

O zaman PKK'nın elinden kurtulup dönenleri nasıl açıklayabilirsiniz?

Ben bunu araştırdım tabii. Söylenenlerden çıkardığım şu: Bunlardan bir kısmının dağlardaki şartlara ve savaşa uymayacakları ortaya çıkıyor. Bu durumda serbest bırakıyorlar. İlk baştaki senaryoya uysun diye kaçtı diyorlar. Sanıyorum Olağanüstü Hal Valiliği de bu senaryoyu biliyor. Zaten Genel Kurmay Başkanı'nın içerden destek dediği de bu olsa gerek.

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in Özal'a "Dışarıya ne gidiyorsun, önce içini hallet" demesini de buna bağlayabilir miyiz?

Demirel uzun yıllar başbakanlık yaptı. Daha sonraları da bürokrasiden gizli raporlar almasıyla ünlüdür. Öyle sanıyorum ki, Demirel'e intikal eden bilgiler de bu merkezdedir. Dış politikada temkinli bir politikacı olarak, hükümeti, Bekaa Vadisi'ne uçak göndermek gibi sonuç vermeyecek adımlardan caydırmak istiyor.

John Reed Eylül 1920'de Bakû'da toplanan Doğu Halkları Kongresi'nde Amerikan işçi sınıfı adına kahıldı ve bir konuşma yaptı. 79 yıl sonra hâlâ güncelliğinden hiçbir şey yitirmeyen konuşmasını sunuyoruz. Perestroyka için Amerika'ya gidip Bush'tan yardım isteyen Boris Yeltsin'e, Polonya'da Batıdan yardım uman Jaruzelski'ye, yazıda adı geçen Baltık Cumhuriyetleri'ne, Azarbaycan ve Ermenistan'a ithaf olunur. Çeviriyi Toplumsal Kurtuluş Çeviri Bürosu gerçekleştirdi.

AMERİKA'YI BİR DE BEN ANLATAYIM

John Reed

Ben burada, müstemlekelerin halklarını sömüren ve ezen büyük emperyalist güçlerden biri olan Birleşik Amerika Devletleri'nin devrimci işçilerini temsil ediyorum.

Sizler, Doğu halkları, Asyalılar, siz henüz doğrudan Amerikan yönetimi ile tanışmadınız. Sizler İngiliz, Fransız ve İtalyan sömürgecileri tanır ve nefret edersiniz ve muhtemelen "hür Amerika"nın daha iyi yöneteceğini, sömürge halkları özgürleştireceğini ve onları doyurup, savunacağını sanırsınız.

Hayır. Filipinli işçi ve köylüler, Merkezi Amerika ve Karayip Adaları halkları "hür Amerika" yönetimi altında yaşamının ne demek olduğunu bilirler. Sözgelimi Filipin halkına bir bakalım. 1898'de Filipinliler zalim İspanyol müskemleke yönetimine başkaldırdılar ve Amerikalılar da onlara yardım ettiler. Fakat İspanyollar adadan sürüldükten sonra Amerikalılar ayrılmak istemediler.

Bu kez Filipinliler Amerikalılara karşı ayaklandılar ve şimdi "kurtarıcılar" onları, karlılarını ve çocuklarını öldürmeye, onlara işkence etmeye başladılar ve sonunda da adaları işgal ettiler. Topraklarına el koydular ve Amerikan kapitalistleri için çalışmaya ve kâr etmeye zorladılar.

Amerikalılar, Filipinlilere bağımsızlık vaadtiler. Pek yakında bağımsız bir Filipin Cumhuriyeti ilan edilecek. Fakat bu durum Amerikan kapitalistlerinin ülkeyi terkedecekleri ve Filipinlerin onların kârları için çalışmayı sona erdirecekleri anlamına gelmiyor. Amerikan kapitalistleri Filipin yöneticilerine kârlarından bir pay, hükümet yetkileri, toprak ve para vererek, Filipinlileri kendi çıkarları için köle konumunda tutacak ve kendileri de işçiler tarafından yaratılan kârlar üzerine oturacak bir Filipin kapitalist sınıfı yarattılar.

Aynı durum Amerikalıların yardımlarıyla İspanyol yönetiminden kurtarılan Küba için de böyle oldu. Küba şimdi bağımsız bir cumhuriyet. Fakat Amerikan milyoner tröstleri şeker kamışı plantasyonlarını, ülkeyi de yöneten Kübalı kapitalistlere bıraktıkları küçük top-

rak parçaları dışında, ellerinde tutmaktadırlar. Ve ne zaman Kübalı işçiler Amerikan kapitalistlerinin çıkarlarına ters düşecek bir hükümeti seçmeye kalkışsa, Amerika Birleşik Devletleri adaya asker gönderir ve halkı kendilerini ezenleri seçmeye mecbur bırakır.

Ya da özgürlüklerini bir asır önce kazanmış bulunan Haiti ve San Domingo Cumhuriyetleri'ni ele alalım. Bu iki cumhuriyetin üzerinde buldukları adanın toprakları müsait olduğu ve orada yaşayan halklar Amerikan kapitalistleri için çahşır konuma sokulabilirler diye ABD, adaya düzeni koruma kisvesi altında asker ve bahriyelileri gönderdi ve bu iki cumhuriyeti ezip yerine İngiliz tiranlarından da haşın olan bir askerî diktatörlük kurdu.

ABD'ye yakın olan bir başka zengin ülke Meksika'dır. Meksika'da, yüzyıllardır, önceleri İspanyollar ve sonra da yabancı kapitalistler tarafından, tutsaklanmış ve gelişmemiş bir halk yaşamaktadır. Orada, uzun yıllar süren bir iç savaştan sonra, halk, proleter olmamakla birlikte demokratik bir hükümet kurmayı başardı. Böylece, Meksika'nın zenginlikleri Meksikalıların olacaktı ve yabancı kapitalistler de vergilendirileceklerdi. Amerikan kapitalistleri kendilerini aç Meksikalılara eklemek gönderme zahmetine sokmadılar. Hayır, bunun yerine, ilk devrimci cumhurbaşkanı olan Madero'nun ölümüyle sonuçlanan bir karşı-devrim başlattılar. Bunun üzerine üç yıllık bir mücadeleden sonra yeniden devrimci cumhuriyet kuruldu ve Carranza cumhurbaşkanı oldu. Amerikan kapitalistleri yeni bir karşı-devrim daha örgütlediler ve Carranza'yı öldürdüler. Sonunda kendilerine dost bir hükümeti işbaşına getirdiler.

Kuzey Amerika'da, yasalara göre eşit vatandaşlar oldukları halde siyasi ve medeni haklarına sahip olmayan on milyon zenci yaşamaktadır. Amerikalı işçilerin dikkatlerini kendilerini sömüren kapitalistlerin üzerinden çekebilmek için kapitalistler zenci düşmanlığını körükleyip beyaz ve siyah ırk arasında çatışma çıkartmaktadırlar. Diri diri yakılan zenciler tek umut-

İarının beyaz çetelere karşı silahlı mücadele olduğunu anlamaya başlıyorlar.

Bugün, Amerikan kapitalistleri Doğu halklarına dostça yaklaşp yardım ve yiyecek vaadediyorlar. Bu, özellikle Ermenistan için böyle. Kıtık ve açlık içindeki Ermenilere ekmek göndermek için Amerikan milyonerleri tarafından milyonlarca dolar toplanmıştır. Şimdi birçok Ermeni yardım için Sam Amca'ya el açmış durumda.

Aynı Amerikan kapitalistleri Amerikalı işçi ve köylüleri birbirlerine karşı kıskırtır, Küba ve Filipin halklarını sömürür ve açlıktan öldürür, Amerikalı zencileri vahşice öldürür ve diri diri yakarlar ve Amerika'da kendi içinde Amerikalı işçiler insana dehşet veren koşullarda çalışmaya ve uzun işgünü için düşük ücret kabul etmeye mecbur bırakılırlar. Yorgunluktan ve yokluktan tükendiklerinde de sokağa atılıp, açlıktan ölmeye mahkum bırakılırlar.

Açlık çeken Ermenilere yardım getirmekle görevlendirilen Sayın Bay Cleveland Dodge, Türklerin Ermenileri nasıl çöllerle sürdüğü konusunda duygusal makaleler yazarken bir yandan da binlerce Amerikalı işçinin sömürüldüğü büyük bakır madenlerinin sahibi olarak kendisine karşı greve giden işçilerin üzerine kendi muhafızlarını gönderip, aynen Ermenilere yapıldığını söylediği gibi, onları copların ucunda çöle sürmektedir.

Birçok Ermeni, Amerika'ya savaş sırasında Türk zulmüne karşı kendilerine gösterdiği davranıştan dolayı müteşekkirdir. Fakat sözlü deklarasyonlar yayımlamak dışında Amerika, Ermeniler için ne yapmıştır? Hiçbir şey. 1915'te, o zamanlar ben İstanbul'daydım. Yolsuzluklara karşı misyonerlerin, Türkiye'de birçok mülkleri olduğunu ve bu nedenle Türkler üzerinde baskı yapamayacaklarını söyleyerek, herhangi ciddi bir protestodan kaçındıklarını gördüm. Amerikan elçisi Strauss, kendisi de Amerika'da binlerce işçinin sömürüldüğü işletmelerin sahibi olan bir milyoner olarak, tüm Ermenilerin gemilerle Amerika'ya göç ettirmelerini önerdi ve kendisi de bu amaçla oldukça büyük bir meblağı bağışladı. Fakat bu planın Ermenileri, Amerikan fabrikalarında ucuz işçi olarak çalıştırıp Strauss'un ve arkadaşlarının zenginliklerine zenginlik katma amacı taşıdığı açıktır.

Fakat neden Amerikan kapitalistleri Ermenilere yiyecek ve yardım vaatmektedirler? Bu sadece insanlık sevgisinden midir? Eğer öyle ise neden Merkezi Amerika'nın insanlarını ve kendi ülkelerindeki zencileri besleyip doyurmamaktadırlar?

Hayır. Gerçek neden Ermenistan'da maden yatağı zenginliklerinin bulunmasıdır ve Amerikan kapitalistleri tarafından sömürülecek ucuz ve büyük bir Ermeni işçi ordusu tarafından işlenebilirler.

Amerikan kapitalistleri pençelerini Ermenistan'a geçirebilmek için Ermenilerin güvenlerini kazanmak istemektedirler. Amerikan misyonerlerinin Yakındoğu'da okullar açmalarının amacı budur.

Fakat bunun yanında bir başka çok önemli neden daha vardır: Amerikan kapitalistleri, Cemiyet-i Ak-

vam'daki öteki kapitalist ülkelerle birlikte, Ermenistan işçi ve köylülerinin Sovyet Rusya ve Sovyet Azarbaycan örneklerini izleyerek iktidarı ve ülkelerinin kaynaklarını ele geçireceklerinden, kendileri için çalışacaklarından ve tüm dünyanın işçi ve köylüleri ile dünya emperyalizmine karşı ortak bir cephe oluşturmaktan korkuyorlar. Amerikan emperyalistleri Doğu devriminden korkuyorlar.

ABD'nin politikası bir yandan açlık içindeki halklara yiyecek vaadederken bir yandan da Sovyet Cumhuriyetleri'nin kuşatılmasıdır. Bu kuşatma binlerce Rus çocuk ve kadınının ölümüne neden olmuştur. Bu politika Macaristan halkını kendi Sovyet hükümetlerine karşı örgütlemeye kullanılmıştır. Aynı taktik şimdi de Beyaz Macaristan'ı Sovyet Rusya'ya karşı harbe sokmak için kullanılmaktadır. Aynı yöntem Rusya'yı çevreleyen Finlandiya, Estonya ve Letviya gibi küçük ülkelerde de kullanılmaktadır. Fakat bugün tüm bu küçük ülkeler Sovyet Rusya ile barış yapmak zorunda kalmışlardır, çünkü iflas halindedirler ve açtırlar. Artık Amerikan Hükümeti onlara gıda yardımı önermiyor, çünkü artık Amerika'nın işine yaramıyorlar ve dolayısıyla halkları açlıktan koruyabilir.

Amerikan kapitalistleri Ermenistan'a ekmek vaad- ettiler. Bu eski bir oyundur. Ekmek vaadederler, fakat asla vermezler. Sovyet hükümetinin düşmesinden sonra Macaristan ekmek alabildi mi? Hayır. Macar halkı bugün yine kıvrıyor. Baltık ülkeleri ekmeğe kavuştular mı? Hayır. Açlıktan kırılmakta olan Estonyalıların patatesten başka yiyecek bir şeyleri yokken Amerikan kapitalistleri onlara gemiler dolusu çürük patates yolladı; çünkü o patatesler artık Amerika'da da satılmıyordu. Hayır, yoldaşlar, Sam Amca kimseye karşılıksız bir şey verecek değildir. O, bir elinde saman torbası diğerinde kamçısı ile yaklaşır işine. Her kim ki Sam Amca'nın vaatlerini olduğu gibi kabul eder, kendisini bunun bedelini kan ve ter ile ödemek durumunda bulur. Amerikalı işçiler emeklerinin ürününden daha büyük bir pay istemektedirler. Ülkelerinde devrimi engellemek amacıyla Amerikan emperyalistleri sömürecek yeni sömürgeler aramaktadır. Bu sömürgelerden elde ettikleri kârlarla kendi işçilerini yatıştırılmayı, dolayısıyla Ermenilerin sömürülmesine onları da ortak etmeyi düşlemektedirler. Ben bunu bilen binlerce Amerikalı devrimci işçiyi temsil ediyorum. Biz biliyoruz ki, Ermenistan'ın işçi ve köylüleri ile tüm dünya emekçileri ile birlikte hareket ederek kapitalizmi alaşağı edebiliriz. Dünya kapitalizmi imha edilecektir ve tüm halklar özgürlüklerine kavuşacaklar. Tüm ezilen emekçi halkların dayanışmasının, Avrupa ve Amerika devrimci işçilerinin Rus Bolşevikleri önderliğinde Komintern'de birliklerinin gereğinin bilincindeyiz. Ve size, Doğu halklarına sesleniyoruz: Amerikan kapitalistlerinin vaatlerine kanmayın!

Özgürlük için bir tek yol vardır: Kendi kapitalizmini yıkmış olan Rusya işçi ve köylüleri ile ve dış emperyalist güçleri yenmiş olan Kızıl Ordusu'yla birleşin! Komintern'in kızıl yıldızını izleyin.

GİZİL VE GİZLİ GÜÇ İŞÇİ SINIFI

Çelik Bilgin

Eğer 1917 yılında Ekim Devrimi olmasaydı ve buna ek olarak Lenin, gerçekleştirdiği devrimi Marx'ın adına yazmasaydı, bugün Marksizmden ve Marx'tan geriye ne kalırdı; gerçekten sorulması gerekiyor. Ekim Devrimi'nin böyle bir soruyu önemli ölçüde geciktirmiş olduğu anlaşılıyor. Şimdi ise Ekim Devrimi'nden yetmiş yıldan uzun bir zaman sonra Avrupa'da ciddi bir işçi sınıfı devrimi ortaya çıkmayınca ve bundan ötede de Ekim Devrimi başkentinde devrime kuşku düşüren eğilimler güç kazanınca bu soru, açık veya kapalı bir biçimde ortaya çıkıyor. Soru böylesine açık bir biçimde konmadan, çoğu geçici olmaya mahkum bir takım cevap arayışları, Batı'da ve Sovyetler Birliği'nde birbirini arkasından tartışma alanına sürülüyor.

Marksizmin temel ve hiçbir biçimde vazgeçilmez rengi, işçi sınıfının düzen değiştirici ve devrimci rolüne güvendir; burası düğüm noktası oluyor. Marx'tan ve Marksizmden kaianı tartışmak, bu determinizmden kaynaklanan güveni kabul etmek veya yok saymaktan ibarettir; turnusol kağıdı buraya düşüyor. Güvensizliği ifade edenler ve proletaryaya veda kitapları çıkarırlar, uzun bir zamandır ve özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika ekonomilerinin derin ve kronik bir bunalım içine girdiği son on beş yılda, gelişmiş ekonomilerde bir devrimci yükselişin olmaması bir yana, işçi sınıfının politik hareketinin sürekli mevzi kaybetmesi ve tüm rengini yitirmesine bakıyorlar.

**Sendikal mücadelenin
gerekliğini hiç yadsımamakla
birlikte böyle bir mücadelenin
işçi sınıfının çıkışına ve temel
niteliklerine ters düştüğünü
düşünmeye başlıyorum**

Burada güvenini yitirenlere güven vermek amacında değilim. Amacım, güven bunalımını formüle ederek bir başka tartışma alanına açılmaktır; benim güvenim tamdır. Çünkü bugünkü sorunun güven bunalımını tartışmaktan çok, işçi sınıfının niteliğini netleştirmek olduğuna inanıyorum. Ayrıca niteliğin netleştirilmesinin güven sorununu da ortadan kaldıracağını düşünüyorum.

Başlarken tekrar etme zorunluluğunu duyuyorum:

Her devrim arayışı bilgi teorisinde bir yeniden arayıştır. Doğru bilginin doğuşu, doğrulanması ve doğruluk koşulları, hem bilgi teorisini ve hem de devrim teorisini ilgilendiriyor. Bugün öncelikle bu alanda çaba harcamanın zorunluluğuna değinmek istiyorum.

Bu değinme çerçevesinde bir nokta var: Bugün işçi sınıfının devrimci rolüne güvensizlik ifade edenler, bunu ya fiilen önemli devrimci kalkışmaların olmasından ya da işçi sınıfının çalışma koşullarının incelenmesinden çıkarıyorlar. Burada bu çıkarımın geçerliliğini tartışmak istemiyorum; parmak basmak istediğim nokta böyle bir çıkarımın tümüyle ampirik olduğudur. Marx'ın işçi sınıfına değiştirici ve devrimci rol bağlaması ise tümüyle teoriktir; tarih felsefesi yöntemiyle elde edilen bir teorik sonuç oluyor. Önce bir teorik sonucun her zaman ve kolaylıkla ampirik bir gözlemlerle karşılaştırılamayacağına işaret etmek durumundayım.

Marx, Engels ile birlikte Komünist Manifesto'yu kaleme aldığı zaman, henüz 1948 Devrimleri başlamamış bulunuyor; üstelik başladıktan sonra bile Marx, 48 Devrimi'ni, bu devrime çok karşı olan çağdaşı Tocqueville kadar bile işçi sınıfına ve sosyalizme layık bulmuyor. Paris Komünü'ne gelince, Marx'ın, başında buna çok kuşkulu yaklaştığı ve olumlu görmediği ise hep biliniyor. Dolayısıyla şunu netlikle tekrarlayabiliyorum; Marx, Engels ile birlikte, determinizmi formüle ettiği zamanda, işçi sınıfının değiştirici misyonuyla ilgili hiçbir ampirik olgu ve bilgi bulunmuyor. Bu açıdan bakıldığında Marx'ın Kapital çalışmasının, bu determinizm önermesini çeşitli olgulardan yararlanmakla birlikte yine de tümüyle teorik planda, temellendirme çabasından ibaret olduğunu görmek gerekiyor.

Marx, insanlığın gelişmesinin durmayacağına inanan bir kuşaktan geliyor. Yaptığı, burjuvazinin değiştirici rolünü, emek süreci alanına kaydırmak, burada ayrıntılandırmak ve ayrıştırmaktan ibaret görünüyor. Belki de bilimsellğe nerede ise mistik bir güç izafe eden en son kuşakta yaşıyor; sınıf çelişkilerine fizik bilimindeki yer çekimi ölçüsünde önünde durulamaz bir güç veriyor.

Bütün bunlarda en küçük bir yanılgıya düştüğünü sanmıyorum. Türkiye'ye bakılabilir; bu emekçileri sersemleten atmosferde bile, eninde sonunda, en belirleyici olanın emek süreci olduğunu görmemek için kör olmak gerekiyor. Türkiye'nin emekçi örgütleri değil, Washington'daki planlamacılar, Türkiye emekçilerinin çalışma koşullarının patlama sınırına yaklaştığını

sinyallerini veriyorlar. Ankara'daki bütün siyaset, eninde sonunda, işçi sınıfının patlamasını önlemek için düzenler hazırlama çerçevesinde oluşuyor.

Eğer Marx, bir ip ölçüsünde yanlış olsaydı bütün baskı mekanizmaları, işçi sınıfını harekete geçirmek isteyen bir avuç devrimci üzerine üşüşür müydü? Bütün bunlar, bu teorik önermenin geçerliliğinden kuşku duyulmaması gerektiğine işaret ediyorlar. Bunu tersinden de söylemek mümkün görünüyor; devrimci olduğu sürece, Marx'ın teorik sonucu geçerliliğini koruyor.

Yalnız burada bir nokta var; Marx'ın önermesinin doğruluğu ile ilgili görüşlerimi ifade ederken, tümüyle Marx'ın formülasyonu içinde kalamadığımı kabul etmek zorundayım. Bunu açıklıkla yapıyorum; çünkü bu hem bilgi teorisini ve hem de kaçınılmaz olarak proletaryanın niteliğini ilgilendiriyor. Yapmak istediğim tartışma burada duruyor.

Üç noktayı arka arkaya yazmak durumundayım.

Bir; Komünist Manifesto formülasyonundan sonra, Marx'ın bu temel determinist yasayı temellendirme çabaları iki şanssız mücadeleden olumsuz ölçüde etkileniyor. Bunlardan birisi, Marx'ın kurduğu bilimsel sosyalizmin, öncelikle ütopyacılarla mücadele ile niteliğini kazanmasıdır. Ütopyacılarla mücadele, ütopyacılık hep geleceği projelendirmek olduğu için, Marx'ın formülasyonunda geleceği kurma tasarılarını sansür etme sonucunu da beraberinde getiriyor. İkincisi, Marx, Bakunin'in adına bağlanan anarşist eğilime de büyük bir mücadele açmak zorunda kalıyor. Özünde ve temelinde hem ütopyacılarla ve hem de Bakunincilere karşı açılan mücadeleye bir itiraz taşımıyorum; ancak çubuğun tersine bükülebileceğinin kabul edilmesini istiyorum. Bakunin, işçi sınıfı yönetimi için siyasal ve örgütlü mücadeleyi mantıklı ucuna götürüyor; Marx, bu ucu kırmak için çubuğu fazla sayılabilecek ölçüde büküyor.

İki: Başka bir yerde, yanlış anlaşılmayı risk ederek, çubuğu tersine bükmek istiyorum. Şunu yazmak durumundayım: Menşevikler, Lenin öncesi Marksizme, Lenin'in kendisinden çok daha yakındırlar. Lenin, menşevizmi ortaya çıkararak, yalnız Rusya'daki devrimci mücadeleyi değil aynı zamanda Marksizmi de kurtarıyor. Marx, büyük bir bilim adamı, Lenin ise inanılmaz bir politikacıdır. Bilim alanında Lenin'i, bugün daha önceleri sandığımdan çok daha fazla Marx'ın sadık bir öğrencisi olarak görüyorum. Politika'da ise büyük bir yenilik olarak ortaya çıkıyor.

Emek-sermaye çelişkisi sosyalizmi getirecektir. Henüz gelmiyorsa, bu, bu çelişkinin yetersizliğinden kaynaklanıyor. Yetersizliğin çaresi, sermaye-emek çelişkisinin artmasındadır. Artacaktır. Artması kaçınılmazdır. Önlenemez. Bu önlenemezlik içinde devrim de ortaya çıkacaktır ve üstelik kendiliğinden gerçekleşecektir. Devrim, önemli bir politik müdahale olmadan olacaktır.

Menşevik sav böyle formüle edilebiliyor. Her taraftan ekonomizm akıyor. Menşevikler, savlarının "hakiki" Marx'a ait olduğunu ileri sürebiliyorlar.

Buraya eklenebilecek bir küçük nokta var. Marx'ın teorisini temellendirirken ütopyacılarla ve anarşizme

karşı mücadele vermek zorunda kalması türünden menşevizm de narodniklere mücadele kanalından ve daha da önemlisi Pyotr Struve ile Plehanov'un başını çektiği legal Marksist aşamadan geçiyor. Birincisi politik mücadeleden kaçınmayı, ikincisi ise kapitalizmin okulunda okumayı öğretiyor.

Lenin de buradadır. Ancak içindeki bitmez tükenmez proletarya tutkusuyula, Pyotr Struve'nin hayranı olmasına ve ilk önemli çalışmasını, Struve'yi doğrulamak için yazmasına karşın, menşevizmi geride bırakarak bu aşamalardan çok daha başka yerlere fırlatabiliyor.

Üç: Marx, Sanayi Devrimi'nin teknolojik başarılarının realize edildiği bir zaman aralığında olgunlaştı. Marx'ın olgunlaştığı zamandaki kapitalist performansın gözle görülür ve elle tutulur parlaklığına, kapitalizm, bu parlaklıktan kapitalizmin ebediliği sunucunu çıkardı. Marx, ise kapitalizmin bütün çelişkileri ortadan kaldırarak emek-sermaye çelişkisini hızla derinleştireceği ve dolayısıyla kapitalizmin mezarına inanılmaz bir hızla yaklaşacağı güvenini buldu.

Hız ve hızdan kaynaklanan tanımladığım güven ayrı; Marx'ın sisteminin belli başlı bloklarını kavramlaştırılmasında Marx'ın manüfaktür aşamayı çok fazla gözönünde tuttuğu izlenimini taşıyorum. Bu aşamada işçiler, yeni ortaya çıkan atölye işçileri, işlikte çalışanlar, gerçekten ellerine aldıkları malzemeyi değiştiren ve gerçekten kendi emek güçlerini her gün yaşayanlardı. Hem yaratıklarını görüyorlar ve hem yarılarında yeni bir düzenin oluştuğunu, bir iktidarın bir sınıftan alınıp bir sınıfa geçtiğini duyuyorlar. Okuyorlar. Kendilerinin dünyasını düşleyebiliyorlar.

Bu dönemin emekçileri, Sanayi Devrimi'nden önce yaşayan, Engels'in söylemesiyle, bitkisel yaşam sürdüren emekçilere benzemiyorlar. Bu, işin bir yanı oluyor. İkinci yanı, tekelsiz aşamada, Lenin'in övdüğü taylorizmin egemen olduğu bir zamanda, örnek olsun, kayış başında sadece bir vidayı sıkıştıran işçiyi düşünmek gerekiyor.

İşte bu noktada Lenin'e tekrar bakmak zorunluluğu var: Lenin, menşevizmi tanımlarken, bilincin götürülmesi gerektiğine de işaret ediyor. Şimdi Lenin'in bu işaretinden seksen yıldan daha uzun bir zaman sonra, çok daha açık olmak zorunluluğu ortaya çıkıyor. Lenin'in işareti işçi sınıfını gizil bir güç haline getiriyor.

Burada bazı ara sonuçları yazmak durumundayım.

Bir: İşçi sınıfının gizil güç olması, gücünü azaltmıyor. Yapılacakların netleşmesini sağlıyor. Bilgide netleşme işlevlerinin açıkça tanımlanmasını da beraberinde getiriyor.

İki: Bilinç götürmeyi sadece söz olarak ele alma dönemi geride kalıyor. Hem Paris Komünü ve hem de Ekim Devrimi, savaş koşulları içinde ortaya çıkıyor. Savaş koşullarını da yalnızca, büyük bir ekonomizm ile, sadece ekonomik ve toplumsal matriksin sarsılması biçiminde almamak zorunludur. Bu var. Ancak bunun yanında savaş, herkes için bir şiddet öğretmenidir; politik yanı daha az önemli görünmüyor.

Bu noktayı biraz açmak istiyorum: İnsanlar, eylemli öğrenmeye daha yatkın oluyorlar. Her iki yönde de eylemli örneği tekrarlama eğilimini gösteriyorlar. Ekim Devrimi'nden sonra Avrupa'nın çeşitli yerlerinde ve çoğu ciddi hazırlıklara bile dayanmadan irili ufaklı iktidar denemeleri görülüyor. Fakat 1920 yıllarının başında ardarda yaşanan başarısızlıklar, İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar, bütün ekonomik koşulların varlığına karşın, bir iktidar denemesine sahne olmuyor.

Üç: Böyle bir netleştirmeden sonra, işçi sınıfına, "efendimiz" ya da "kurtarıcımız" türünden yaklaşımların anlamlı olacağını düşünemiyorum. İşçi sınıfını oluşturanların da her zaman bu tür yaklaşımları anlayabileceğini sanmıyorum.

Bilim alanında Lenin'i, bugün daha önceleri sandığımdan çok daha fazla Marx'ın sadık bir öğrencisi olarak görüyorum. Politika'da ise büyük bir yenilik olarak ortaya çıkıyor

Şimdi buradan devam etmek istiyorum. İktidar yürüyüşünde ekonomik, politik, ideolojik mücadelelerin yanyanalığı ve her zaman birbirini destekleyeceği savını da tartışmak zorunluluğu ortaya çıkıyor. Burjuvazinin iktidar mücadelesinde bu üç moment, gerçekten yanyana, hatta içiçe geliyor ve gerçekten birbirini destekliyor. Para tüccarlara geçerken feodalleri hem borçlandırarak hem de yoksullaştırarak zayıflatıyor. Artizan, zanaatkar, daha çok okuyor; tüccar, uluslararası ticaret yanıyla da daha çok biliyor. Entelijan-siyayı da yanına alarak yeni bir bakış açısını hızla yaşıyorlar. Varolan ve o zamana kadar işlemez olarak tutulan "konuşma yerlerini", parlamentoları, meclisleri, yavaş yavaş işleterek, karar verme yetkisini buralara ve dolayısıyla kendilerine aktarmayı başarıyorlar.

Bunların hepsi burjuvazinin iktidar mücadelesinde görülüyor. İşçi sınıfının iktidar mücadelesinde ise görülüyor. Görüldüğü ölçüde de, çok zaman, iktidarı yaklaştırmıyor ve uzaklaştırıyor. Tek tek işçilerin zenginliği, işçi olmaktan çıkmaları anlamına geliyor. İşçi sandıklarının ya da sendikalarının zenginlikleri, İsrail, Almanya baş örneklerdir, tümüyle işçi örgütlerinin kurulu düzenin koruyucusu olmaları sonucunu doğuruyor. Sendikaların ekonomik mücadelesinin sermaye iktidarını sarstığını söylemek için aşırı iyimserlik sınırlarını da aşmış olmak gerekiyor. Sendikalar güçlendikçe varolan iktidarı paylaştığı illüzyonuna kapılıyor. Kendisinin iktidarından daha da uzaklaşıyor.

Bütün bu söylenenlerden bir önemli sonuç çıkarıyorum: Sendikal mücadeleyi reddetmemekle birlikte bu haliyle işçi sınıfının iktidar mücadelesinde önemli bir kanal olarak göremiyorum. Ancak bu noktada tek olmadığımı da biliyorum. Türkiye'de devrimci Marksizmin kuvveti, bu haliyle sendikal mücadelenin yeter-

sizliğinde, büyük bir beraberlik olmasıyla da kanıtlanıyor.

Çeşitli arayışlar var; fabrika komiteleri ya da iş yeri kurulları bu arayışlardan birisidir. Ancak şimdiki haliyle ve özellikle Çetin Uygur ve arkadaşlarının önerilerine göre, fabrika komiteleri, sendikal mekanizmanın içine yerleştiriliyor. Böyle bir yerleştirme, arayışı, çıktığı anda ortadan kaldırıyor. Böylece fabrika komiteleri, mevcut sistemde varolan işyeri temsilcilerinin geliştirilmiş biçimine dönüşüyor.

Peki, fabrika komitelerinin gizli kalması mı gerekiyor? Çetin Uygur ve arkadaşlarının bunu önerdiklerini sanmıyorum; çünkü, gizli bir sistemin açık önerilemeyeceğini ve gizli bir projeye açık yaklaşamayacağını bildiklerini kabul ediyorum.

Devam etmeden önce bir parantez açmak durumundayım: Burada amacım, Çetin Uygur ve arkadaşlarıyla tartışmak ve iyi anlamda polemik yapmak değildir. Yapılabilir; ancak, burada böyle bir planım bulunmuyor. Yaklaşımları, benim düşüncemi, daha kolay ve kısaca ortaya koyma imkanını sağlıyor; bu nedenle değiniyorum.

Bir çıkmaz var. Çıkmaz, işçi sınıfının niteliğini daha iyi görmeye yardım ediyor. Bunu şöyle formüle edebiliyorum: Sendikal mücadelenin gerekliliğini hiç yadsı-mamakla birlikte böyle bir mücadelenin işçi sınıfının çıkışına ve temel niteliklerine ters düştüğünü düşünmeye başlıyorum. Bu nedenle terslik, Çetin Uygur ve arkadaşlarının önerilerinin sağlıksızlığından çıkıyor; açıklığın işçi sınıfının yapısına ters düşmesinden kaynaklanıyor.

İşçi sınıfı gizli doğuyor. Örgütlenmelerinin çoğu gizli olarak geliyor. Açık mücadeleye pek yatkın görünmüyor. Demokratik mücadeleye aşırı vurgusu bile bir gizlenmek ve saklanmak içgüdüsünü yansıtıyor. Fabrika, işçi için, camilerin gelenekle, üniversitelerin bir zamanlar yasalarla kazandıkları, dokunulmazlık alanları oluyor. Burada ve sınırları içinde kendisini güvenli görüyor.

Başa dönüyorum. Eğer bu çok kısa çözümlerle doğru ise, işçi sınıfının değiştirici ve devrimci misyonuna güvensizlik ifadeleri, bir başka açıdan da havada kalmışa benziyor. Çünkü bu güvensizliğin açıkça ifade edildiği yerlerde, işçi sınıfına, temelde ve ilke olarak açık yaklaşılıyor. Ayrıca yalnızca ve yalnızca açık yaklaşım propaganda ediliyor, işçi sınıfının açık örgütlenmesinin yalnızca düzenin reformasyonuna yaradığı tümünden unutuluyor.

Bu "saptama" incelemesini burada bitiriyorum. Bir somut öneri veya eylem programı ile ortaya çıkmıyorum. Burada sadece sınıf tanımlaması üzerinde durmayı tercih ediyorum.

Bitirirken bir somut örneğe dayanmak istiyorum. Polonya'da açık sendikal hareket ile Walesa'nın gizli örgütlenmesi karşı karşıya geldiler. Şimdi Walesa'nın gizli işçi örgütlenmesi, iktidardan da destek alan açık örgütlenmeyi tümüyle etkisiz bırakabildi. Herhalde gücünü, ideolojisinden almıyor; işçinin yapısına daha uygun düşmüş olmasından çıkarıyor.

BAHÇELİEVLER YİTİKLERİ ANISINA

Metin Sönmez

Yedi can
Yedi sosyalist genç
Yedi güzel insan

Türkiye sosyalizmi yedi yiğit militanını yitirdi.

8 Ekim 1978 gecesi Bahçelievler 15'inci sokakta TIP'lilerin oturdukları eve gelen silahlı faşistler, önce evde bulunan Serdar, Efraim, Salih, Osman Nuri ve Latifi etkisiz hale getirdiler ve sorgulamaya başladılar. Sonradan eve gelen Hürcan ve Faruk da faşist katillerin kurdukları pusuya düşmekten kurtulamadılar.

Evde üç saatten fazla kalan faşistler, gece yarısından sonra sorgulamayı bıraktılar. İlk olarak Efraim'i boğarak öldürdüler. Sonra sırasıyla Osman Nuri'yi ağzından tek kurşunla katledip, Latif ve Hürcan'ı kurşuna dizdiler.

Serdar, Salih ve Faruk, kaçırılmak üzere bir arabaya bindirildi. Ancak Serdar'ı götürmekten vazgeçip, yeniden eve getirip kurşunladılar. Öldüğünü sanarak bıraktılar. Faruk ve Salih'i ise, götürdükleri Eskişehir Yolunda bir tarlada, önce telle boğmaya çalıştılar, sonra da başlarına üçer kurşun sıkarak öldürdüler.

Katliamdan, yalnızca öldüğü sanılarak bırakılan Serdar ağır yaralı olarak kurtuldu. Ancak ne yazık ki daha sonra kaldırıldığı hastanede yaşama gözlerini yumdu.

Böylece katliam tamamlanmış ve faşist katiller amaçlarına ulaşmışlardı.

İşte böyle yitirdik yedi yiğit arkadaşımızı.

Onları tanırız, hepimiz anımsarız.

Kimi iş arkadaşımızdı hayatın içinde, kimi yaşadığımızı genç ömürlerimizde.

Ama hepsi de yol arkadaşımızdı.

Hepsi de yoldaşımız...

"Ölenler

dövüşerek öldüler,

güneşe gömüldüler" diyor Nazım.

Bizim dilimiz varmıyor.

Hiçbir devrimciyi ölüme yazmayı düşünmüyoruz.

Hiçbir devrimciye ölümlü yakıştıramıyoruz.

Hiçbir yitiğimize yüreğimizden başka gömecek bir yer bulamıyoruz.

Onlar bir avuç çocuktular ve daha güzel bir dünya, daha güzel bir Türkiye'den başka birşey istemediler.

İnançlıydılar: Sosyalizme inamıyorlardı.

Örgütlüydüler: Örgütlerine güveniyorlardı.

Ve artık aramızda yoklar.

Onlar yok; ama hergün onlarca ilerinin, devrimcinin ve sosyalistin katledildiği bir iç savaş ikliminde,

aptalca bir "provakasyon" mantığıyla gözü dönmüş faşist katiller karşısında üyelerini silahsız ve savunmasız bırakan, her türlü direnmeyi "goşizm ve bireysel terörizm" sayarak, "anti-goşizmi" her türlü mücadele biçiminin önüne koyan örgütleri de yok.

Yalnızca artıkları var: Ülkede kan gövdeyi götürürken "Bana milliyetçiler cinayet işliyor dedirtemezsiniz" diyen Süleyman Demirel'in kapısını aşındırıp, bıkmadan, usanmadan ve utanmadan demokrasi dilemiyorlar.

Bir de devrimci sosyalistler var: Mazoşizmi Türkiye Sosyalist Hareketinin gündeminden ve tarihinden bir daha yazılmamak üzere silerek sosyalist iktidarımızı kurmak ve "Sosyalist Türkiye" düşünü gerçek kılmak için dövüşüyorlar. Bilime, sanata, politikaya şiddet içeriyorlar.

Ve kokuşmuş bir ahlakın yerine bambaşka bir ahlak yazıyor şimdi: "Bütün yitiklerimiz bizimidir."

Bu, devrimci sosyalizmin ahlakıdır.

Bir tek yitiğimizi, bir tek yitiğimizi faşizmin yanına bırakmamanın ve bu güzelim ülkede sosyalist kurtuluşumuzu görüncüye kadar hayatın bütün alanlarında ve hep birlikte savaşmanın ahlakıdır. Her yitiğimizi binlerce kazanıma çevirmenin ahlakıdır.

Bu ahlakı yazıyoruz.

Bu ahlakı yaşıyoruz.

Ve Bahçelievler katliamının on birinci yılında, faşizmi ve hâlâ aramızda dolaşan faşist cellatlarını olanca sınıf kinimizle bir kez daha lanetliyor, yitiklerimizi saygıyla anıyoruz.

Unutmayacağız.

Bütün yitiklerimizin, bütün yitiğimizin hesabını mutlaka soracağız. Er ya da geç...

"Biz" unutmuyoruz, dost ve düşman hiç kimsenin de unutmamasını diliyoruz.

GEREKLİ OLAN İLERLETİCİ TARTIŞMADIR

C. Dervişoğlu

Türkiye solu tartışıyor.

Tartışmaların yaygınlığı ve yoğunluğu, gereksinimin ciddiliğini, bugüne kadarki ürünleri ise bir kısırlığı ortaya çıkarıyor.

Bugün, geçmiş değerlendirmesi yapmayan, dünya solunun ve kendi hareketinin dünkü çizgilerini tartışmayan örgüt, dergi yok gibidir.

Yalnız Türkiye solu mu? Dünya solu da tartışıyor.

Bu denli yoğun tartışma, dünya ve Türkiye tarihinin önemli dönemeçlerinden birinden geçmekte olduğumuzun kanıtlarından biridir.

Tarihin belli dönemlerinde sorular ve sorunlar birikiyor. Daha fazla ilerleyebilmenin olağan dönemlerinkinden farklı yeni yöntemler, yeni düşünceler, büyük anımlar ve sıçramalar istediği dönüş noktalarına geliniyor. Günün saygın ve geçerli yapı kurum ve düşünceleri sorgulanmaya, doğrular değişmeye başlıyor. Devrim ve değişiklik ihtiyacı kendini dayatıyor. Burada devrim sözcüğünü, yalnız siyasal devrim anlamında değil, daha geniş anlamda, düşünce ve bilimde, ekonomi ve teknolojiye köklü değişiklikler anlamında kullanıyorum. Bu anlamda, devrim dönemlerinin, karşıtı, karşı-devrim ve gericiliği de besleyen bir özelliği var. Tarihin ilerlediği yönde ya da ters yönde köktencilüğün güçlendiği böyle dönemlerde, devrimle gericilik arasında kısa erimde yavaşlatıcı, ertelemeci etkileri olan statükoculuk yer alıyor.

Yalnız tartışmaların varlığı ve sorgulayıcı karakteri değil, dünyadaki paradoksal durum da kritik bir dönemde yaşadığımızın haberini veriyor.

Sorun kısaca şudur: Bir yanda, insanlık biriktirdiği maddi teknik olanaklar açısından dünyayı cennete çevirecek bir güce sahipken, öte yanda milyonlarca insan açlıktan ölüyor; bölgesel savaşlarda yüzbinlerce insan öldürülüyor; yeryüzü ve gökyüzü insan soyunun yaşamını tehlikeye atacak kadar kirletiliyor, silahlanma, sınıfsal ve ulusal baskı sürüyor. İnsanın yabancılaşma, yalnızlaşma sorunları ağırlaşarak, dramatikleşerek üstelik en gelişmiş denemelerde kendini yeniliyor. Dünya çapında üretici güçlerin vardığı gelişme düzeyi, üretimin toplumsallaşması ve uluslararasılaşma süreçleri nesnel olarak dünyayı komünizme yaklaştırıyor. Dünya çapındaki bugünkü güç dengeleri ise, bu nesnel yönelişi, bilinçli bir rotaya sokamıyor. Tekelci metropollerde yeni bir Ortaçağ yaşanırken, sosyalist ülkelerde de derin bir kriz başgösteriyor. İnsanlığın dünya çapında yeni bir

atılma ihtiyaç duyduğu bir çağda, varolan dünya sistemlerinin temel direkleri şiddetle sallanıyor. Dünya tarihi, Marks'ın deyimiyle kendine özgü cilveli yollarından ilerliyor ve dünya devriminin özgül gelişme yolu yanıtlanması gereken yeni sorular biriktiriyor.

Sosyalist ülkeler açısından, tek ülkede sosyalizmi yaşatma siyaseti ile kapitalizmden sosyalizme geçiş stratejisi başarısızlığa uğramıştır. Yeni devrimlerle beslenmeyen reel sosyalizmin kendi içindeki ekonomik gelişmeyle emperyalizmi geçmesi, komünizme yaklaşması bir yana, ortaya çıkan tikanıklık ve bozulmalarla içten çözülmesi bile sözkonusudur.

Sovyetler Birliği'nin iç sorunlarının da belirlediği bugünkü uluslararası siyasetinin özü, statükoyu korumaktır. Kendisinden daha güçlü bir rakip karşısında, çetin iç sorunlarla uğraştığı bir dönem de geçiştir ve savunma mevzilerinden statükoyu korumaya çalışıyor.

Sosyalist ülkelerden gelen 'yeni düşünce', bu siyasal konumlanışa uygundur. Yumuşama ve iç sistemin buluşması teorilerini geliştiriyorlar. Yanlış ya da doğru, gerçekten de bilimin yönetmek için olduğu ilkesiyle davranıyorlar.

Türkiye, emperyalizmin zayıf halkalarından biridir. Yalnız emek-sermaye çelişkisi değil, sınıfsal, ulusal, toplumsal çeşitli çelişki ve sorunların yumaklaştığı bir ülkedir. Türkiye ve Kürdistan toprakları bölge ve dünya çapında büyük tarihsel gelişmelerin başlatıcısı olacak dinamikler taşıyor.

Teorik-siyasal bir birikim ve hazırlığa dayanmayan, siyasal pratiklerin genelleştirilmiş sonuçlarını ortaya koyamayan yeni fikir üretmeyip kendini sürekli yineleyen fikir fukarası bir tartışma moral bozukluğu ve dağınıklaktan başka birşey getirmez

---

12 Eylül, öncesi ve sonrasıyla büyük bir laboratuvardır. Sosyalistlerin, devrimcilerin bedelini canla, kanla, işkenceyle ödedikleri bir toplumsal pratiktir. Bunun da çözülmesi, bedeli ödenenin karşı hanesinin dolması ve ödettirilmesi gerekiyor.

Türkiye'nin yalnız geçmişinde değil, önünde de fırtınalar var. Yalnız geçmişin değerlendirilmesi yetmiyor, yeni görevlere hazır olmak için de tartışma ve çözümleme dayatıyor.

Dünyanın ve Türkiye'nin gündemindeki sorunların tartışılması, akademisyenlerden sanatçılara kadar çok geniş bir topluluğu içine alıyor. Bizi ilgilendiren, devrimci siyaset güçlerinin tartışmalarıdır.

Devrimci siyaset, tartışmaların odak noktasına iktidar sorununu koymak zorundadır. Odağın iktidarı, devrimin bu en birinci sorununu koymayan bir tartışma akademik kalmaya mahkumdur.

Türkiye'de tartışmacıların bir bölümü, tartışma gereksinimini yalnız ideolojik amaçlarla sınırlı görüyor. Adına sivil toplum densin denmesin tartışmanın amacı siyasal iktidar mücadelesinden uzak, kapitalist toplum içinde bir ideolojik meşruluk ya da üstünlük kazanmak olarak saptanınca, böyle bir tartışmadan düzene devrimci bir meydan okuma tutumunun çıkmasına olasılık kalmıyor. "Devlet dışında", neredeyse devlet kadar kurumlaşmış bir takım şahsiyetlerin sosyalizm tartışmaları, yasal partiler kuralmaları, Türkiye koşullarında sosyalist hareketin kurumsallaşması anlamına gelmeyeceği gibi, böyle bir çalışma ile devrim ve sosyalizm hedefine uygun güçler oluşturulması imkansızdır.

Devrimci sonuçlar üretecek bir tartışmanın elbise değiştirir gibi eskilerini bırakıp yeni hazır görüşleri benimsemekle yürüyemeyeceği, tarafların birikim, donanım ve hazırlığın verimliliği doğrudan etkileyeceği açıktır. Teorik-siyasal bir birikim ve hazırlığa dayanmayan, siyasal pratiklerin genelleştirilmiş sonuçlarını ortaya koyamayan yeni fikir üretmeyip kendini sürekli yineleyen fikir fukarası bir tartışma moral bozukluğu ve dağınıklaktan başka birşey getirmez.

Tartışmaların devrimci hareketin pratik sorunlarının önünü açması önemlidir. Örneğin, çok fazla yeni görüş de söyleyemeden yılları "Nasıl bir sosyalizm?" tartışmasıyla geçirmek, ya da "Nasıl bir parti?" sorusunu somut parti proje ve girişimleriyle birleştirmeden tartışmak tıkanmaya mahkum tartışma örnekleridir.

Türkiye solunda 12 Eylül'den sonra yaşanan ve bugün de yaşanmakta olan bazı tartışma denemeleri verimli olmayan örnekler olarak dersler biriktirdi.

Bunların üçü üzerinde kısaca durulabilir:

Birincisi, Dev-Yol'un 1983-1985 yıllarında yurtdışında başlattığı ve sonu büyükçe bir örgütlenmenin parçalanması ve daha çok da dağılması ile biten tartışmalardır. Dev-Yol'un yurtdışındaki yöneticileri bu tartışmaları, "Nasıl bir sosyalizm?", "Nasıl bir parti?" ve benzeri birçok soru ile başlatıldılar ve daha çok da yazılı olmayan araçlarla, kalabalık toplantılarla yürüttüler. Tartışmanın sorularını hazırlayanların kendileri başta olmak üzere, ortaya atılan soruların hiçbirine ciddi ve düzeyli yanıtlar getirmeden, ortak ya da ayrı yazılı metinler bile üretmeden dağıldılar. Sorunları bir kalabalık ile tartışmanın, tartışmaya başlarken kimsenin kafasında olmayan sihirli açıklıklar sağlayacağı beklentisi boşa çıktı.

İkincisi, tamamen farklı yöndeki bir tartışmacılığa

örnektir. TKP-TIP, TBKP saflarında yürüyen "tartışmalar" dır. Skolastiktir. Çok değil, bundan 4-5 yıl önce sine kadar büyük bir sadakatle izledikleri, eleştiri bir yana, eleştirenleri anti-Sovyetçilikle suçladıkları eski çizgiyi bugün en çok eleştiren, hatta karalayan onlardır. "Yeni düşünce", "yeni kültür" vb'nin bu arkadaşlara bir gecede gökten vahiy ile inmediğini, yaptıklarının Sovyet akademisyenlerinin en sağ tezlerini alıp aktarmak olduğunu herkes biliyor. Bir özellikleri hiç değişmiyor: Sovyetler Birliği'nde egemen çizgi, egemen ses ne ise onu izliyorlar. Aynı insanların 45 yıl içinde birbirinden farklı iki çizgiyi aynı sadakat ve militanlıkla savunmaları hiçbir şeyi göstermiyorsa özgür ve kendilerine ait bir kafaya sahip olmadıklarını gösteriyor. Skolastiktirler, çünkü, bir "üstün" otoritenin ortaya çıkardığı metinleri "tartışıyorlar." Üstelik bunu, koşulları ve gündemi çok farklı bir ortamda yaptıkları için trajedi-komik durumlara düşüyorlar. Uluslararası alanda anlaşılır nedenleri olan yumuşama siyasetlerini, Türkiye sınıf mücadelesine uyarılama çabaları ile kendilerinin devrimci hareketin tümüyle dışına çıkarıyorlar. Uluslararası bir siyasetin Türkiye temsilcisi gibi davranma özellikleri ile de siyasal bir hareketten çok diplomatik misyon yüklenmiş bir kuruluşa benziyorlar. Bu cepheden gelecek tartışmaların Türkiye sınıf mücadelesine tarafları daha net ayırıştırmanın dışında bir katkısı olmayacaktır.

Doğru tartışma, Türkiye devrim hareketinin sorunlarından yola çıkan tartışmadır

Üçüncü örnek, Yeni Öncü ve çevresinin yürüttüğü tartışmalardır. Bu arkadaşların temel tartışma sorusu da, "Nasıl bir sosyalizm?" idi.

Tartışmalarını "sosyalizm ve demokrasi" konusu üzerinde yoğunlaştırdılar. Onun içinden de, "sosyalizmde çok parti" konusunu seçtiler ve neredeyse iki-buçuk yıl bu konuyu tartıştılar. Öyle ki, tartışmaları sosyalizmde demokrasinin çok partililiğe indirgendiği, çoğulculuğun sosyalizmin sorunlarının düğüm noktası, bir çeşit fetiş durumuna getirildiği yanlış bir karnalda ilerledi. Konunun taşıdığı akademik karakter ve biraz da sosyalizmde demokrasinin burjuva demokrasisi ölçütleriyle ele alınması tartışmayı çıkmaza soktu. Aynı çevrenin, son zamanlarda devrimci hareketin ve kendi çizgilerinin değerlendirilmesine, sosyalizmle işçi hareketinin birliği vb konulara girmesi ise, tartışmaya kendileri için, dolayısıyla devrimci hareket için de daha rasyonel bir doğrultu kazandırdı. Bu da gösteriyor ki, doğru tartışma, Türkiye devrim hareketinin sorunlarından yola çıkan tartışmadır.

Bu örnekleri kısaca sıralamaktaki amacım, geçerlen bazı hareketleri eleştirmek değil. Burada amaç, tartışma yöntemi ve yolu ile ilgili bir açıklığa varmak.

Üretken ve ilerletici bir tartışmanın satırbaşları ne olabilir?

En başta, neden sosyalizm istediğimizin daha derin, yeni ve zengin bir açıklamasını yapmak, bunun sorunlarını tartışmak zorundayız. Bir üretim biçiminin kaçınılmazlıkla bir sonrakini izleyeceği determinist anlayışımız doğrudur. Ancak, bugün sosyalizm için savaşmanın, emekçi yığınlar, gençler, kadınlar ve aydınlar için neden ve nasıl bir kurtuluş yolu olduğunu, onların bugünkü problemlerinden çıkarak gösterebilmemiz gerekiyor. Reformistlerin, "global insanlık sorunları" tekerlemesi anlamında değil, tekelci düzende insanın insanlığından uzaklaştırılması, yabancılaşması ve yalnızlaşması anlamında bir insanlık sorunu vardır ve tartışılmalıdır. Bu kadar çok "insan hakları" sözünün edildiği bir dünyada, dünyanın farklı yerlerindeki farklı "insan" standartları, sınıf mensubiyetinin yine "insan hakları" kavramına nasıl bir keyfiliği bulaştırdığı anlatılmalıdır.

Sosyalizme ulaşmada devrimci bir yolu savunan devrimci sosyalistler için "Neden devrim?" sorusunun da her yeni durumda yeniden yanıtlanması gerekiyor. Yaşadığımız günlerin önemli bir özelliği, "Neden reform?" diyenlerin tezlerini çok açık koymalarıdır. Görüşün Ağustos sayısındaki, "Nasıl bir parti?" "soruşturmasını" yanıtlayan Sadun Aren çok özlü ve açık olarak reformcu yolu gerektiriyor:

"...Bugün artık kapitalizmin üretim güçlerini geliştirme yeteneğini tükettiğini ve yakın bir gelecekte bunalıma düşerek çökeceğini söylemek ciddi bir görüş olarak karşılanmamaktadır. Buna bağlı olarak sosyalizm için savaşımın da kısa değil fakat uzun soluklu bir süreç olduğu ortaya çıkmış ve bu genel bir kabul görmüştür.

"Sosyalizm için savaşım uzun soluklu bir süreç olarak görülmeye başlanınca, dikkatler bunun sonucu kadar bizzat sürecin kendisine de yönelmiştir. Gerçekten bugün artık insanlar için sosyalizm kadar hatta ondan daha çok, ona erişmek için yürütülen savaşım boyunca elde edilecek kazanımlar da önemli olmaya başlamıştır. Diğer bir deyişle yol uzayınca yolculuk da (yolculuğun rahat geçmesi de) vuslat (kavuşma) kadar önem kazanmıştır.

Neden sosyalizm istediğimizin daha derin, yeni ve zengin bir açıklamasını yapmak, bunun sorunlarını tartışmak zorundayız

"Demek oluyor ki, çağımızda komünist partilerinin temel işlev ve stratejileri, barış, silahsızlanma ve emekçi halkın demokratik hak ve özgürlüklerini sürekli olarak geliştirmek için savaşım vermek biçimini almıştır. İktidara da bu yoldan gidilecektir... Zaten bugüne kadar da özellikle Batı Avrupa ülkelerindeki komünist partilerin işlevleri kendiliğinden böyle olmuştur." (Görüş, s.33)

Peki biz neden devrim diyoruz? Devrim hastası mıyız? Hem yolculuğu, hem vuslatı rahat yollar varken mazoist olduğumuz için mi devrim diye ısrar ediyoruz? Açık reformist görüşlere açık doğru yanıtlar vermek durumundayız. Bugünkü toplumsal ekonomik düzenin kökten ve temelli bir değişikliğe uğratılmasının dinamiklerinin neler olduğunu ve nerede olduğunu göstermeliyiz.

Tekelci düzenin insanlık tarihindeki yeri, kapitalist ekonomik toplumsal formasyonun "en yüksek ve ölmekte olan en son aşaması" mı olduğu, yoksa, kapitalizmin esas karakterini ve kişiliğini tekelci düzenin somut ekonomik toplumsal çözümlemesi yeniden yapılmıştır.

Dünya devriminin yolu, tek ülkede sosyalizm teorisi ve pratikleri, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşu vb konular serinkanlı, bilimsel ve objektif bir tarih anlayışı ile ele alınmalıdır. Kolaycı klişeler terkedilmelidir.

Peki biz neden devrim diyoruz? Devrim hastası mıyız? Hem yolculuğu, hem vuslatı rahat yollar varken mazoist olduğumuz için mi devrim diye ısrar ediyoruz? Açık reformist görüşlere açık doğru yanıtlar vermek durumundayız

Komintern, dünya komünist ve sol hareketinin geçişinde ve bugütünde çok önemli rol oynamış, derin etkiler bırakmış bir örgütlenmedir. Komintern'in bugün hâlâ yaşayan kahtı tartışılmalıdır. Örneğin, faşizm "teorisi"ni ele almak gereklidir. Faşizmin ayrı ve kendi başına açıklama gücüne sahip bir teorik kategori olup olmadığı sorusu sorulmalıdır. Faşizm ile birlikte, işçi sınıfı hareketinin kapitalizme karşı savaşımında araya giren "anti-faşist", "anti-tekel", "ileri demokratik" aşamalar, minimum-maksimum program ayrımları eski kılıpları aşan yeni değerlendirmelere konu edilmelidir.

Burjuva ideolojisi, özellikle Kemalizm ile hesaplaşılmalıdır. Türkiye devriminin yolu, temel savaş yöntemi, temel bağlaşıklıkları, Türkiye'de işçi sınıfı hareketi ile devrimci sosyalizmin birleştirilmesi sorunları her yönüyle ve yaratıcı biçimde ele alınmalıdır.

Hem dünya, hem de Türkiye'deki gelişmeler, Marksizmin ulusal sorun konusunda söylediklerini eskitmiş ve yetersiz bırakmıştır. Bizde, Kürt sorununda pratik teoriyi aşmıştır. Kürt devrimci hareketi eylemi ile Türkiye devrimci hareketini yeni teorik ve pratik çözümlere zorlamaktadır. Bunu devrimci bir şansa dönüştürmek Türkiye devrimcilerinin elindedir.

Bu yazılanlarla bir tartışma katalogu verilmiyor. Zaten yürümekte olan tartışmalara bir yön ve yöntem düzeltmesi önerisi yapıyor. Ve sonuç verici bir tartışmanın siyasal mücadele ile sınıksız bağlı bir pratiğin içinden gelişeceği de hiç unutulmuyor.

Toplumsal Kurtuluş'a baskılar yurtdışında tepkiler uyandırdı. Uluslararası Pen Klübü, PEN, Başbakan Özal'a telgraf göndererek Ali Ekber Kaypakkaya, Adımlar Dergisi'nden Hayrettin Altuncevahir ve Yalçın Küçük'ün gözaltına alınmasını kınadı. PEN'in "Hapisteki Yazarlar Komitesi" görevlisi Kathleen von Simson, sürekli olarak Frankfurt temsilcimiz Mustafa Silar ile yazıştı.

BASKILAR VE TEPKİLER

Sayın Mustafa Silar,

Elimize, yazarları koruma Komitesi (CPT)'nin ekte ki telex metniyle birlikte bu sabah geçen Bekannmachung için teşekkürler. Uluslararası Af Örgütü'ne sorduk ve ismini verdiğimiz tüm kişilerin serbest olduklarını sandıklarını söylediler. Fakat yine de ek bilgi edindiğiniz takdirde bize bildirirseniz memnun olurum.

Teşekkürlerimle ve sevgiyle,
Kathleen von Simson

Not: Pazar günü Londra'dan ayrılacağım, Fakat tüm posta arkamdan Almanya'ya gönderilecek. Biz de, hepimiz, Toplumsal Kurtuluşçulara ne olacağını çok merak ediyoruz.

Kopyesi Kathleen von Simson'un yukarıdaki mektubuna eklenmiş olarak elimize geçen Yazarları Koruma Komitesi'nin Özal ve Sungurlu'ya gönderdikleri 18 Ağustos 1989 tarihle telex:

Başbakan Turgut Özal
Ankara, Türkiye

Adalet Bakanı Oltan Sungurlu
Ankara, Türkiye

Yazarları Koruma Komitesi bu ayın başında tutuklandıkları bildirilen üç gazeteci ile muhtemelen tutuklanmış bir dördüncüsünden dolayı ciddi bir endişe içindedir.

Elde ettiğimiz bilgilere göre, emniyet görevlileri genel merkezi Ankara'da bulunan aylık bir dergi olan

Adımlar'ın İstanbul bürosundan 7 Ağustos tarihinde gazeteci Hayrettin Altuncevahir Bayrampaşa ile 19 başka kişiyi daha gözaltına almışlardır. Bunlardan 10 tanesi daha sonra serbest bırakılmış oldukları halde Bayrampaşa ve geri kalanları hâlâ gözaltındadırlar. Yetkililer, anlaşıldığı kadarıyla, Bayrampaşa'nın gözaltına alınmasının nedenini açıklamamışlardır.

Ağustos 13 tarihinde ise genel merkezi Ankara'da bulunan Toplumsal Kurtuluş dergisinin sahibi Yalçın Küçük ile yine aynı dergide ve Yeni Demokrasi dergisinde yazıları yayınlanan Ali Ekber Kaypakkaya polis tarafından göz altına alınmışlardır. Bayrampaşa'nın durumunda olduğu gibi, bu ikisinin gözaltına alınma nedenleri de bildirilmemiştir.

Aynı zamanda Toplumsal Kurtuluş'un Genel Yayın Yönetmeni İlhan Akalın'ın güvenliği konusunda da endişe içindeyiz. Kendisinden 13 Ağustos'tan beri haber alınamamaktadır ve o da gözaltına alınmış olabilir.

Komite, Bayrampaşa, Küçük ve Kaypakkaya'nın uluslararası tanınmış hakları olan haber toplamak ve yaymak haklarını kullandıklarından dolayı endişe duymaktadır. Eğer uluslararası standartlara göre kabul edilebilir bir suç ile suçlanmadıkları takdirde, salıverilmelerini saygılarımızla talep ediyoruz.

Ayrıca, Akalın'ın nerede bulunduğu konusunda yetkililerin elinde olabilecek herhangi bir bilgiyi de talep ediyoruz.

Bu konulardaki görüşlerinizi öğrenmekten memnunkluk duyacağız. İlginize teşekkür ederiz.

Caroline Drake
Yardımcı Direktör

INTERNATIONAL P·E·N

WRITERS IN PRISON COMMITTEE

38 King Street, London WC2E 9JY
England Telephone: 01-379 6353
Telex: 01-836 5691
Telegrams and Cables: Lanpenclub London WC2
25.8.1989

President:
Rolf Turowski
International Secretary:
Alexander Slobin
Vice President:
George Emmanuel Candler
A Day Dooling
Peter Eliaz
Audra Dorfman
Stephen Gennep
Yoshiko Inoue
Nagata King, C.B.E.
Kazumasa Lehmann, C.B.E.
Friedrich Mittermeit
Arthur Miller
Yoshio Nohi
Meh

Dr Victor Prishchak, C.B.E.
Vernadsky Spasski
Lopold Sidel Sanghor
Rene Tavares
Marie Virginia Ugeux
Pa Wintberg
Chairman of the Committee:
Thomas von Vegesack
Publicity/Fund-raising
Co-Ordinator: Tim Weiss
Corresponding Secretaries:
Kathleen von Simson
Reserve:
Stephen Owen

40 EAST 44th STREET
3rd Floor
New York, N.Y. 10017

BOARD OF DIRECTORS

Helen C. Chapman
Norman C. Finkelstein
C.B. Newby
Chairman:
James C. Humber
Director: A. P. Humber
Eugene M. W. W. W.
N. J. W. W.
Chairman of the Committee:
Stephen J.
Laura Swanson
David Day, WBC-TV
Bernard Dierbach
Tara Nappala
Eli Friedman
Nancy
Leroy Grogan
The New York Times
The Washington Post
The New York Times
The New York Times
David M. W. W. W.
Meredith W. W. W.
Cynthia McCune
The Washington Post
Max W. W. W.
The Washington Post

Phone: 212/903-5355
Fax: 212/973-0005
Telex: 910 250 4794

TELEX SENT:
August 18, 1989

Prime Minister Turgut Özal
Office of the Prime Minister
Ankara, Turkey

Minister of Justice Oltan Sungurlu
Ministry of Justice
Ankara, Turkey

The Committee to Protect Journalists is deeply concerned about the reported arrest earlier this month of three Turkish journalists and the possible detention of a fourth.

According to our information, on August 7, authorities detained journalist Hayrettin Altuncevahir Bayrampaşa and 19 nonjournalists at the Istanbul offices of Adımlar, a monthly magazine with headquarters in Ankara. Ten of the detainees were later released, but Mr. Bayrampaşa is among those who remain in jail. Authorities apparently have not given any reason for his detention.

On August 13, police detained Yalçın Küçük, the editor of the magazine-based...

Herrn Mustafa Silar
Schickau Str. 7-9
D-600 Frankfurt 1
4es: Germany

Dear Mr Silar,

Thank you so much for your Bekannmachung which reached us this morning at the same time as the enclosed from CPJ. We have asked Amnesty International and they do think, but cannot confirm that all those you named are in fact free, but we would be grateful if you would perhaps keep us up to date if you should hear any more.

BİR İFLAS BELGESİ "TIKP MUHASEBESİ"

*Mamağıyla, kırlangıçlarıyla sakız satan çocuklarıyla
ben tahrik ettim bu kenti bahara
mücbir sebep yazılarak kapanır mı büyük defter...*

A. Veli Yıldırım

Saçak dergisinin Temmuz '89 sayısında bir yazı yayımlandı: Yazı Kurulunun tartışmaya sunduğu "TIKP Muhasebesi". Uzun zamandır sözü edilen, adeta kendisine büyülmüş bir misyon yüklenen muhasebe olgusunu TIKP-Aydınlık çizgisi kendi şahsında gerçekleştirmeye kalkıştıyordu.

Kalkışıyordu diyorum, çünkü bir özeleştirici olarak sergilenen, kamuoyuna sunulan 'muhasebe' ağırlıklı olarak fasondu, devrimci olmamanın itiraftıydı. Ertuğrul Kürkçü'nün deyişiyle 'vergi kaçırma içindi'.

Devrimci sosyalizmin taze kan akışını sağlayan, onu dinamik ve taze kılan mekanizmalardan biri de eleştirici-özeleştirici kurumudur. Kuşkusuz çürüten-eskiyen yanlar-yönler devrimci gerekçelere dayandırılarak budanıp kazanacak, bünye serpilip gelişen hayata göre yeniden biçimlenecektir. Bu anlamıyla özeleştirici ile günah çıkartmak anlamda olmamanın ötesinde temel temele zıt kategorilerdir. Yanlışlıklar ve nedenleri çözümlenip mahkum edilirken amaç yeniden yürüyebilmenin olanaklarını aramaktır. Yani özeleştirici de, eleştirici de mücadele etmek için, sosyalist iktidarı hedeflemek için yapıyorsa bu devrimci bir tavrıdır. Yok eğer bu kurumların adı altında yığınların, kaçınılıkların, iflasın edebiyatı yapıyorsa bunun adı başkadır. Bunun adı iflas belgesidir. Şimdi şu da var, bir özeleştirici-muhasebe bütünüyle zararı gösteriyorsa, olumluluk olarak tek bir unsura işaret edilemiyorsa ortada şirketi kapatarak ortakları borçtan kurtarma çabası vardır.

Yalnız zararı gösteren muhasebe kayıtları ne adla ortaya konulursa konulsun bu kayıtların-kağıtların adı: İflas belgesidir...

Saçak Yazı Kurulunun muhasebesi de TIKP'nin siyasal iflasının belgesi oluyor.

I. GERÇEK OLMAYAN SOL: TIKP

TIKP-Aydınlık çizgisi hayali bir senaryo ile daha 1976'da devrimci bir oluşum olmadığını çok açık olarak ilan ediyordu. Doğu Perinçek'in kaleme aldığı 'Yoldaş Dergisinin Eleştirisi' yazısı, Aydnlık dergisinin Haziran '76'daki 64. sayısında yayımlanıyor, özünü 'Türkiye devrimi Rus işgaline karşı mücadeleden geçecektir'in oluşturduğu Türkiye Devriminin Yolu kitabına kaynaklık ediyordu. Senaryo 'üç dünya' teorisinin üzerine oturtuluyor, 1980'e kadar iyice şekilleniyor,

giderek de karşı-devrimci bir niteliğe bürünüyor.

Aydınlık çizgisi defterlerini açarken 'en az günahlı' evraklarını muhasebe masasına seriyor. Asıl hücumu geçilmesi gereken ve anti-Sovyetizm (ki bu da aynı teoriden peydah oluyor) bundan çok az payını alıyor.

Üç dünya teorisine sosyalist kamuoyu önünde aleni bir hesaplaşma içine girilmeden, anti-Sovyetizm körlüğünden kurtulmadan girişilecek her çabanın çaresiz ve sonuçsuz kalacağını nedense(!) farkına varmıyorlar.

Özellikle bu iki başlık susulacak, görmezlikten gelinecek konular sayılabilir mi? Muhasebe mi? Kamuoyu önünde aleni bir hesaplaşma zorunludur.

Bu konuda Saçak dergisi de, TIKP muhasebesi de nasıl geri bir tutum içindeyse TIKP saflarını terk ederek devrimci bir zemine yönelen Sosyalist Birlik dergisi çevresi de onlardan hiç de farklı değil.

Sosyalist Birlik çevresi devrimcilerle, sosyalistlerle işbirliği içerisine girmeye çalışıyor. Öncelikle kendileri tarafından "geçmiş" teorik temelleriyle hesaplaşılması, sınıf işbirlikçisi kuşkuların yenilmesi, ortadan kaldırılması gerekmiyor mu? Kötü günler artık geride kaldı mantığının devrimci şartlarda bir anlamının olmadığı düşünüyorum. Aşağıda anlatılacaklardan Sosyalist Birlik çevresi de tam olarak sorumludur.

II. BİR DÜŞMAN YARATILACAK

Aydınlık çizgisinin omurgasını Çin şablonculuğu, ÇKP'nin Türkiye şubesi olma özelliği oluşturuyor. Üç dünya ve sosyal emperyalizm teorilerinin zorunlu sonucu olarak "süper bir düşman" yaratmak gerekiyor. Fakat Aydnlık'ın kendisi bir düşman yaratmıyor. ÇKP'nin 'düşmanına' şevkli kendi düşmanı sayıp başlıyor savaşa. Bunun bir de açıklaması olmalı...

Bu saçmalığı, bu körlüğü bu apaçık yalanı anlatmak, inandırıcı kılmak da lazım.

Üçüncü sınıf bir müezzın ağzıyla başlıyor vaaz: "Gerçek bizimle beraberdir. Devrimci fikirler başlangıçta az sayıda insan tarafından savunulur. Fakat gerçekler her zaman galebe çalar." Sıkı durun! Şimdi de "gerçek" açıklanıyor: "Türkiye'de Sovyet sosyal emperyalizminin müdahalesine uğramayan bir devrim düşünmek abesle oynamaktır, saçmalaktır. Dünya da Sovyetler Birliği'nin başını çektiği karşı-devrimci bir kabartış ve yükselen savaş tehdidi söz konusudur. Yur-

dumuz esas saldırgan olan sovyet sosyal emperyalizminin yayılma ve saldırı tehdidi altındadır."

Ve gerçek açıklanmaya devam ediliyor. Yıl 1975. Bunlara göre Sovyetler Birliği mutlaka bir dünya savaşı çıkartacak. Yoldaş dergisi, savaş tehlikesini gözardı ediyor diye eleştirilip deniliyor ki *"Yeni bir dünya savaşını önlemenin tek yolu mücadelenin her cephesinde esas darbeyi Sovyet sosyal emperyalizmine indirmektir"*

Çin kaynaklı savaş çığırtkanlığı tablosu 'baş düşman' olarak Sovyetler Birliği'ni ilan etmekle tamamlanıyor. Gerçekler hep düzmece senaryoya uyduruluyor. İki emperyalist güç var, bunlar dünya üzerinde hegemonya kavgasında. ABD gerileyip mevzi kaybediyor. Sovyetler Birliği ise genç bir emperyalist ve doymak bilmiyor. Sürekli yayılıyor!

O zaman baş düşman olan Sovyetler Birliği'ne karşı başta ABD olmak üzere birleşilebilecek bütün güçlerle birleşmenin kavgasını vermek insanlığın yararına değil mi?

Baş düşman Sovyet sosyal-emperyalizmidir!?

Bu sayıklama-saptama ve bunun mantiki sonuçları Aydınlık çizgisini gericileştirip karşı-devrimci bir rotaya sokuyor.

Aydınlık'ın Sovyetler Birliği düşmanlığı sola, devrimcilere düşmanlık şeklinde tezahür ediyor.

Sovyetler Birliği düşmanlığı devletin yanında, bir devlet kurumu gibi çalışmaya, devlet yaltakçılığına götürüyor...

Hepsi yalan...

Sovyetlerin emperyalist olduğu da.

Hegemonyacı bir karakter taşıdığı da.

Dünya savaşı çıkacağı da.

Hepsi yalan çıkıyor.

Gerici üç dünya teorisi meyvelerini veriyor.

"Üç dünya teorsisi yaşıyor. Üç dünya teorisinin kendisi Sovyetler Birliği'ni esas tehlike, baş düşman olarak almaktadır. Üç dünya teorisi kaba bir şekilde iki süper devlet baş düşmandır demiyor. Dünyayı üçe bölüyor, dünya hegemonyası için dövüşen iki süper devletten söz ediyor. Ama bunlar arasında esas tecrit edilmesi gereken, esas darbe indirilmesi gereken devletin Sovyetler Birliği olduğunu da açıkça söylüyor." Doğu Perinçek böyle özetliyor teoriyi.

Görüldüğü gibi bütün bu düşmanlık sonuçları bu gerici teoriden çıkıyor. Aydınlıklar yaratıcılıktan tümüyle de yoksun değiller(!) Bakın Türkiye'ye nasıl uyduruyorlar teoriyi: *"Sovyetler Birliği bugün Türkiye'de bir numaralı sömürücü olma yolundadır. Devrimin zafere ilerlediği şartlarda sosyal emperyalistler doğrudan müdahale edecektir. Bir strateji çizerken Sovyetler Birliği'nin müdahale etmeyeceği hayalini bir yana bırakmalıyız. Savaş çıkacak! Yurduzumuzu savunmaya hazır olalım! Bugünün merkezi görevi, milli bağımsızlık ve savaşa hazırlık mücadelesidir."*

Alıntılar uzun ve yeterince açık.

Bunlar ne CIA raporlarında yazıyor, ne MHP'nin Hergün gazetesinde!

Aydınlık yayınlarından alınmış. Hepsi de istisnasız

karşı-devrimci bir içerik taşıyor.

III. SOLA KARŞI DEVLETLE KOLKOLA

Artık devrim, sosyalizm, işçi sınıfı sözleri Aydınlık literatüründe 'sahte sol'la ifade ediliyor.

Bu yapılırken Türkiye solunda tek gerçek sahte sol, Aydınlık oluyor. Esas görev tesbiti yapıyor. Baş düşman Sovyetler Birliği'ne karşı silah elde savaşmak...

Kim ki Sovyetler Birliği'ne karşı, ne niyetle olursa olsun o dosttur! Yaşasın o, aferin ona... ABD'ye aferin, TC'ye aferin, MHP'ye aferin...

Sovyet sosyal emperyalizmiyle savaşmak herşey; onun dışında olan, hiçbir şeydir. Netlik bu, ölçüt bu.

O yüzden Aydınlık çizgisi sosyalizm diye bir derdi olan, sosyalist iktidarı hedefleyen sola düşman kesiliyor. Devleti yani Aydınlık'ın mütefiklerini zayıflattığı için, Sovyetler Birliği'ne karşı cepheyi daralttığı için solu sahte ilan ediveriyor.

Ve mücadele eden hiçbir çizgi Aydınlığı sahtelikle damgalanmaktan kartulamıyor. Tek doğru düşünce ve anlayışı kendilerinin savunduğunu, doğrunun tekelinde olduğunu böbürlenerek anlatırlarken 'sola'da burjuvaziyle ortak bir söylemle sesleniyorlar. *"Sahte devrimcilerin etkisinde olan bütün devrimcileri bayrağımız altında toplanmaya çağırıyoruz."*

Aydınlık çizgisi solun birliğini kendi işbirlikçi bayrakları altında sağlamaya fetva çıkartırken sözcülemi bir TKP'ye mahalle kabadayılarının raconunun da gerisine düşen küfürler ediyorlar.

"Sahte TKP'nin niyeti kap kalaylamak değil, kıç çalkalamak. Onların niyeti bağımsızlık yürüyüşü yapmak değil kıç çalkalamaktır. Brejnev için yapıyorlar bunu."

Hadi diyelim TKP sosyal faşist bu sözleri hak ediyor! Ama Halkın Kurtuluşu'na farklı mı yaklaşıyorlar. Ne gezer!

"Halkın Kurtuluşu adındaki revizyonist başıbozuklar çeteşi parçalanmaya ve yıkılmaya mahkumdur. Artık halk düşmanı bir karakter kazanmış başıbozuk çeteleri ve onlara elebaşılık yapan zibidiler."

"Apocu cinayet çeteleri..."

Ve böyle yaklaşınca devletin yanında sola karşı ihbar Aydınlık çizgisinin bir diğer önemli karakteri oluyor.

Amaç Sovyet sosyal emperyalizmiyle savaşmaksa her yol mübah olmalı. İhbar dahil... Hayır ihbar başta...

İhtilalci Komünistler Birliği'nden Remzi Küçükertan işkencenin ortasında olan bir olayı şöyle anlatıyor: *"Bir sandalye getirip, kelepçeyi çözüp oturtuyorlar. Hepsi arkama doluşup gözbandımı yavaşça aralayıp önüme bir gazete seriyorlar. Aydınlık! İlk sayfada büyük puntolarla sekiz sütuna manşet atılmış, DEVLET İSİMLERİNİ TESBİT EDEMEMİŞTİ-AÇIKLIYORUZ... İŞTE ERİN KATİLLERİ.. Hemen altında Osman'la (Yoldaşcan) bizim büyütülmüş vesikalık fotoğraflarımız ve isimlerimiz yer alıyor."* İşkenceci polisler gazeteyi bulup getirdiğinde Remzi adını bile söylememiştir. O anı gözönüne getirmek bile insanı ürpertiyor.

Sinirlenmeden yazamıyorum. *

Aydınlık yayınlarını inceledikçe karşı-devrimciliğin boyutlarını daha yakından görüyorum.

Aydınlık doğası gereği, ihbarcı oluyor. Doğası gereği de karşı-devrimci. Herkesi ihbar ediyor. Devrimcileri, sendikaları, memurları. Herkesi.

Eylül diktatörlüğünün mahkemelerinde devrimciler yargılanırken savcılarının iddianamelerini oluşturan Aydınlik ihbarlarından bazı incileri buraya almak istiyorum.

"CHP görülmemiş bir vurdumduymazlıkla eşiya-yı bağrında beslemeye devam etmektedir. Açıkça iç savaş siyaseti izleyen Rus beşinci kolu TKP'nin devlet kuruluşlarına yerleştirilmesinin bedelini Türkiye halkı çekecektir. Son günlerden birkaç olay:

Ziraat Bankası'nın şifreleri çalınıyor ve 1,5 milyon lira para teröristlerin cebine iniyor.

15 milyonluk Cerrahpaşa Hastanensi soygununun devlet örgütüne sızmış ajanlar tarafından desteklendiği açıkça itiraf ediliyor,

TRT bazan, TRT olduğunu unutarak TASS ajansının bültenlerini haber bülteni diye okuyor,

Sahte TKP, bazı CHP'ileri ve CHP'li belediye başkanını kullanarak Kırıkkale Silah Fabrikasına yerleşmeye çalışıyor,

Moskova'nın beşinci kolunun güdümündeki AS-TER-İŞ adlı sendika gene CHP'nin uyanık olmayan tutumundan yararlanarak Ankara'daki Askeri Ana Tamer Fabrikasına girme çabasinda,

Revizyonistler Demir Çelik ve Kayseri Çinkur Fabrikaları işçisini 1 Mayıs'ta İzmir'e götürebilmek için işten atmakla tehdit ediyorlar,

Beşinci kolun yönettiği Maden-İş'in Erdemir'de tutunabilmesi için en büyük gayreti gösterenler CHP'li milletvekilleri,

Doğu bölgesindeki MHP olan Apocu cinayet çeteleri birçok yerde CHP'li ileri gelenlere dayanıyorlar. Apocu çeteleri Pazarcık'ta destekleyenler CHP'li Pazlar, Urfa Hilvan'da ise Paydaşlar,

Köy-Koop gibi milyonlarca köy üreticisinin örgütü gene CHP yönetiminin omuz vermesi sayesinde TKP'nin keyfilğine teslim ediliyor,

Bugün birçok devlet kuruluşu Rusya taraftarı sahte solcu beslemektedir. Bunlar işe gitmiyor, aydan aya devletten maaş alarak esas işleri olan iç savaş kışkırtıcılığına devam ediyorlar."

Her çeşitten her türden ihbar. Hepsi de Doğu Pe-rinçek'in ağzından çıkıyor.

Bunlara karşı bir diyebilecekleri olduğunu sanmıyorum.

IV. ABD DE NATO DA MHP DE BARIŞ CEPHESİDİR

Görüldüğü gibi Aydınlik çizgisi için barışın da devrimciliğin de tek bir ölçütü var: Sovyetler Birliği'ne karşı olmak.

Kim olursan ol. Yeterki Sovyetler'e karşı ol. O zaman barış madalyası taşımak tam da senin hakkın.

Ve bu durumun aptalca açıklaması, gerekçelendirilmesi yapıyor.

Dünya halklarının baş düşmanı Amerika birden-bire kuzu oluyor.

"Bugün ABD barış cephesine girmiştir. Bir dileği açıklamıyoruz. Bir gerçeğe bir olguya parmak basıyoruz. Biz istesek de istemesek de ABD barış cephesinin içinde zaten vardır. ABD Kamboçya'da Sovyetler Birliği'ne karşı savaşıyor. Afgan gerillalarının yanında yer alıyor. Ortadoğu'da Sovyetler'in güneye sarkmasına karşı koyuyor."

Bu kadar!

İnsanlar, bu kadar kör ve budala olabiliyor!

Bitmiyor, aptallığın sınırı yok ki!

Soruyor ve büyük bir pişkinlikle yanıtıyorlar:

"ABD Türkiye'de parlamenter düzeni ortadan kaldırmaya kalkışabilir, veya bir oldu bittiye destekleyebilir mi? ABD yönetimi böyle bir maceraya girecek kadar dargörüğü bir tutum içine girebilir mi? Böyle bir ihtimal yok."

Evet TIKP Merkez Komitesi 1 Temmuz 1980 günü yapıyor bu açıklamayı. Hayır, diyorlar. ABD darbe yaparsa bu Sovyetler Birliği'nin atılımına zemin hazırlar. ABD yapmaz böyle birşeyi.

Daha öngörülerinin üstünden 40 gün geçmeden ABD patentli Eylül diktatörlüğü gerçekleşiyor.

Böyle bir çizgi muhasebe yapsa ne olur?...

TIKP için ABD gibi NATO da barış cephesinde.

Bakın sınıf işbirlikçisi TIKP Merkez Komitesi NATO'yu nasıl göklere çıkartıyor. "NATO'ya Hayır" diyenlere nasıl saldırıyor, ihbar ediyor.

"Bugün yurdumuza yönelik tehdit Moskovalı emperyalistlerden gelmektedir. NATO bugün Sovyet tehdidine karşı bir savunma örgütü niteliği kazanmıştır."

Dünyada olağanüstü birşey yaşanmadan, dünya emekçi sınıflarının ezilen halkların baş düşmanı, emperyalizmin vurucu gücü NATO, TIKP eliyle barış cephesine, insanlık hanesine yazılıyor.

Bu siyasal şekilleniş emperyalist uşaklığı değilse nedir?

TIKP bütün bunlardan sonra değil muhasebe ağzıyla kuş tutsa bir anlam ifade eder mi?

Bu çizgide kangrenleşen bir işbirlikçilik var.

Koparıp atılmadan, dezenfekte edilmesi mümkün görünmüyor.

Görüldüğü gibi Aydınlik çizgisinin sözde muhasebesi üstüne devrimci sosyalist cepheden eleştiriler getirmek kendimizi hafifi almak olacak.

Bu nedenle ben yalnız bu çizginin devrimci saflarda olmadığını kendi ağzlarından sergileyip işi bırakmayı düşünüyorum.

ABD gibi, NATO gibi kuşkusuz MHP de barış cephesinde (!)

Evet 'MHP'ye karşı en kararlı biz mücadele ettik' derlerken zaman geliyor MHP'yi de bir yolunu bulup barış cephesine yazabiliyorlar. Bu yol MHP'nin anti-komünizmi olsa da.

Bir ağabey edasıyla MHP'yi uyarıyor, ardından da asıl tavrılarını belirliyorlar.

MHP'ye: "Yaptığınız işler Sovyet sosyal emperyalizminin işine yaramakta, onun hegemonya politikasına hizmet etmektedir" deniliyor. Ve ekleniyor: "MHP'ye karşı mücadele Türkiye devriminin önündeki en büyük engel ve ülkemiz için en büyük tehdit olgusunun Sovyet sosyal emperyalizmi gerçeğini örtbas etmemelidir."

İşte MHP ile mücadele, işte sınırı...

V. KÖRLÜĞÜN SONUCU İŞBİRLİKÇİLİK

TIKP uydurduğu sonradan da bütün samimiyeyle sarıldığı Sovyet tehdidi safatasına öyle anlamlar yüklüyor ki siyasal körlüğü sonuçta sınıf işbirlikçiliğine, karşı-devrimciliğe varıyor.

TC ordusunu milli bağımsızlığın bir unsuru olarak görüp "silahlı kuvvetler içindeki yıkıcılığa karşı kararlılıkla mücadeleyi, Rusya'nın beşinci kolu revizyonistlerin ordudan temizlenmesini" siyasal iktidardan talep ediyor, ihbar ediyorlar. Bir de görev saptıyorlar: "Milli savunmamıza güçlendirmeliyiz. Bugün dünya savaşını geciktirmek ve barışı korumak için yeni çarlara karşı direnmekten başka çare yoktur."

Bütün siyasal yaşantı Sovyet düşmanlığı üzerinde temellendirildiği için sendikalar da payını alıyor bundan, şiir de edebiyat da sıkıyönetim de.

SENDİKALAR: Aydınlik çizgisi "işçi sınıfı içindeki baş düşman olan revizyonistlere karşı 'Kıralım revizyonizm zincirini' şiarını ileri sürüyor, Perinçek coşkuyla sürdürüyor; "Ereğli Demir Çelik'ten yükseliyor bayrak, işçi sınıfı Brejnev uşağı revizyonistlerin yönettiği Maden-İş sendikasına hayır diyor, demir yumruğunu revizyonizmin tepesine indiriyor." Sarı sendikalar, faşist sendikalar hak getire.

ŞİİR: Şiirin hası Sovyet düşmanı oluyor. Doğu Perinçek: "Martılar/martılar/fırtına kanatlılar/Tütün boğaziçimizi/geçmesin yeni çarlar/" dizelerinin sahibini Türkiye'nin en büyük şairlerinin arasına yerleştiriyor.

SIKIYÖNETİM: Sıkıyönetim de şiir gibi. Sovyetlerin düşmanı olacaksa ne güzel... "Sıkıyönetim Sovyet sosyal emperyalizminin yıkıcı faaliyetlerinin üzerine gütmeli, bu emperyalistlerin kışkırttığı cinayet ve terör yuvaları değıtılmalı. Moskova uşağı tertipçilerden ve canilerden hesap sorulmalıdır." Burjuvazi yükselen sınıf ve halk muhalefetini bastırmak için sıkıyönetim ilanına gidiyor. Burjuvazi kuvvetlerini devrimcilerin, solun üzerine sürerken Aydınlik çizgisi TC ordusunu Sovyetler Birliği'nin üzerine sürüyor.

Sınıf işbirliğini her düzeyde sürdüren TIKP her düzeyde de burjuvaziye akıl hocalığı yapmaktan geri kalmıyor...

HİÇ DOĞRUSU YOK MU?

Aydınlik çizgisinin kendi yayınları(*) arasında yaptığımız kısa gezinti bu çizginin devrimcilikten hiç mi hiç nasibini almadığını çok açık olarak ortaya koyuyor.

Ancak bu çizgiyi bütünüyle yanlış olarak da görmemeli (!)

TIKP başkanlık kurulunun Haziran '80' de yaptığı şu utangaç itirafa eksiklikleri bulunmakla birlikte katil-

mamak elde değil: "Parti saflarında sağ eğilimler örtbas olmuş, proletarya ideolojisi ile burjuva ideolojisi arasındaki zıtlık yer yer bulanmaya başlamıştır. Parti saflarında bilimsel sosyalizmle revizyonizm, enternasyonalizmle milliyetçilik, devrimcilik ile reformculuk sınırları üzerine sis çökmüştür." Bu ifade edilenler tümüyle doğru.

TIKP çizgisi gerek teorisi gerek pratiği ile gerek Eylül öncesi ve sonrası tutumuyla devrimci sosyalizmle, solla en küçük bir ilintisinin olmadığını ispatlamıştır.

Yine muhasebede özelleştiride hala kendini haklı çıkarma gayreti içindedir. Bu söylem egemendir.

Karşı-devrimci aydınlık çizgisinin bütünüyle reddi gerekir...

Saçak çevresinde bunun izine rastlanmıyor...

İşleri bitik. İflah olmaları mümkün değil.

Burada Sosyalist Birlik çevresine özellikle de Halil Berktaş'a (kendisi TIKP teorisyenidir), Oral Çahşlar'a (Aydınlik gazetesi genel yayın yönetmenidir) Gün Zileli'ye (TIKP Merkez Komitesi üyesidir) sesleniyorum.

Devrimci saflarda içtenlikle yer alıyorsanız TIKP çizgisini açıkça reddedin!

Devrimci sosyalizmin safları mücadele etmek isteyenlere açıktır!

Yeter ki mücadele etmek isteyelim!

Yeter ki samimi olalım!

* Aydınlik Dergisi, Halkın Sesi, Türkiye Gerçeği, Bora Doğu Perinçek; Türkiye Devriminin yolu Fırtınalı Bir Döneme Girerken Doğacak Olan Güneş TIKP Tüzük ve Programı.

BÜTÜN ARKADAŞLARA:

"EYLÜL'ÜN KATLETİĞİ 18 DEVRİMCİ"

başlıklı çalışma için

EYLÜL DİKTATÖRLÜĞÜNCE İDAM EDİLEN:

Erdal Eren	Necdet Adalı
Serdar Söyergin	Ahmet Saner
Kadir Tandoğan	Veysel Günay
Seyit Konuk	İ. Ethem Coşkun
Necati Vardar	Ali Ağaş
İsmet Şahin	Hıdır Aslan
Ramazan Yukarıgöz	Ömer Yazgan
Erdogan Yazgan	Mehmet Kambur
Mustafa Özenç	İlyas Has

Yoldaşlara ait elinde mektup, şiir, fotoğraf vb. bulunan arkadaşların bunların birer fotokopisini, ortak anılan olanların anılarını yazmalarını ve PK 172 Yenisehir-Ankara adresine göndermelerini, bunun devrimci bir görev olduğunu, birlikte üretmenin coşku ve sevincini belirtiyor,duyarlı arkadaşlara teşekkürlerimi iletiyorum.

ONLAR ÖLDÜKLERİYLE KALMADILAR...

Ali Yıldırım

ÖZGÜNLÜK MÜ ORTA YOLCULUK MU?

Haziran başlarında, "Marksizm ve Gelecek" isimli bir dergi çıktı. Derginin özelliklerinden biri, ÇAN projesinin önde gelen ismi Sadun Aren'in genel yönetmenliğinde çıkması. Başka bir özelliği ise, solun çeşitli akımlarından çok sayıda tanınmış ismin derginin yazarları arasında yer alması: Murat Belge, Halil Berktaş, Metin Çulhaoğlu, Ahmat Kaçmaz, Haydar Kutlu, Nail Satlıhan, Korkut Boratav... Derginin periyodu kabarık. 250 sayfa. Bu 250 sayfanın 130'u Murat Belge'nin "Sosyalizm, Türkiye ve Gelecek" kitabının, bu ki-taptaki görüşlerinin kısa bir özeti olan ve dergide yayımlanan "Türkiye'de Marksizmin Sorunları" başlıklı yazısının tartışılmasına ayrılmış.

Tartışmaya sunuş yazısında, Murat Belge'nin kitabı "özgün bir yapıt" olarak tanıtılıyor.

Yayın yönetmenliği dışında, derginin başyazarlığını da üstlenmiş olduğu anlaşılan Sadun Aren, dergi-

nin temel görevinin "Marksist düşünürlerimiz için canlı bir bilim-tartışma ortamı yaratmak" olduğunu söylüyor. Anlaşılan Murat Belge'nin yazıları bu amaca uygun bulunuyor ve dergi yayın yaşamına başladığı ilk sayısında sayfalarının yarısından fazlasını Murat Belge'nin görüşlerinin tartışılmasına ayırıyor. Öteki yarısı ise, Sadun Aren'in sözleriyle, "Sosyalist dünyadaki ikinci bir Ekim Devrimi sayılacak kadar önemli değişiklik ve gelişmelere" ayrılmış.

Murat Belge'nin kitabına, Nokta dergisinin gösterdiği sansasyonel ilgiden sonra, Sadun Aren ve yoldaşlarının kitap üstüne bir tartışma açmaları Türkiye solundaki ayrışma ve yeniden gruplaşmaların izleyeceği yol ile ilgili önemli ipuçları veriyor. Belge'nin kitabının "canlı bir bilim, tartışma ortamı yaratmak" amacıyla seçilmesi ise bir şanssızlık oluyor ve uzlaşmacı aydınların kısırlığını sergiliyor.

Murat Belge, belli görüşleri olan, bunları yazıp yayımlayan, aktif politika yapmaya niyetli olmadığını açıklayan, Türkiye sosyalist hareketini düşünceleri yoluyla etkilemeyi amaçlayan bir yazar. Gelecek'le ilgili bir yazıda en az eleştirmesi gereken Murat Belge. Asıl, Murat Belge'nin, hiçbir yeniliği, hiçbir özgünlüğü olmayan yazılarından böyle "ciddi" ve sayfalar dolusu yazı üretenlere şaşmak gerekiyor. Tabii, biraz dikkatlice bakınca bu yazarların Murat Belge ile paylaştıkları kendi görüşlerini açıkladıkları görülüyor. Böylece Murat Belge'nin yazıları, çeşitli politik nedenlerle yeterince cesaretli ve açık olamayanlara görüşlerini ortaya koymak açısından vesile yaratmış oluyor.

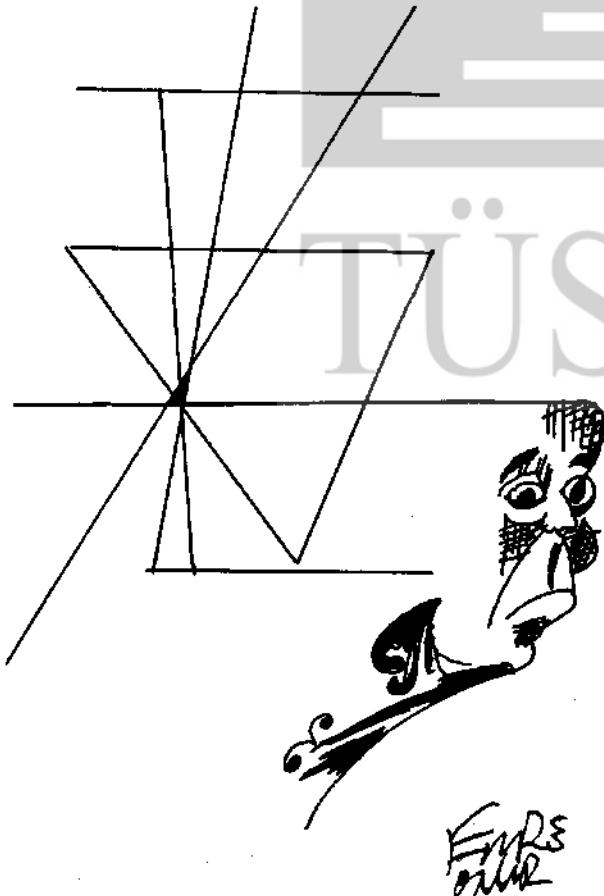
Ne diyor Murat Belge?

Söyledikleri, "Türkiye'de Marksizmin Sorunları" yazısından çıkartılabilir:

1- "Bir tür demokrasi, politik kararlara temsili parlamentarist ölçülerde de olsa halk katılımı alışkanlığı edinilmiş ülkelerde silahlı mücadele geçerli bir yöntem değildir. (s.13)

2- "Sosyalizmin kuruluşunda kitlesel katılım her şeyden önemli. Bunun için çok ciddi bir düşünsel kültürel birikim gerekiyor. Bu birikimle, ancak sosyalizmi organikleştiren bir kitle partisinin varlığı ile gerçekleşebilir... Türkiye gibi toplumsal yapıya sahip bir ülkede bu organikleşme ancak legal ve barışçı bir çalışma ortamında mümkündür.

3- "Türkiye kendi tarihinde Gramsci'nin 'sivil top-

lum' dediğini yaşamamış ancak bir parlamenter katılım geleneği oluşmuştur.

4- "Sosyalistlerin kriz bekleyerek, zamanı meçhul devrime yatırım yaparak, başka ülkelerin sorunlarını anlaşılabilir bir dille gündeme gerirerek, katıksız militer değerleri sosyalizmin değerleri gibi sunarak, vb sosyalizmi marjinalleştirme süreci sona ermelidir.

5- "Marks, sömürü ile birlikte tahakküm ve hegemonyanın ortadan kalktığı, insanların eşit ve özgür olduğu bir toplumu ve onun nasıl kurulacağını araştırmış bir düşündür.

" İşte bu basamakta onunla birlikte olduğumu düşünüyorum. Sonra bu belirleyici üst basamağı izleyen başkaları geliyor." Murat Belge alt basamağa örnek olarak proletarya diktatörlüğünü gösteriyor ve bununla birlik olmadığını söylüyor. Devam ediyor: " Ben proletaryanın tek dayanak olmadığı, ama önemli rol oynadığı, kol ve kafa emeğini temsil eden bir sosyalist partiyi, onun toplumdaki fiziksel fiili ağırlığıyla da desteklenen kitlelere geleceğin toplumu hakkında aydınlık ve gerçekçi bir resim çizerek sunan, uzun vadeli mücadelesini savunuyorum."

6- "Marksizmde 'rektifikasyonlar' yapılması yalnız kaçınılmaz değil, gereklidir de... Rektifikasyon dediğim şeyi iki düzeyde düşünüyorum:

a) İçsel, yani teorinin kendisi iç tutarlılığını yeniden kurma, çeşitli 'devlet Marksizmleri'nin pragmatik çarpıtmalarını gidermek, vb.

b) Dışsal, yani dünyanın bugün ulaştığı bilgilendirme düzeyinde, Marksizmle dünya bilgilerini birleştirmek."

Evet bunlardır. Hiçbir ekleme çıkarma yapılmadan Murat Belge'nin temel görüşlerinin, kendi sözleriyle aslına sadık özeti budur.

Bunlara yeni, özgü, canlı bilimsel bir tartışma ortamı sağlayacak görüşler gözüyle bakmak için insanın dünyadan ve tarihten hiç haberi olmaması gerekiyor. Ya da, bu eski ve denenmiş görüşlere bugün de değil eskiden beri angaje olması gerekiyor.

Murat Belge'nin eski ve aşınmış görüşlerini kısaca yanıtlamadan önce birkaç nokta açık olmalıdır: Murat Belge'nin kitabı ve yazısı, bilimsel-teorik olmaktan çok, siyasaldır. Türkiye sol siyasetinin sorunlarına somut yanıtlar veriyor. Dolayısıyla, Gelecek'te Murat Belge ile birçok konuda görüşleri çakışanların siyasal çizgileri de birbirine yakındır ve daha da yakınlaşacaktır. Daha önce de bu dergide, Murat Belge-Birikim, TBKP ve Saçak'ın "milli uzlaşma" görüşlerinin aslında birbirinden farklı olmadığı yazılmıştı. Olayların gidişi, görüş yakınlığının başka arayışları da beslediğini gösteriyor. Tabii, uzlaşmacılığın kendi içindeki odaklaşması yeni ayrışmalara da neden olabilir.

Dergideki yazıların en ilginçlerinden biri Halil Berktaş'a ait. Halil Berktaş, Saçak-Sosyalist Parti çiz-

gisinden ayrılırken, tartışma süreci içinde birlik arayışında "devrimcilik-reformculuk" ölçütünün önemli olduğunu, kendilerinin de birliklerde bu ölçüte bağlı olduklarını söylemişti. Şimdi çok hoş bir formülle bu görüşünden dönüyor: "Şimdiden bir 'devrimcilik-reformculuk' ayrışması teorisi, tam da Murat Belge'nin sözünü ettiği tipte 'totolojik' bir söylemdir."(s.43) "Şimdiden" sözcüğü eski arkadaşlarıyla ince ayırım oluyor.

Gelecekte birleşmeye çalışan uzlaşmacılar birbirlerine cesaret vermeye de çalışıyorlar. Halil Berktaş, Murat Belge'yi koruyucu kanatları altına alıyor: "Murat Belge, kırmızı boyut atkısı ile dolaşan bir 'devrimcilik türünden', reformcu' diye, 'Marksizm-dışı' diye, 'Eylülist' diye, habire hücumla uğruyor." (s.27) Şaşkın Haydar Kutlu, karanlıkta ıslık çalmak türünden "psikolojik korkulardan" kurtulmak gerektiğini söylüyor. "Teoriyi doktrinleştirmemiz, Leninizmi aşamamamız, böylece dogmatizme saplanmamız diyalektik maddeci düşünceyi yanlış kullanmaktan ve marazi hale gelmiş bir psikolojik korkudan kaynaklanıyor."(s.21) "Marksistler revizyonizm, reformizm korkusu ile ve halkla kendi aralarına kalın duvarlar çektiler."(s.122)

Şimdi yukarıda maddelenen sıra ile Murat Belge'nin tezlerinin kısa değerlendirmesi yapılabilir:

1- Bir ülkede silahlı mücadelenin gerekli olup olmadığını yalnızca biçimsel, "temsili parlamentarist" bir tür demokrasi olup olmadığına bağlamak ne bilimsel, ne de yakın dünya tarihinin doğruladığı siyasal bir argümandır. Emperyalist-kapitalist ülkelerdeki barışçıl dönemin kalıcı olduğuna ilişkin bir güvence de yoktur. 1973'te İngiltere'de maden işçileri grevinde o zamanki İngiltere Başbakanı Edward Heath'in işler biraz daha çığırından çıkarsa orduyu işçilerin üzerine süreceğini söylemesi yalnız gözdağı değildi. Burjuvazinin yeni düzen güçlerine karşı silah ve şiddet kullanmasının ölçütü bu güçlerin kendi düzenini ne denli tehdit ettiğinden başka bir şey değildir. Batı Avrupa'da bugün burjuva devletin çıplak şiddeti yoktur, çünkü orada düzeni tehdit eden devrimci hareket yoktur.

Türkiye'de hiç "bir tür demokrasi" olmamıştır. Parlamentarist ölçülerdeki halk katılımı da sık sık kesintilere uğramıştır. Türkiye burjuvazisinin politikadaki başaracı şiddettir. Silahı çeken mōsyō burjuvazidir. Karşı tarafın seçim şansı kalmamıştır.

Murat Belge'nin barışçıl yol gerekçesi, şiddet reddiyesi çok naiftir. Örneğin, Karl Kautsky'nin politikada şiddeti reddi çok daha teorik ve derin gerekçelerle açıklanmıştır. Şimdi kimse Kautsky'ye atıf yapmıyor, çünkü pratik ondaki barışçıl geçiş illüzyonlarını doğrulamamıştır. Tartışılması gereken şiddete başvurup başvurmamak değil, zorunluluk sonucu şiddete başvurulursa, bunun devrim hareketine ve devrim iktidarına getireceği bozulma ve çarpıtmaların nasıl önleneceğidir. Evet, şiddetle ilgili bir sorun vardır; ancak bu, yeni bir düzen peşinde olanları erki almamın gereklerinden vazgeçirirse ne olacaktır? Şiddet olmayacak,

ancak ortada siyasal iktidar perspektifi de kalmayacaktır.

2- "Kitleleşme katılım, birikim, birikimle sosyalizmi organikleştiren yalnız bir kitle partisi..." Bunlar doğrudur. Hatta, bu organikleşmenin yalnız Türkiye'de değil her yerde legal ve barışçıl bir çalışma ortamında daha kolay sağlanacağı da söylenebilir. Ancak sorulacak soru, bizim irade ve istediğimiz bir yana Türkiye'nin objektif ortamının böyle olup olmadığıdır. Türkiye'de sosyalistler için sürekli bir legal-barışçıl çalışma ortamı olmamıştır. Oysa sosyalist hareketin varlığını koruması, organikleşmiş hareketin dağılmaması, örgütlü, düzenli bir yürüyüşü, mücadeleyi sürekli kılması da yeterlidir. Türkiye'de sürekli bir legal-barışçıl ortam "mümkün" değildir.

3- Murat Belge'nin, Türkiye'de sivil toplum olmadığı ama parlamenter katılım geleneği olduğu tezi zordamadır. Türkiye'de ne sivil toplum oldu, ne de parlamento yolu ile halkın katılımı işlevselleşti. Darbeler, kesintiler bir yana, bugünkü parlamento biçimsel ve işlevsiz bir kuruluştur. Ülkenin kaderini ilgilendiren bütün önemli kararların parlamento dışında verildiği, parlamenterlerin denetim olanaklarının son derece kısıtlı olduğu ortadadır.

4- Sosyalizmin Türkiye'de marjinalleşmesi kriz beklemesinde değil, krizlere yeterince hazır olamamasında aranmalıdır. Murat Belge'nin çok soyut bir mantığı var. Elbette, genel bir formül olarak sosyalistlerin bütün çalışmalarını krize göre ayarlamaları, her yerde ve her zaman kriz beklemeleri türünden bir anlayış doğru olmaz. Ancak bizim durumumuzda sorun yine başkadır. Türkiye krizsiz, patırtısız bir ülke midir? 60'larda, 70'lerde ve 80'lerde yaşanan toplumsal, siyasal kriz değil de neydi? Krize göre çalıştığını söylediğiniz Türkiye solu gerçekten bu krizlere hazırlık yaptı da, kriz gelmediği için mi marjinalleşti? Türkiye'yi biraz bilen biri böyle bir mantığa güler. Siz "zamanı meçhul devrim" diyorsunuz ama devrimi tümünden reddedip, bu düzen içinde "sivil toplum" kuralım diyorsunuz.

5- Murat Belge yanıltıyor. Sömürü, hegemonya ve tahakkümün ortadan kalktığı, insanların eşit ve özgür olduğu bir toplumu savunan yalnızca Marks değildir. Öncesi var. Marks, kendi katkısının sınıf mücadelesini keşfetmekte olmadığını, bunların kendisinden önce keşfedildiğini, katkısının proletaryaya diktatörlüğü kavramını bulmak ve geliştirmek olduğunu söylüyor. Marks'ın kendisine göre, proletaryaya diktatörlüğü bir alt basamak değil ayırdedici, temel bir nokta oluyor. Ve bu kavram ortaya atıldığından bu yana hemen hemen aynı sözcüklerle karşıtlarının saldırısına uğruyor. Proletaryaya diktatörlüğünü reddeden görüşlerin hiçbir yeniliği ve özgünlüğü yoktur. Kuşkusuz burada da sorulacak başka ve haklı sorular vardır. Örneğin, şimdiye kadar yaşanan pratiklerde proletaryaya diktatörlüğünün, diktatörlük yönünün belki de gereğinden fazla şiddetle ortaya çıktığı, proletaryanın gelişmesi, yetkin-

leşmesi, yönetici, denetleyen sınıf olması yönünün ise güdük kaldığı söylenebilir. Proletaryaya diktatörlüğünün sınıf iktidarını korumak kadar, belki ondan daha da önemli olarak yeni bir toplum ve yeni bir insan yaratma işlevleri üstüne vurgu ve tartışmalar yapılabilir. Kavramın özünü reddedenlerin ise; bir, Marksist olmadıklarını açıkça söylemeleri, ikincisi, bu kavramı reddedip reddetmemeyi keyfi bir seçim olmaktan çıkararak gerekçeleri açıklamaları gerekiyor. Bilinen gerekçeler zaten biliniyor ve proletaryaya diktatörlüğü tezini çürütmemiyor. Bütün bunların da ötesinde, aynı dergideki yazısında Murat Belge'nin kullandığı Gramsci "hegemonya" kavramının proletaryaya diktatörlüğünün alternatifi olmadığını söyleyen Nail Sathgan doğru söylüyor ve Gramsci'nin de kavramı o anlamda kullanmadığını gösteriyor.

6- "Marksist teorinin iç tutarlılığını yeniden kurmak" ve "Marksizmle bugünkü dünya bilgilerini birleştirmek" anlamında Marksizmin kendini aşmasına, yeni bir teorik atılım yapmasına, kendini yenilemesine gereksinim olduğuna kimsenin karşı çıkacağını sanmıyorum. Hatta, Marksizm, Belge'nin kullandığı deyimle rektifiye edilebilir, Kutlu'nun deyimiyle revize de edilebilir. Marksizm din ideolojisi değildir, tabii, Allah kelâmı değildir. Revizyonizm sözcüğünün bu denli tepki toplaması, bilinen revizyon çabalarının hep uzlaşmacı, dönecek bir içerik taşımasındandır. Devrimci çizgide kalan, kalmak isteyenlerin de devrimci yoldan ayrılanlara böyle tepkiler gösterme hakları vardır. Yoksa, kimsenin aklına Marksizmde en büyük revizyonlardan birini yapan Lenin'i suçlamak gelmiyor. Burada da sorunun değişiklik ve yenilemelerin hangi yönde olduğu noktasında düğümleniyor.

Gelecek dergisi geleceği, Marksizmin devrimci özünün revize edilmesinde görüyor.

Son bir noktaya değinerek bu yazıyı bitirmek gerekiyor. Yazının başlarındaki yazarlar sıralamasından okuyucu yanlış bir izlenim edinebilir. Adı geçen tüm yazarların Murat Belge'nin tüm görüşlerini onayladıkları anlamı çıkabilir. Öyle değil. Birçok konuda farklılıklar var. Ancak yukarıda sıralanan görüşlerle ortak bir tartışma zemini de var. Özellikle Haydar Kutlu ve Halil Berktaş'ın temel görüşleri Murat Belge'ninkilerle çıkışıyor. Nail Sathgan farklı düşündüğünü açıkça koyuyor. Ahmet Kaçmaz ile Metin Çulhaoğlu ise Belge'nin yazısı üstüne yazıyor, ancak nedense eleştirilerini bugün için pratik siyasal sonuçları olmayan birkaç konu ile sınırlandırıyorlar. Ahmet Kaçmaz'ın Türkiye Marksist solunun en geniş birliğini sağlamak gibi bir misyonu kendi kendine verenlerden olduğu biliniyor. Metin Çulhaoğlu ise teorik görüşlerindeki önemli farklılıklara rağmen, siyasette TBKP-TSIP ekseninden kopamıyor. Onları ileri çekme şansı ve gücü de olmadığı için kendisi peşlerinden sürüklenmek zorunda kalıyor.

Türkiye siyaseti orta yollara yaşam hakkı tanımıyor.

YENİ BİR DERGİ 10 EYLÜL

"Dergiye 10 Eylül adının konması bir rastlantı değil, 10 Eylül, ülkemiz komünist ve işçi hareketinde birleşik örgütlülüğün gerçekleştirildiği tarihsel günleme. İşte bu dergi, adıyla da bağlı olarak 10 Eylül misyonuyla yola çıkıyor." TKP'nin I. Kongre tarihi olan 1920 yılının 10 Eylül'ü derginin isim babalığını yapıyor.

Burjuva basını yıllardır üç milyon tirajı aşamazken hemen her ay yeni bir sosyalist dergi yayın hayatına atılıyor. Yeni çıkan her sosyalist yayın zenginliğimizin ve Türkiye'de Marksist damarın varlığını işaretidir.

"10 Eylül" ülkemiz komünist ve işçi hareketinde gün günden netleşen Marksizm-Leninizm konularında yer alıyor. Bu ayırım temelinde ülkemiz komünist hareketinin yeniden harmanlanmasının kaçınılmaz olduğunu düşünüyor." "Marksist-Leninist çevrelerin varlığını ve bunlarla birlikteliğin zorunluluğunu" dergi, sunuş yazısında dile getiriyor. Birçok dergi gibi, Türkiye sosyalist hareketinde uzlaşmacı-reformist yol ve devrimci-radikal yolun birbirini dışlayan iki yol olduğu 10 Eylül'ün hemen bütün yazılarında savunuluyor.

Nasıl Bir Birlik? başlıklı yazıda "Sosyalistlere" çağrı toplantısındaki dört farklı kesim şunlar: Reformistler, komünist ve işçi hareketindeki dağınlığı "altın bir fırsat" sayarak hakemliğe sayunan çevreler, Troçkistler, Marksist-Leninist konularını savunan grup ve çevreler.

Toplantı değerlendirmesinde; Marksist-Leninist grup ve çevrelerce, reformizmden kopma cesaretsizliğinin ideolojik netliği ve ilkelerde birliği bir anda ikinci plana itebildiği, tüm radikal söylemlerine rağmen tek tek aydınlar içinde reformistlerin "yığınsal" tabanı karşısında uzlaşma arayışının egemen olduğu saptaması yapılıyor.

Toplantıya katılan **Ziya Yılmaz, Baykal Gürsoy ve Orhan İyler'in konuşmaları** da dergide yer alıyor. Ziya Yılmaz "Leninistlerle reformistlerin aynı parti içinde birliği olanaksızdır", Baykal Gürsoy "Kendine sosyalistim diyen herkesi aynı çatı altında birleştirmek ne olanaklıdır, ne de gereklidir" diyerek ayrılmanın aynı, ayrılmanın ayrı yerde birleşmesinden yana olduklarını söylüyorlar. Birlik toplantısına katılan Orhan İyler ise Sosyalistlere adlı bildiride sıralanan maddelere katıldığını, toplantıların sağlıklı olabilmesi için "ilkeler komisyonu" kurulma önerisi getiriyor.

Dergideki iki seri yazıdan ilki Kemal Bilgi imzalı: "**Marksizm-Leninizm Yolumuzu Bugün de Aydınlatıyor**" K. Bilgi yazısında nasıl bir dünyada yaşıyoruz ve bu dünyayı nasıl, hangi güçlerle dönüştürme uğratabiliriz sorusuna program sorunuyla birlikte yanıt alıyor.

Kemal Bilgi'nin diğer seri yazısı "**Program Sorunu Üzerine**" başlığını taşıyor. Yazıda TBKP'nin, hazırladığı programla, komünistlerin ayrışmasını hızlandırdığı söylenerek, klasiklerde program sorunu inceleniyor ve TBKP Programının eleştirisi yapılıyor. Programın sınıfın yolunu aydınlatmayıp kararttığı görüşü dile getiriliyor.

Son aylarda Türkiye komünist ve işçi hareketi üzerine eski tüfeklerce kitap ve dergilerde yayımlanan yazılara duyulan büyük ilgi bu konuda söyleyecek sözleri olanları da hareketlendirdi. Ahmet Şahin "**Sıralarında Olmakla Övünülecek Tarih**" yazısında tarihsel gerçekleri su yüzüne

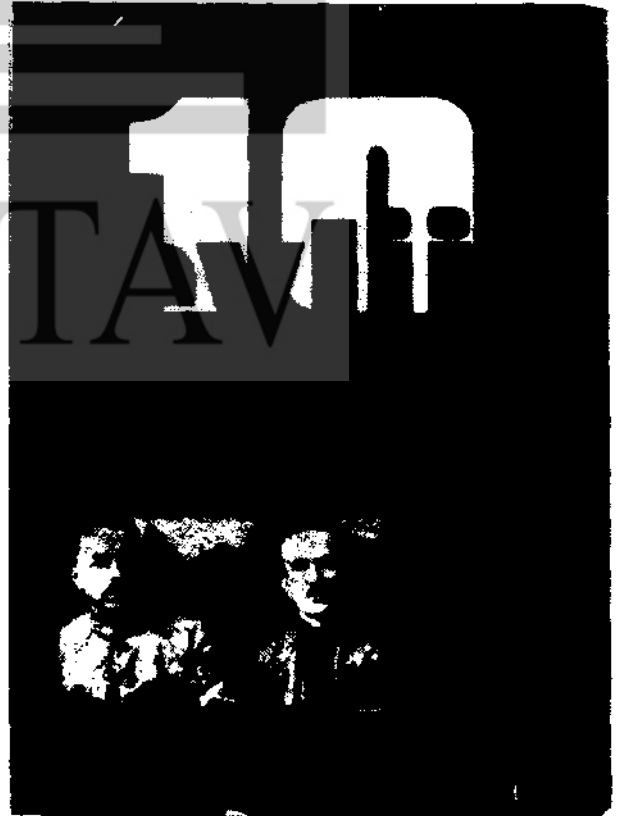
çıkarmanın reddedilecek miras ile taşınacak miras arasında ayırım yapmak açısından önemine işaret ediyor.

"**Dünya Ekonomisinin Yeniden Yapılandırılması**" Amerikalı Marksist araştırmacı Joyce Kolko'nun kitabının adı. Dergi, dünya ekonomisinin son 15 yıldaki gelişmeleri ayrıntılarıyla inceleyen bu kitabın giriş bölümünün çevirisini yayımlıyor.

Diğer bir çeviri "**Köhneleşmiş Bir Ekonomik Sistemin Zincirleri Arasında**". Frederic Clairmonta 1980'li yılların sonunda kapitalizmin içinde bulunduğu durumu sorguluyor.

Nazi ordularının Polonya sınırlarını aşarak İkinci Dünya Savaşı cehennemine insanlığı sürüklediği tarih, 1 Eylül 1939, "**Barış Savaşımında Türkiyeli Olmak**" adlı yazısında Ali Sami Tekin aynı yıkımların bir daha yaşanmaması için barış savaşımında somut hedeflerin doğru seçilmesi gerektiğini söylüyor.

10 Eylül dergisi içerdiği radikal tonda, yoğun teorik yazılarıyla ve 10 Eylül tarihi misyonuyla yola çıkıyor. Bu nedenle okunmaya layık bir dergi.

NETLEŞME AYRIŞMA ve BİRKAÇ NOT

Fadıl Ölmez

Dağınık Türkiye solu, hem Eylülüst rejimden önce, hem de sonra ve özellikle 1986 yılından bu yana parti üzerinde konuşuyor. "Nasıl birleşebileceğini" tartışıyor. Hiç kuşkusuz, işçi sınıfının ideolojisi olan bilimsel sosyalizmi benimsemiş olanların tekleşmesi, tek bir siyasal harekette, sosyalist kurtuluş partisinde toplanması önemli ve acil bir sorundur. Bu sorunu, sosyalist kurtuluş partisi sorununu, bir an önce yaratmak, çözüme kavuşturmak hiçbir hal ve şartta ertelenmemesi gereken bir görevdir. Hele hele Türkiye gibi, ikide bir devrimci durumların yaşandığı, emperyalizmin zayıf halkası olan bir ülkede kapitalizme karşı tekleşmek, örgütlü birleşik gücümüzü oluşturmak daha da acil ve önemli oluyor. Bu anlam ve önemi kavramış olanlar hiç vakit kaybetmeksizin partiyi kuracaklardır.

Zira tek kurtuluş yolu, partiyi bir an önce yaratmak ve iktidarı almaktır artık.

Tek yol, sosyalist kurtuluş partisidir.

Sosyalist kurtuluş partisi kurulacaktır.

NETLEŞME VE AYRIŞMA

Yukarıda da yazdığım gibi, parti tartışmaları Eylülüst rejim öncesine ve özellikle de 1986 yılından bu yana devam etti, ediyor. Her ne kadar tartışmalar hâlâ bitmemişse de, geçen süre zarfında, örgüt üzerindeki tartışmalar adeta bir ayna işlevini görüp, beraberinde büyük bir netleşme ve ayrışmayı da getirdi. Bu yönüyle olumludur gelişmeler. Zira her zaman "örgüt ve örgütlenme" üzerindeki tartışmalar, kimin Marksist-Leninist, kimin de tasfiyeci oportünist olduğunu kitlelere göstermede bir ayna işlevini görür. Nitekim yapılan tartışmalar da bir bakıma öyle oldu. Sözü uzatmadan, devrimci demokratları bir yana, yapılan tartışmalarda "örgüt ve örgütlenme" aynasında nasıl göründüklerini hep birlikte izleyelim:

"Türkiye'nin en önemli sorunu demokrasi sorundur. Bunun sağlanması için, sağ-sol güçler diye ayırım yapmıyoruz. Tüm güçler arasında diyalog sağlanmalı." (1)

"... Devrimi ve sosyalizmi amaçlayanlar dahil olmak üzere, faşizmden çıkarı olmayan tüm toplumsal kesim ve güçlerini ortak bir acil siyasal demokrasi

etrafında birleş(tirmek)..." (2)

"Parti denilirken, partiye ilişkin tartışma sürecine katılırken ve böyle bir süreçte olumlu bakılırken, gözönünde bulundurulan hedef tam bir "işçi sınıfı partisi" değildir. Türkiye'de "işçi sınıfı partisi" sorunu şu ya da bu biçimde, belki de güncel parti tartışmalarının ve sonuçlarının da katkısıyla, ama zamanla çözülebilecek bir sorundur." (3)

"...Leninist öncüler dahil solun geniş kesimlerinin, hareketin önünü makro alanda açacak bir birliktelik içinde olmaları zorunludur. Başka bir deyişle bugünkü yasal parti gereksinimini, kalıcı ve evrensel bir ikame olarak değil, tüm önemine ve karşılık düştüğü kritik evreye karşın son tahlilde bir "geçiş" olarak düşünüyorum..." (4)

Yine bunun yanında Maoçulardan Troçkistlere, sivil toplumlara kadar uzanan geniş yelpazede aşağı-yukarı aynı görüşler savunulmakta; hepsi de, sözümlü, görüş ayrılıklarını, bağında taşıyacak bir heterojen, kanatlı demokrasiye geçiş partisini önermektedirler. Hatta bunlardan bir kesim, "sosyalistlere" çağrı da yapabilmekte.

Görüldüğü gibi, kimileri açıktan uzlaşmayı savunurken, kimileri de daha sinsî bir şekilde "sol", "sosyalizm" vb terimlerini kullanarak, işçi sınıfı ve müttefiki emekçi kitlelerin gereksinimi olan sosyalist kurtuluş partisini engellemek, tasfiye etmek için uğraşmaktadır. Toplumsal Kurtuluş dergisini okuyanlar, toplumsal kurtuluşa gönül verenler çok iyi biliyorlar ki, Toplumsal Kurtuluşçuların bu gibi insanlarla bir ilişkisi yok ve olamaz da. Toplumsal Kurtuluş, "devrimi ve sosyalizmi reddeden, düzenle uzlaşma yolunu seçenlerle bir birlik arayışı içerisine girmek" bir yana, "Kapitalizme karşı savaş, uzlaşmacılara karşı savaştan ayrılmaz" şianıyla ortaya çıktı.

SINIF HAREKETİYLE KENETLENMEK

Devrimci sosyalist hareketin tekleşmesi bütün ülkelerde sorun yaratmış; genellikle yapılan tüm tartışma ve birleşme çabaları hep sonuçsuz kalmıştır. Başka ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de değişik birlikler kurulmasına karşılık, hiçbiri uzun ömürlü olamamıştır.

Neden öyle oluyor; neden kalıcı birlikler yaratılmıyor? Bu soruya iki şekilde yanıt verilebilir:

Birincisi, teorik derinlikten yoksunluk.

İkincisi ise, sınıf hareketiyle bağlanamama.

Türkiye'de bunların ikisi yoktur. Teorik derinlikten yoksunluk, sınıf hareketiyle bağlanamamayı ve bunun sonucu olarak faşist bir dairede tıkanıp kalmayı beraberinde getiriyor. Bu olumsuzluğun mutlaka aşılması gerekir. Bu olumsuzluğun aşılması, büyük bir sabır ve özenle çalışmayı gerektirir. Türkiye'de "sabır" ve "özenle" çalışmalar yapılmadığı için, bir türlü derine inmek mümkün olmamıştır. Hep yüzeysel formüllerle, hep "kısa" ve "kestirme" yollarla sorunlara bakılmış; temel hedef, iktidarı almak gözardı edilip, düzen sınırları içerisindeki değişimlere razı olunmuştur. Bunlar aşılmalıdır. Zira "teorik derinlik, devrimci birliğin yolunu döşeyecek kızıl şerittir." Bu, bir. İkinci diğer nokta da şu: Parti bir sınıf hareketidir. Proletarya partisi, proletaryanın politik hareketinin örgütleniş anlamına geliyor. Dolayısıyla ve her zaman, "Sınıf hareketiyle birleşememe, devrimci hareketi birleştirici bir çimentodan yoksun bırakıyor."

Bununla ilgili olarak söyleyeceğim bir başka özellik de var ve şu: Türkiye'de yapılan en büyük yanlışlardan bir tanesi de işçi sınıfının tekleşmesinin belirleyici olması yerine, tek tek örgüt ve partilerin birleşmesini ön plana çıkarmak. Değişik örgütlerle olan ilişkiler önemli olmakla birlikte, bu ilişkiler hiçbir zaman proleter sınıf mücadelesinde, işçi sınıfının tekleşmesine giden yolda, asla belirleyici olamaz, olmaması gerekir. Zira Marksist-Leninist partiler, işçi sınıfı içerisinde örgütlenerek, işçi sınıfının üçlü mücadelesine (politik, ekonomik, ideolojik) önderlik ederek tekleşir, güçleşir; giderek siyasal yaşamda gerçek ağırlığını, nitel ağırlığını koyar.

GELENEĞE SAHİP ÇIKMAK

Türkiye'de yapılan bir başka tartışma da "yeni sol-geleneksel sol" ayrımları yapılarak, işçi sınıfının geçmişten günümüze gelen mücadelesini geleneksel solcuların temsil ettiği; bu mirasa onların sahip çıktığı noktası. Evet, çok küçük bir kesim dışında, Türkiye'de herkes "gelenek benim" diyor. Oysa, işçi sınıfı mücadelesine sahip çıkmak öyle soyut iddialarla veya dergi kapaklarına "Gelenek" biziz yazmakla olmuyor... Yine, devrim ve sosyalizmi reddeden veya şimdilik bilinmez bir tarihe erteleyen, işçi sınıfı içerisinde örgütlenemeyen, işçi sınıfının tarihi mücadelesine sahip çıkma diye birşey sözkonusu olamaz. İşçi sınıfının geçmiş mücadelesine sahip çıkmak, onu temsil etmek, ancak sermayenin emek üzerindeki tahakkümünü ortadan kaldırmakla emeğin kurtuluşunu sağlamakla mümkündür...

BİRDEN FAZLA ÖRGÜT

Hiçbir Marksist-Leninist, bir ülkede birden fazla proletarya partisinin oluşmasına taraftar olamaz. Kaldı ki, Türkiye gibi, ayrı örgütlenmeyi gerekli kılan ko-

şulların olmadığı ülkelerde, devrimci sosyalist hareketin örgütsel birliği daha da acillesir. Fakat ne yazık ki, istense de istenmese de bir ülkede birden fazla örgüt, parti olabiliyor; birden fazla örgüt, esas kendilerinin Marksist-Leninist olduklarını iddia edebiliyor. Ne ki bu, hiçbir zaman belirleyici ve kalıcı bir durum arz etmez. Çünkü bir ülkede birden fazla örgütün, partinin olması bu örgüt ve partilerin sonuna kadar, devrim ve sonrasına kadar ayakta kalacakları anlamına gelmez. Gerçekte hangi parti sınıf içerisinde örgütlenip, işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik savaşımını yönlendirirse o parti hareketin öncüsü olur. Diğerleri ya hareketi götüren partiye katılır ya da önsüz kümeler halinde kahrlar. Marjinalleşirler.

ÖZET SONUÇ

Bir : Türkiye'de Eylülist rejim altında bir türlü sonuçlanamayan netleşme ve ayrışma bugün tam açıklığa kavuşmuş; son parti tartışmaları Marksizm-Leninizm ile oportünizm arasında adeta bir turnusol kağıdı işlevini görmüştür.

İki : Bu netleşme ve ayrışmada kurtuluşu iktidarı almakta görenler, vakit kaybetmeksizin sosyalist kurtuluş partisini kurmalıdır. Kuracaklardır.

Üç : Sosyalist kurtuluş partisi, yalnız burjuvaziye karşı değil, aynı zamanda tasfiyeci oportünizme karşı da savaşmayı ilke edinmeli. Zira oportünizme verilecek her ödün hem partiye, hem de işçi sınıfına büyük zararlar verir.

Dört : Sosyalist kurtuluş partisi, çeşitli nedenlerden ötürü bir araya gelemeyenlerle olan ilişkilerine büyük önem verir; onların emperyalizme, sömürgecilğe, şovenizme karşı mücadelelerini destekler. Parti, Lenin'in şu görüşünü kabul eder: "Birlikte savaş, ayrı yürü!"

Beş : İşçi sınıfının geçmişten bugünlere uzanan tarihi mücadelesine sahip çıkmak, işçi sınıfının kurtuluşu uğruna savaşım vermek ve devrim yapmakla eş anlamlıdır.

NOTLAR

- 1- Tövbekarların Genel Sekreteri Nabi Yağcı, Milliyet Gazetesi, 16 Mayıs 1987
- 2- TSİP, Programa Ek, Aralık 1984
- 3- Gelenek Kitap Dizisi 8, sayfa 10
- 4- Metin Çulhaoğlu, Görüş, Ağustos 1989, sayı 33, sayfa:11 Metin Çulhaoğlu, Görüş'ün "Nasıl Bir Parti?" soruşturmasında, o kadar karışık bir parti modeli sunuyor ki, tam bir siyasi salata partisi. Tüm bu karışıklığa karşın, savunduğu partinin programı iktidarı hedeflemeli diyebiliyor! Hatta, "olacaksa 'parti' olsun, 'marti' olmasın" da diyebilmekte! Oysa yazıyı okuyan herkes, ancak şöyle bir sonuç çıkarır: "Olacaksa 'marti' olsun, 'parti' olmasın."

Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Toplumsal Kurtuluş Hukuk Danışmanı Hüsnü Öndül, Yazı işleri Müdürü Orhan Gökdemir ve Genel Yayın Yönetmeni İlhan Akalın'ın tutuklanmasıyla Haziran 1988'de başlatılan Toplumsal Kurtuluş Ana Davası devam ediyor. 14 Eylül 1989'da Ankara DGM Savcısı Esas Hakkında Mütalaasını okudu. Hamburg Barosu Avukatlarından Sigrid Töpfer'in de izlediği Dava'da Savcı, Yalçın Küçük'ün "sehven" Aziz Nesin yerine yatırdığını kabul ederek beraatını istedi. Bilgesu Erenus için ise, İsmail Beşikçi ile ilgili yazısında suç olan fiilin işlenmediğini görmekte beraber DGM'nin bu konuda görevsiz olduğunu belirtti. Davada 250 yılı aşan hapis istemi ise devam etti. 12 Ekim 1989 günü savunmalar alınmak üzere gün saptandı. Esas Hakkında Mütalaanın tam metnini okuyucularımıza sunuyoruz.

ESAS HAKKINDA MÜTALAA:

TEK DAVADA 250 YIL

Sanıkların neşir yoluyla komünizm propagandası ve bölücülük propagandası ile vatandaşları suç işlemeye aleni olarak tahrik etmenin TCK'nun 142/1 ve 3. madde ve fıkralarında yazılı suç olan eylemleri övdükleri iddiasıyla haklarında kamu davası açılmış ve cezalandırılmaları istenmiştir.

Yapılan yargılamaları sonunda:

Toplumsal Kurtuluş dergisinin 8. sayısının 24. sayfasında Sanık Hüsnü Öndül'ün "Yanmakta Olan Odu- na Bir Demir Aletle Dokunmak" başlıklı yazısının yayınlandığı görülmüştür. Birirkişi yazısıyla TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suçun işlendiği mütalaasında bulunmuştur. Yazıyla TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suç birirkişi açıklamalarına da ihtiyaç bırakmayacak bir açıklıkla işlenmektedir. Samğa ait olan şu sözler yazıdan alınmıştır: "Kürtlerin ve Kürt halk hareketlerinin tarihi yazılmalı, yayımlanmalıdır. Kürdün dağı Türk olmadığını resmen kabul edilmeli... Eğer ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin hakkını savunuyorsanız Kürtler için dillerini kullansınlar bölgesel özerklik verilsin, ayrılmasınlar, bağımsız olmasınlar ve benzeri önerileri, sınırlandırmaları getiremezsiniz. Getirmemelisiniz. Bu hakkı savunuyorsanız eğer kararı, kaderini tayin edecek olanlar verecektir." Devletimizin hudutları içerisinde yaşayan belli bir gurubun özerkliğinin ötesinde bağımsızlığının da olmasını savunan bu yazıyla bölücülük propagandası yapıldığı açıktır. Yazıyla TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suç neşir vasıtasıyla işlenmiştir.

Sanık Bilgesu Erenus

Toplumsal Kurtuluş dergisinin 8. sayısının 14, 17 sayfalarında sanığın "Duvar Yazıtları-3" başlıklı yazısı yayımlanmıştır.

Birirkişi yazıyla "Hapishaneleri iyileştirmek görünümü altında kanunun cürüm saydığı fiillerin açıkça övüldüğü mütalaasında bulunmuş, sanık hakkında iddianame ile TCK'nun 311/1-3. maddesi uyarınca cezalandırılması isteğiyle kamu davası açılmıştır.

Yazının incelenmesinde kanunun cürüm saydığı herhangi bir fiilin övüldüğü görülmemişse de 2845 S.K'nun 9. maddesi uyarınca TCK'nun 312/1-3. maddesinde yazılı suça bakmak Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin görevi dışında kaldığından bu suçla ilgili olarak sanık hakkında görevsizlik kararı verilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Sanık İlhan Akalın

Sanık İlhan Akalın'ın Toplumsal Kurtuluş dergisinde mesul müdür olduğu dönemde yayımlanan 12. sayısının 1-15. sayfalarında "İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine" başlığı altında sanık Haluk Yurtsever'in yazısı yayımlanmıştır.

Birirkişi yazıyla komünizm propagandası yapıldığı ve TCK'nun 142/1. maddesinde yazılı suçun işlendiği mütalaasında bulunmuştur.

Birirkişi yazıdan pasajlar aktararak şu hususları tespit etmiştir: "Marksizmin, Marksist tarih ve toplum teorisinin temelinde sınıf savaşımı vardır... tarih sınıf savaşımı tarihidir. Devrimci sürecin sonul amacı olan sınıfların kaldırılması da ancak sınıf savaşımı ile gerçekleştirilecek bir hedefdir. Sosyalizme ve komünist topluma geçişin süreleyici gücü işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının kapitalist toplumun sürmesinde hiçbir çıkarı yoktur. İşçi sınıfının çıkarı sınıf egemenliğinin kaldırılmasıdır. Buna karşılık sınıf savaşımının tarihin dinamiği olmaktan çıktığı işçi sınıfının sosyalizme geçişin önder yürütücü gücü olan özelliğini yitirdiğini ileri sür-

ren görüşler devrimci Marksizmin yeni durumlara uygun yeni teorik açıklamalar üretmekteki eksiklikleri sebebiyle de kafaları karıştırıyor. Dünyada işçi sınıfının devrimci misyonunun inkar edildiği merkezlerden biri de Avrupa komünizmidir. İşçi sınıfının devrimci rolünü halkın birliği kavramı içinde eriten anlayış ile sosyalizme barışçıl geçiş stratejisi Avrupa komünizminin esasıdır. Avrupa komünizmi kapitalist sistemin temellerini sarsmayan hatta kapitalist sistemin istikrarını gözeten barışçıl bir yoldan anti-tekel halk güçlerinin iktidarı olması ülkenin demokratik yönden yenilenmesinin gerçekleştirilmesi ve oradan da adım adım sosyalizme gidilmesidir. Savaşın yöntemleri seçim, parlamento, hedefi tekellerin egemenliğini sınırlandırıldığı ileri demokrasi bunları gerçekleştirecek güç ise tekeller dışındaki halktır. İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri Toghatti "Biz içinde orta sınıfın da temsil edildiği bir partiyiz" diyor. 1946'dan itibaren İtalyan Komünist Partisi sürekli gelişim gösterdiği ve sosyalizme geçiş için şartlar uygunlaştığı halde sosyalist ülkeler temelinde bir yeniden kuruculuğun sözü edilmiyor. İtalya Komünist Partisi Genel Sekreteri sebep olarak yeterli genişlikte bir toplumsal bloka dayanmadıklarını söylüyor, sanık Haluk Yurtsever'e göre anlamak ve hak vermek zor, 2 milyon üyeli partinin genel sekreteri bunları söyler. Küba'da ve Vietnam'da devrimci savaş başlatan Fidel ve Hoşiminh'in çevresinde kaç kişi vardır, İtalya Komünist Partisi 14. Kongresi'nde Berlinguer şöyle diyor. "Biz strateji terimini kullanmayı tercih ediyoruz ve buna İtalya'yı krizden çıkarma onu yenileme demokrasiyi koruma ve geliştirme stratejisi anlamında kullanıyoruz." Bu strateji yalnız İtalyan Komünist Partisi için değil bütün ulus içindir. Yazıdan anlaşıldığına göre sanık Haluk Yurtsever'e göre işçi sınıfının kurtuluşu hedefi yerine kapitalist İtalya'yı kurtarmanın stratejisi çiziliyor. Avrupa komünizmi devrim ve sosyalizm misyonundan uzaklaşmıştır. Kalıcı çözüm kapitalizmin ortadan kaldırılmasındadır. Çıkış yolu sosyalizmde işçi sınıfının devrimci yoludur. Başka bir sınıfa karşı savaşmadan hiçbir sınıf kendi öz kimliğini bulamaz. Sosyalist devrimden önceki bütün devrimler azınlık devrimleridir. Sosyalist devrim bu kez çoğunluğun çıkabileceği yine azınlık devrimidir.

Toplumsal bir devrim için proletaryanın toplumda çoğunluk olacağı am beklemek gerekmiyor. Bu nüfus içinde önemli ülkelerde toplumsal devrimin koşulları vardır. Görüldüğü gibi sanık Haluk Yurtseverin devrimden anladığı düzen içinde kalarak düzenin usulleriyle işçi sınıfının çıkarmı sağlamak bu suretle sosyalizm ve komünizmi kurmak değil, işçi sınıfının cebre dayalı sınıf kavgası sonucunda sosyalizmi ve komünizmi kurmaktır. Yazıyla TCK'nun 142/1. maddesinde yazılı suç işlenmiştir.

Toplumsal Kurtuluş dergisinin 12. sayısının 23. sayfasında Pen Kulübü Kürt Merkezi Kurdu, 29. sayfasında Frankfurt'ta 1 Mayıs başlıklı verilen haberlerde bilirkişi suç görmüştür. Bu iki haberde doğrudan doğruya bölücülük propagandası veya bölücü bir eylem övülmekte Frankfurt'taki 1 Mayıs kutlamaları ve

Pen Kulübünün Kürt Merkezi kurması haber olarak verilmektedir. Bilirkişi mütalasımsın aksine bu haberlerde suç unsuru görülmemiştir. Toplumsal Kurtuluş dergisinin 53 ve 55. sayfalarında bölücülük davasından tutuklu Mehmet Tandoğan ve İdris Güzel'in yazdığı 17 Mayıs Dörtler Eylemi başlıklı yazıyla da bilirkişi mütalasımsında da belirtildiği gibi PKK militanlarının kahramanlıkları, cezaevlerindeki direnişleri eylemleri sergilenmekte, sömürgeci hainlerden hesap sorulacağı anlatılmakta, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kastedilerek halkımızın dünya devriminin umutları olduğumuz için bu protesto eylemini koyuyoruz, Kahrolsun Sömürgecilik, sözleriyle kendilerini yakanların eylemleri övülmektedir. Yazıda TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suçun övgüsü yapılmaktadır. Yazıyla TCK'nun 142/4. maddesindeki suç işlenmiştir.

Derginin 12. sayısının 56-57 sayfalarında (Kutup Yıldızı) başlıklı ve sanıklar Remzi Küçükertan, Temel Güngör, Selim Açıan tarafından yazılan yazıyla 12 Eylül rejimine baş egmemiş devrimci diye nitelendirilen Diyarbakır zindanlarındaki Kürt yurtsever devrimcilerinin gerçekleştirdikleri eylemler yüceltilmekte, bölücüler övülmektedir. Bilirkişi mütalasımsında belirtildiği gibi yazıyla TCK'nun 142/4 ve 312/2. maddesinde yazılı suç işlenmektedir.

Toplumsal Kurtuluş dergisinin 61 ve 63. sayfalarında Türk Halk Kurtuluş Partisi ve PKK isimli yazıyla bilirkişi raporunda da belirtildiği gibi Türkiye'deki sol hareket 12 Mart ve 12 Eylül vasıta kılınarak tahlil eleştiri görmünü altında kanununun suç saydığı fiiller açıkça övülmüştür. Yazıyla bilirkişi raporunda belirtildiği gibi TCK'nun 142/4 ve 312/2. maddesinde yazılı suçlar işlenmiştir.

Sanık Orhan Gökdemir'in mesul müdür olduğu dönemde Toplumsal Kurtuluş dergisinin 5. sayısının 7 ve 10. sayfalarında yayımlanan Partiya Karkeren Kürdistan üst başlıklı Türkiye'de demokrasi mücadelesi demokratik halk devrimi mücadelesinde alt başlıklı yazıyla bölücülük propagandası yapılmakta ve TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suç işlenmektedir. PKK'nın Türkiye'ye sokulması ve dağıtılması yasak yayın organlarından bahsedildiği, sanıkça söylenen yazıda PKK "Kürt halkının mücadelesiyle Türkiye'de demokrasi mücadelesi doğru bir rotaya gerçek anlamına kavuşur ve bu temelle işbirlikçi, tekelci, burjuva egemenliğini yıkmayı hedefleyerek bir halk mücadelesi olarak gelişir" diyerek Kürtçülük ile ilgili görüş bildirisinde bulunmaktadır. Yazıda Kürt sorunu, orda ve benzerleri üzerinde sayfalar dolusu yazılar yazılmaktadır. Çünkü birçok yasak kırılmış Kürt fobisi yıkılmıştır. İşçi grevleri, öğrenci gösterileri, protestolar, açlık grevi ve oturma eylemleri küçük de olsa devrimci şiddet gösterileri ve zindan direnişleri ortaya çıkmakta ve gelişmektedir. Bütün bunlar Kürdistan'da gelişen mücadelenin doğrudan sonuçlarıdır gibi pasajlar çoktur. Yazı tamamıyla milli duyguları zayıflatmak, bölücülük propagandası yapmak için kaleme alınmıştır. Yazıyla TCK'nun 142/3 maddesinde yazılı suç neşir yoluyla işlenmiştir.

Toplumsal Kurtuluş dergisinin 8. sayısının 3, 4 sayfalarında "Demokrat Çağını Doldurdu" başlığı altında sanık Yalçın Küçük'ün Kürdistan Press dergisi ile yaptığı mülakat yayımlanmıştır. Bilirkişi, yazıyla TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suçun işlendiği mütalaasında bulunmuştur. Bilirkişi mütelaasını "Kürt halkı üzerine yaptığı araştırmalar" "Kürt sorunu" "Kürdistan Sorunu üzerine bir çok soru yöneltildi" biz hiçbir zaman Kürt halkının karşısında olmadık. Kürt Kürtçenin Kürt halkının karşısında değiliz. Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını kabul ediyoruz. Bağımsız demokratik bir Kürdistan'ın kurulmasından yanayım. Bunu diyor musunuz? gibi karşılıklı konuşmaların yazıda kullanılmasını bütün olarak değerlendirerek yazıyla TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suçun işlendiği sonucuna varmışsa da yazının incelenmesinde (Kürt halkı üzerinde yaptığı araştırmalar) "Kürt sorunu" dışında diğer ibarelerin kullanıldığı görülmemiştir. Tek başına Kürt halkı üzerine yaptığı araştırmalar Kürt sorunu tabirleri de TCK'nun 142/3 maddesinde yazılı suçu oluşturmaya yetmez. Yazıda mahkum olup cezaevine alınan İsmail Beşikçi'ye karşı Türk aydınlarının ilgisiz kalışı sanık Yalçın Küçük tarafından kendi Marksist dünya görüşüne göre eleştirilmektedir. Yazıda TCK'nun 142/3. maddesinde ve başka maddelerde yazılı suç unsuru yoktur. Bilirkişinin mütalaasını hazırlarken sehven başka bir yazıyla karıştırdığı anlaşılmaktadır.

Sanık Bilgesu Erenus ve sanık Hüsnü Öndül'ün yazıları da Orhan Gökdemir'in mes'ul müdür olduğu dönemde yazılmıştır.

Derginin 8. sayısının 25-27 sayfalarında yer alan Basına ve Kamuoyuna Bildiri başlıklı, sanıklar Fuat Kav, Muzaffer Ayata ve Mustafa Karasu tarafından yazılan yazıyla bölücülük propagandası yapılmaktadır. Yazıda yer alan "Kürt dilini konuşmak ve kültüründen bahsetmek suçtur. Halkına ihanet edene ödül verilmektedir. Ne varolan yasalara göre, ne savaş hukukuna göre uluslararası yasalarda yer alan siyasi tutuklu statüsüne göre yargılanıyoruz" gibi sözlerden ve yazının bütününden Kürtçülük propagandası yapıldığı açıkça anlaşılmaktadır. Bilirkişi de bu görüştedir. Esasen sanıklardan Fuat Kav ve talimatla alınan ifadesinde açıkça bölücülük yaptığını belirtmiştir.

Derginin 8. sayısında yer alan "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı haber yazıyla bilirkişi bölücülük propagandası yapıldığı ve TCK'nun 142/3 maddesinde yazılı suçun işlendiği mütalaasında bulunmuştur. Yazının incelenmesinde haberin objektif olarak verilmediği, yorum yapıldığı, haber ile bölücülük propagandası yapılmasına başlandığı anlaşılmaktadır. Mehmet Ali Eren'in milletvekili dokunulmazlığı olduğu için söyleyemediği, aslında suç oluşturan "Kürt sorununu bütün yönleriyle ele alarak gerçekçi çözüm önerileri üreterek sorun tüm detaylarıyla tartışılmalıdır" Kürtlerin varlığının sürekli yadsındığını ileri süren Eren, "Bu insanlığımıza hep kuşku ile bakılmış, farklı siyasal ve ekonomik uygulamaya tabi tutulmuş, kendi dillerini konuşmaları ve yazın dilleri de yasaklanmıştır" gibi

konuşması aynen yayımlanmış, ayrıca tepkilerin geliş yönü ve şiddeti Mehmet Ali Eren'in dile getirdiği sorunların haklılığının kanıtıdır gibi yorumlar yapılmıştır. Haber yazı ile TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suç işlenmiş, bölücülük yapılmıştır.

Derginin 8. sayısının 38-42. sayfalarında yer alan "TBKP-Demokrasi-Legalizm" başlıklı sanık Şamil Tuncay Bestoy tarafından yazılan yazı ile açıkça komünizm propagandası yapılmaktadır. Bilirkişi mütelaası da bu yöndedir. TBKP'nin proletarya diktatörlüğünden vazgeçen demokratiği talihsiz bir paradoks olarak değerlendirilmekte, TBKP'nin en geniş demokratik özgürlükler için mücadeleyi ve legal bir örgütlenmeyi önermesinin TBKP'nin bir komünist partisi olarak niteliğini tartışılmalı hale soktuğu belirtilmekte, meşruluk arayışı içinde proletarya diktatörlüğünden vazgeçtiği anlatılmakta, işçi sınıfının örgütlenmesinde tek doğru tutkunun legal ve illegal örgüt ve savaşım biçimlerinin sıkı bir işbirliği içinde olduğu vurgulanmaktadır. Yazıda TBKP'nin eleştirisi yanında işçi sınıfının cebre dayalı silahlı sınıf kavgasının propagandası yapılmaktadır. TCK'nun 142/1. maddesinde yazılı suç neşir yoluyla işlenmiştir.

Derginin 8. sayısının 50-54 sayfalarında yer alan Behram Arda imzalı Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı? başlıklı yazı ile açıkça bölücülük propagandası yapılmaktadır. Bilirkişi de aynı görüştedir. Yazı ile TCK'nun 142/3. maddesinde yazılı suç neşir yoluyla işlenmiştir.

Dergilerde yazılan yazıların bu durumuna göre:

1) Sanık Hüsnü Öndül: Yanmakta Olan Oduna Bir demir Aletle Dökünmek, başlıklı yazı ile neşir yoluyla bölücülük propagandası yaptığı sabit olduğundan eyleminin uyduğu TCK'nun 142/3-6, 31, 33. maddeleriyle cezalandırılması, sanık hakkında TCK'nun 311/2-son maddesiyle cezalandırılması için de dava açılmışsa da bu suça bakmak mahkemenin görevine girmediğinden bu suçla ilgili olarak görevsizlik kararı verilmesine,

2) Sanık Bilgesu Erenus: Duvar Yazıtları-3 başlıklı yazısıyla suç işlediğinden dolayı TCK'nun 312/1-3. maddeleri uyarınca cezalandırılması için hakkında kamu davası açılmışsa da bu suça bakmak mahkemenin görevi dışında olduğundan bu suçla ilgili olarak görevsizlik kararı verilmesine,

3) Sanık İlhan Akalın: Sanık Haluk Yurtsever'in yazdığı İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine, başlıklı yazı sebebiyle derginin mes'ul müdürü olması nedeniyle eyleminin uyduğu TCK'nun 142/1-6, 5680 sayılı Basın Kanununun 16. maddesi uyarınca cezalandırılmasına, Pen Kulübü Kürt Merkezi kurduğu Frankfurt'ta 1 Mayıs başlıklı yazılarda suç unsuru görülmediğinden bu yazılardan dolayı hakkında berat kararı verilmesine, 11 Mayıs dörtler başlıklı yazı ile bölücülük suçu övüldüğünden TCK'nun 142/4-6, Basın Kanununun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması, Kutup Yıldızı başlıklı yazıdan dolayı TCK'nun 142/4-6, 312/2-3, 5680

sayılı kanunun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması, Türk Halk Kurtuluş Partisi ve PKK başlıklı yazıdan dolayı TCK'nun 142/4-6, 312/2-3, 5680 sayılı kanunun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması,

4) **Sanık Orhan Gökdemir** : Partiya Karkaren Kürdistan başlıklı yazı sebebiyle TCK'nun 142/3-6, 5689 sayılı kanunun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması, Demokrat Çağın Doldurdu başlıklı yazıda suç unsuru bulunmadığından bu konuda hakkında beraat kararı verilmesi, Duvar Yazıtları-3 başlıklı yazı sebebiyle hakkında görevsizlik kararı verilmesi, Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak başlıklı yazı sebebiyle TCK'nun 142/3-6, 5680 sayılı kanunun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması, 311/2- son maddeden hakkında dava açılmamışsa da bu konuda görevsizlik kararı verilmesi, Basına ve Kamuoyuna Bildiri başlıklı yazı sebebiyle TCK'nun 142/3-6, 5680 sayılı kanunun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması, Kürt Sorunu Meclis'te başlıklı haber yazısı sebebiyle eylemine uyduğu TCK'nun 142/3-6, 31, 33, 40. maddeleri uyarınca cezalandırılması, TBKP-Demokrasi-Legalizm başlıklı yazı sebebiyle eyleminin uyduğu TCK'nun 142/1-6, 5680 sayılı kanunun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması, Şeyh Said Ayaklanması Dinsel İrtica mı? başlıklı yazı sebebiyle TCK'nun 142/3-6, 5680 sayılı kanunun 16. maddesi uyarınca cezalandırılması,

5) **Sanık Yalçın Küçük**: Sanığın yazısında suç unsuru bulunmadığından bu sanık hakkında beraat kararı verilmesi,

6 **Sanık Tuncay Beştoy**: TBKP-Demokrasi ve Legalizm başlıklı yazısıyla komünizm propagandası yaptığı sabit olduğundan eyleminin uyduğu TCK'nun 142/1-6, 31, 33. maddeleri uyarınca cezalandırılması,

7) **Sanıklar Mehmet Tanboğa ve İdris Güzel**: Bu sanıkların yazdıkları 17 Mayıs Dörtler Eylemi başlıklı yazı sebebiyle eylemlerinin uyduğu TCK'nun 142/4-6. maddesi uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmaları,

8) **Sanıklar Remzi Küçükertan, Kenan Güngör.**

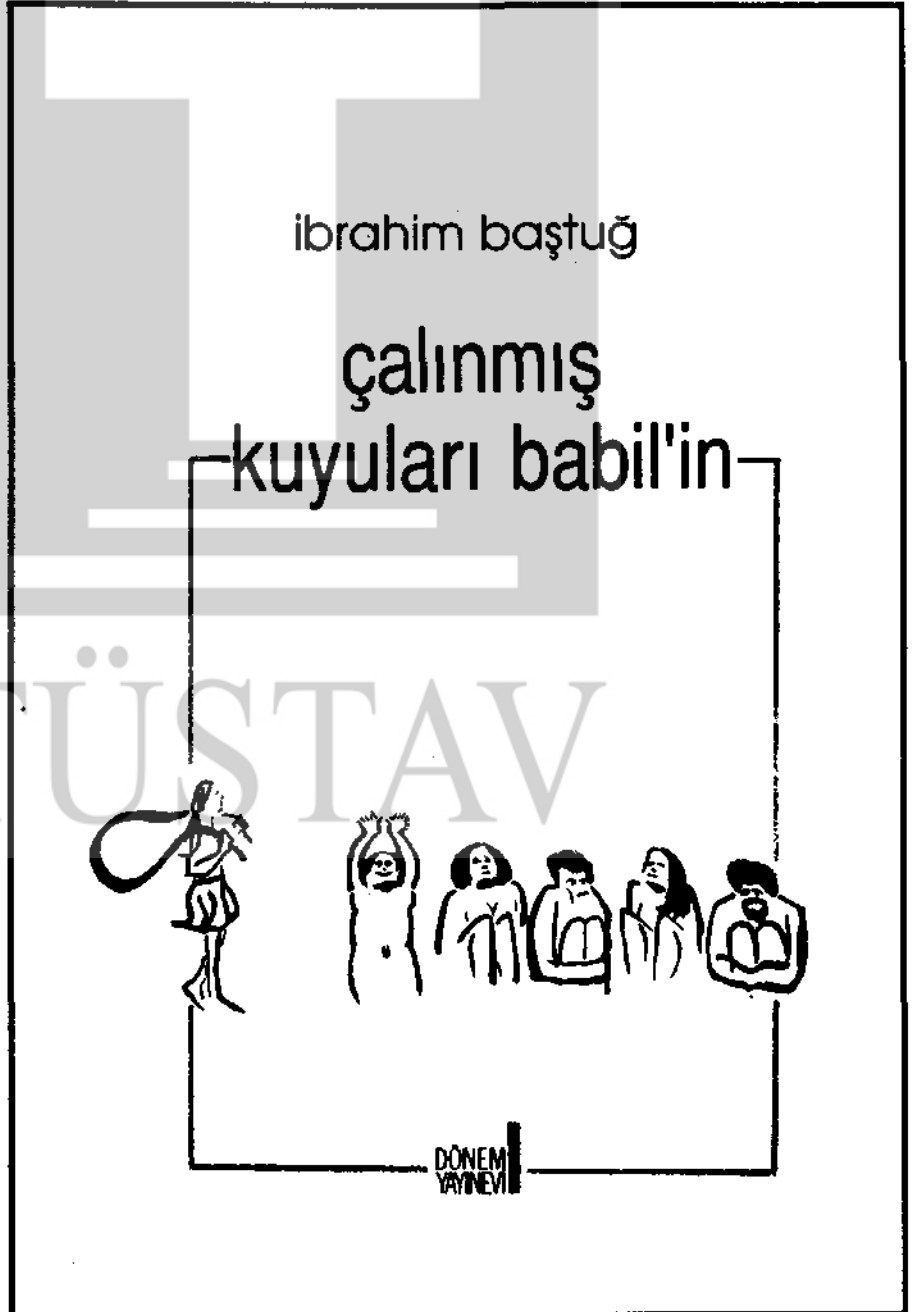
Selim Açıan: Kutup Yıldızı başlıklı yazı sebebiyle eylemlerinin uyduğu TCK'nun 142/4-6, 312/2-3. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları,

9) **Sanıklar Muzaffer Ayata ve Fuat Kav**: Eylemlerinin uyduğu TCK'nun 142/3-6, 31, 33. maddeleri uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmaları,

10) **Sanık Haluk Yurtsever** hakkında dosyanın tefrik edilmesine, suç konusu yazıların bulunduğu dergilerin TCK'nun 36. maddesi uyarınca müsaderesine,

Karar verilmesi kamu adına talep ve mütalaa olunur. 14.9.1989

Talat Şalk
DGM Cumhuriyet Savcısı
17924

"ANTI-SİNEMİZM" TARTIŞILIYOR

Yalçın Küçük'ün dergimizin Mayıs '89 sayısında yayımlanan "Bir Anti-Sinemist Yazı" sı oldukça ilgi u-yandırdı ve tartışmalara yol açtı.

Yalçın Küçük, yazısında "*Lenin'in sinemaya karşı olan tutumundan*" yola çıkarak devletin, sine-mayı bir politika haline getirdiğini, gençlerin zaman-larının büyük bir bölümünü sinemalarda geçirdik-lerini, TV ikinci kanalının adeta bir sinema kanahna dönüştüğünü, gençlerin sosyalist olmamaları için sine-mist olmalarının körüklendiğini, bu işi yapan ezik sol-cuların tekellerle bağlantılı olduklarını, sinemanın "*sanatı ve dünyayı izlemenin en tembel ve en ko-lay yolu*" olmasının yanında en pasif izlenen ve izleyi-ciyi yabancılaştıran en yalancı ve kandırıcı sanat olduğunu, dolayısıyla insan aklını geliştirmek yerine yeni kalıplara göre daralttığını belirterek yazısının so-nunda "*yeni kuşakları anti-sinemist bir tutumla yürüyüşe*" çağırıyordu.

Anti-Sinemist yazı üzerine okuyucularımızdan birçok mektup aldık. yazıların içinden herhangi bir seçme yapmadan bu yazımızda Hüseyin Yavuz, Ü.A. Gezer, İlyaz Bingül, Mustafa Özkan, ve Aydın Gün-güreş arkadaşların bu konudaki görüşlerini özetleye-ceğiz.

Hüseyin Yavuz, Lenin'den "*proletaryaya bağlı sanat*" konusunda bir alıntıyla başlıyor yazısına. Ya-vuz, "*sanata bakış açısının devrimci görüşlerle bir bütünlük içinde*" olması gerektiğine işaret ederek; "*Bakış açımız devrimci sinema anlayışının yan-ında burjuva sinema anlayışını mahkum eden, onun çürüyüp kokuşan yüzünü halka açıklayan bir perspektif içinde değerlendirilmelidir*" diyor.

"*Karşı koymamız gereken Anayurt Oteli'dir, yani sanatın burjuvaziye hizmet eden yönüdür*" diyen Hüseyin Yavuz, 1974'lerde İrfan Yalçın'ın Ana-yurt Oteli romanı üstüne çıkmış bir yazısını hatırlatıyor. Yusuf Atılgan'ın yarattığı "*Zebercet tipi-nin Türk toplumunda yaşadığına bin şahit ge-rektiğini, böyle çarpık bir tipi Türkiye'nin ger-çekliğini hiçe sayarak filme çeken Bay Kavur'a, Yusuf ile Kenan filmi hatırlatarak iyi yolculuk-lar*" diliyor.

Sahiplenilmesi gerekenin "Z" (Ölümsüz) gibi sana-tın devrimci ve sosyalist yönü olan filmler olduğunu söyleyen Yavuz, ardından "Z" filmi özetliyor. Sine-manın, Yalçın Küçük'ün yazısında değinilen sanatsal ve politik yanlarını ele almadan "*devrimci sinema-*

nın" boyun eğmeyeceğinin işaretleriyle dolu olduğunu belirterek; "*Bizler, Anayurt Oteli'ni ve Zebercet'i kokuşmuş yerlerinde yalnız bırakarak Oteli Lambrakis'le beraber terkettik, kararlı adımlarla, korkmadan yürüyerek sokağı geçecek, devrimin kaçınılmaz olduğunu sanatın her dalında olduğu gibi sinema alanında da emperyalizm ve oligar-şinin yüzüne sonuna kadar haykıracağız*" diyerek bitiriyor yazısını.

Ü. A. Gezer ise günümüzde sinemanın artık bir "*moda*" haline geldiğini ve aydınlar arasında konuşu-lan konuların başında yer aldığını belirtiyor. Devletin, sinema şenliklerinde insanlara, özellikle gençliğe ard-arda 3-4 film izlettirerek günlerini harcattığı görüşünü savunarak Yalçın Küçük'ün görüşlerine katıldığını, ancak ayırım yapılmadan da sinema ve filmden uzak-laşılmasına karşı olduğunu belirtiyor Gezer.

İlyaz Bingül, gerek telefonla gerekse bizzat dergi bürolarına gelerek görüşlerini kısaca açıklayan onlar-ca arkadaştan sadece biri. Toplumsal Kurtuluş'u sıfat olarak kullanan ilyaz; "*Asosyalistleştirme dönemini yaşayan biri olarak 'yeni kuşak' tartışmanıza ka-tılıyor, yürüyüş çağrısına katkı olması dileğiyle iki ay sinemaya gitmeme kararı alıyorum*" diyor.

"*Anti-Sinemist Bir Kampanya Geleceğin Mü-cadelesidir*" başlığını koymuş yazısına Mustafa Özkan.

Savaş Galip'in Toplumsal Kurtuluş'un Haziran '89 sayısında yayımlanan "*Sinemaya Bakış*" yazısından alıntı yaparak yazısına başlayan Özkan; sorunun, sine-maya karşı olmak sorunu olmadığını, yaşamın her ala-nında olduğu gibi sinema sanatında da burjuvazinin politikalarının mahkum edilmesi gerektiğini vurgulu-yor. "*Bir insan sinemaya ve sinema sanatına kar-şı olabilir. Teorileşen görüş tartışmadır, tartış-manın olmadığı yerde teori yoktur, teori olma-dan da tartışma olmaz. Sinema sanatının da teorik çerçevesinin çıkarılması gerekiyor, katkı böy-le olabilir. Bu teorik çerçeveyi oluşturmadan önerileri getirmek, iç açıcı görünmüyor.*"

Tartışılması gereken teorik sorunun "*kurgu*" oldu-ğuna değinen yazısında, kurguya geniş yer veriyor ve kurgu kavramının neden önemli olduğunu açıklıyor:

"*Kurgu, sinema sanatının mihenk noktasıdır; motor gücüdür.*

"Kurgu, diyalektik bir dünya görüşünün yakanmasında ve geliştirilmesinde önemli bir işlev görüyor.

"Yaşam bir kurgudur.

"Kurgu, siyasal iktidar kavgasında önemlidir. İktidarın kurgulanması gerekir."

"Kalemin silaha eğitilmesini, sanayide demir ile aynı sırada yer almasını" isteyen Mustafa Özkan, belki de **"İktidarın kurgulanması gerektiğinden"** dolayı Türkiye'deki politik ortamın bir tahlilini yapıyor.

Günümüzde burjuvazinin sanat ve kültür çalışmalarının geleceği yönlendirmedeki önemini kavradığı belirlenmesinden sonra **"geleceğe müdahalede bulunmak"** gerektiğini öne sürüyor. Anti-sinemist kampanyayı **"sosyalist iktidar mücadelesinin bir köşe taşı"** sayarken asıl dayanağının egemen sınıfın sinemaya karşı takındığı tutum ve tekellerin diğer sanat dallarında da olduğu gibi sinemayı ipotek altına alması olduğunu belirtiyor.

"Lenin'in tutumu örnektir" diyerek; **"gençlerle anti-sinemist bir kampanya içinde geleceğin mücadelesinde yürümek"** istiyor Mustafa Özkan.

Lenin'in anti-sinemist tutumunun bağlayıcı olması gerektiğini belirterek başlıyor yazısına Aydın Güngöres.

Güngöres, Yalçın Küçük'e mektup şeklinde yazdığı yazıda; **"Devletin son zamanlarda sinema konusundaki tutumunu değerlendirdiğiniz olaya geçekten değişik boyutlar kazandırıyor"** derken, sinemanın çok boyutlu bir sanat olduğunu, film izlettirecek insanların güdülemeyeceğini genç izleyicilerin seçici davranışlarını belirtiyor.

Filmeleri **"güzel"** ve **"çirkin"** kategorilerine ayırıyor ve izleyicinin sonunda güzeli bulacağı çirkinine karşı ise

tutum takınacağı bir süreç olarak değerlendiriyor sorunu. Devletin propoganda amacıyla başka alanlara da el atacağını -kitap mesela- bunları da yarar ve zararlarını gözönüne alarak tartışmak gerekirken gerektiğini soruyor. Kendilerinin de **"devlet"** olduğunu bildiren Güngöres; **"Devlet sinemaya önem veriyor diye sinemaya gitmemeyi, demiryollarını emperyalistler yaptı diye trenle yolculuk yapmamaya"** benzetiyor.

"Neden sinema sosyalist mücadele içinde kullanılabilir bir araç olarak düşünülüyor?" ve başta Eisenstein olmak üzere sosyalist yönetmenlerin yaptıkları filmlerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğini soruyor. Umudu **"her sanat dalında olduğu gibi sinemanın içinde de yılmayan yiğit insanlara"** bağlıyor Aydın Güngöres.

Kitleler üzerindeki etkilerinden dolayı devletin sinemayı hep bir korku kaynağı olarak değerlendirdiğini, ancak daha sonraları bu karşı tutumunu bırakarak ondan yararlanma yoluna gittiğine değinen Aydın Arkadaş, karşı tutum yerine sinema sanatından yararlanmak gerektiğini düşünüyor.

'80 öncesi gençliğe **"kültürsüzlüğü, lumpenliği, her türlü çağdaş sanattan uzaklaşmayı sosyalistlik sandığı için"** dudak büken Aydın Güngöres Arkadaşın **"kültür ve çağdaş sanattan"** pek haberi olmadığını anlaşıyor. Sinema konusunda hatta herhangi bir konuda görüşlerini açıkladıkları için insanı **"kınamak"**, **"çağdaşlık"** adına biraz zor kabul edilebilecek bir davranış olarak görünüyor.

İnsanın çok sesli bir yaşama alıştırılmasında sinemadan yararlanmak gerektiğini belirterek bitiriyor yazısını Aydın Güngöres.

Sinema tartışması daha da süreceğe benziyor. Gelecek sayılarımızda bu konudaki yazıları yayımlamayı sürdüreceğiz.

PARALI EĞİTİME SON

Ülkemizdeki eğitim düzeni gerici, şoven ve kurulu ekonomik ve sosyal düzenin eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik bir karakter taşımaktadır. Egemen sınıflar uzun yıllardan beri düzene uyumlu insanlar yetiştirmek ve halk kitlelerinin uyanışını engellemek amacı güden bir eğitim politikası uygulamaktadırlar.

Eğitim sisteminin bizlere yönelik sürdürdüğü yoğun baskıların yanısıra "paralı eğitim" in zorla öğrencilere dayatılması, eğitim hakkımıza karşı yapılan darbelerden biridir. Harçlara %100-300 oranında yapılan zamlar, binlerce öğrenciden alınarak batık şirketlerin kurtarılması için kullanılmaktadır. Üstelik otobüs-servis hizmetleri gibi birtakım "iütuf"lardan dolayı ayrıca para alınmaktadır; yemeklerin kalitesi düşürüldüğü halde fiyatları her geçen gün arttırılmaktadır; her sene arttırılan yurt kiralalarının yanında nereye gittiği belli olmayan birtakım "spor paraları" toplanmaktadır: Okullarımızda kâr amacı güden ne idüğü belirsiz (!) özel işletmeler (üniversitemizde GÜDAŞ) ve bunların kolları inşa edilerek, buralar, işçi-öğrenci-öğretmen üçlüsünün sömürü alanı haline getirilmiştir.

Eğitimde fırsat eşitliğini ortadan kaldıran, emekçi halklarımızın çocuklarına okuma olanağı tanımayan Paralı Eğitime Son verelim. Har(a)çlar ve Servis Ücretlerini Yatırmayalım

Bunlar, ancak işçi-öğretim üyesi ve öğrencilerin ortak-örgütlü mücadelesiyle gerçekleştirilebilir. Öğrenciler için ODTÜ-ÖD bu mücadelenin aracı olmalıdır. İnaniyoruz ki işçiler ve öğretim görevlileri de demokratik haklarını kazanma yolunda verecekleri örgütlü mücadeleleriyle demokratik halk muhalefeti içindeki yerlerini alacaklardır.

Bir Grup ODTÜ-ÖD Üyesi

E TİPİ ÖLÜM

yaşamak yapraklanır teminde
gök uşağı
rengin-binbir tonu gecemin
köşebaşıma resimledim yokluğunu
mahkumlar bana aç. gözlerin

bir otobüs o-yalayarak geçti yüzümü
çocuk elleri kınıyorum alkışına
tebeşir tozuyla büyüdük
bedenimin sınırları aşıldı çoktan

birçağı yeniden bileyerek başlar ölümüm

•
ne ister bu deniz köpüğü kabarcıklarından
sokakları ısırılmış kentin kasığında
kuşları ateşe attılar çığlık fırtınasında kumun
kanatlandı dudaklarım çizerek boşluğu
akar sıvanarak bedenlerden soluğum

yaz.
omzumda taşparçası yediğöğün
annesini emziren bebekler ülkesinde
ay boyarken gülüşüne rengini
çocuk.

başındaki kurşundan öperim

Mesut Hastürk

MÜCADELE TARİHİMİZDE Dr. HİKMET

Yusuf Şaylan

1902 yılında İstip'de doğan Dr. Hikmet Kıvılcımlı, 1921'den sonra Türkiye devrimci hareketine katılmıştır. TKP'de çeşitli görevler almıştır. Bir dönem Gençlik Örgütü'nün sorumluluğunu Orak-Çekiç gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü üstlenmiştir. 1929 TKP davalarında 4 yıla mahkum edildiğinde, mahkemede "Dört yıl kızıl bir profesör olmak için yeterli bir zamandır" diyen Kıvılcımlı, gerçekten kaldığı cezaevlerini üniversiteye çevirerek araştırmalarının büyük bir kısmını cezaevlerinde gerçekleştirmiştir. Kıvılcımlı, düşünce ve davranışın birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğunu yetmiş yılı aşkın pratiğinde göstermiştir.

Her devrimci yaşadığı dönemden ve coğrafyadan sorumludur. İşte Dr. Hikmet Kıvılcımlı yaşadığı dönemin ve ülkemizin sorunlarını, tarihsel kökenine inerek ustaların önerdiği gibi, kendi ülkesinin toplumsal yapısını, sınıfların karşılıklı konumlarını anlamaya ve anlatmaya çalışmıştır. Bu çalışmalarını çeşitli dönemlerde dergilerde yazdığı yazılarla ve kitaplarıyla tartışmaya açmıştır.

Dr. Hikmet, örgütsüz sosyalist olunamayacağını her fırsatta savunmuş, "İşçi sınıfına dayanmak sosyalist örgütle olur. Sosyalist olmayan örgüt de örgütlü olmayan sosyalist de değildir. Sosyalist örgütsüz proletarya da olsa değildir." Bütün baskı ve işkencelere rağmen örgütlü kalmayı sürdürmüş, dönemin en zor koşullarında partisini terk etmemiştir. Daha sonra TKP'nin örgütlülüğünü tasfiye etmesi ve yöneticilerinin mülteciliği seçmesine rağmen Kıvılcımlı hiçbir zaman 'nöbet' yerini terk etmemiştir.

TKP Merkez Komitesi'ne tartışılmak üzere sunduğu 'Yol' etüdünde "Doğru teşhis, yarı yarıya doğru tedavidir" diyerek partinin hastalıklarını teşhis edip, tedavi etmeye çalışmış, bir anlamda partinin doktorluğunu yapmıştır.

Kıvılcımlı 'Legaliteyi İstismar' adlı kitabında sosyalizmin kitlelere mal olmasında legal olanakların sonuna kadar kullanılması gerektiğini belirtmiştir. 1954 Vatan Partisi çıkışı da bu düşünceye dayanır. 1957 seçimleri öncesi Menderes istibdadının estirdiği terörden Vatan Partisi de nasibini almıştır. Parti kapatılmış, Kıvılcımlı ve partinin diğer yöneticilerine ağır işkence ve baskılar uygulanmıştır.

Kıvılcımlı, "Partide Konaklar ve Konuklar" adlı eserinde yoldaşlık ilişkilerinin hangi temele oturtulması gerektiğini vurgulamıştır. Kitapta mücadelenin yükseldiği dönemde en önde olanların baskı dönemlerinde nasıl geri kaçtıkları anlatılarak, küçük burjuva devrimciliğinin prototipi çizilir. Doktor Hikmet diğer çalışmalarında da küçük burjuva devrimciliğinin sınıf

temeline oturtulması gerektiğini sürekli vurgular.

Doktor Kıvılcımlı, "Devrim Zorlaması Demokratik Zorlama" adlı kitabında her ülkenin devrim yolunun çizilmesinde, doğru yöntemin; Marksizm-Leninizm özünün kavranarak devrimini yapmış ülke pratiklerinin ve yaşanan toprakların ekonomik sosyal ve siyasal gelişiminin "dün, bugün, yarın" bağlantısıyla ele alınması olduğu şöyle anlatır:

"Bilimsel sosyalizm için; teori herşeyden önce derebeyi skolastiği ile burjuva metafiziğini yok etmektir. Teori herşeyden keskin diyalektik metod ve mantıktır. Teorinin diyalektiği; elbette uluslararası olmaktadır. Ama, uluslararası bir değer olmanın tek yolu da herşeyden önce ulusal bir değer olmaktadır. Kapitalizmde insanlık eşitsiz gelişim yasası ile ayrı ulus ölçeklerine parçalanmıştır. Onun için her ülke ötekilerinin yarattığı bütün teorik değerleri iyice sindirecektir. Ama, bu uluslararası teoriyi sindirim, teorinin yalnız bir kanadıdır. Öbür kanat, her ülkenin kendi sosyal orijinalitesinde yatar."

Türkiye toplumunu anlamak için Osmanlı'yı, onu da anlamak için islamı anlamamanın gerektiğini söyler. 'Tarih Tezi' kitabında Kıvılcımlı, "Ekonomik, sosyal, politik, bilimsel, filozofsal, ahlaksal, dinsel vs problemleri yakıştırma yorumlarla değil, ancak tarihin gerçekliği düzeyinde yeni çözüm yolları bulabilir. Sunulan tez duvarcının çektiği bir ucu olmanın başka iddia götürmez. Yapıyı bütün okurların elbirliği kuracaktır" demıştır. Kıvılcımlı'nın özellikle güncel konularda yazdığı ciltler dolusu yazıların hepsinden burada bahsetmek mümkün değil. Fakat belirtmeden geçilemeyecek olan; Dr. Kıvılcımlı'nın, strateji ve taktik konularda hiçbir Türk aydınının yapmadığı araştırmaları yapıp, bize miras bırakmış olmasıdır.

Türkiye devrimci hareketinin bir asra yaklaşan geçmişini detaylı olarak Kıvılcımlı'da bulmak mümkündür. "Devrim Nedir?" adlı eserinde ülkemiz gerçeklerini ele alıp irdelemiş ve iktidarın nasıl alınabileceğini, proletarya partisinin önemini alınan iktidarın nasıl korunup geliştirileceğini, yani sosyalizmin inşasının bizlere anlatmıştır.

"Halk Savaşının Planları"nda Türkiye halklarının nasıl teşkilatlanacağını, yakalanması gereken ana halkın hakim burjuva teşkilatlılığı karşısında mutlaka ve mutlaka işçi sınıfı önderliğinde halkın iktidarı alabilmesi için proletarya partisinde teşkilatlanması gerektiğini vurgulamıştır. Günümüzde, artık en kör gözün bile gördüğü fakat önceden kimsenin ağzına almadığı Kürt ulusal sorununu 1930'lu yıllarda tahlil etmiştir. Ve bu kitabın adına, "İhtiyat Kuvvet Milliyet-Şark"

demıştır. Türkiye proletaryasının kurtuluş mücadelesinde Kürt ulusal hareketinin bir yedek güç olduğunu, Türkiye devrimi açısından bir kaldıraç olduğunu söylemiştir. Ulusların kendi kaderini tayin hakkını gözardı etmeden Marksist-Leninist bir temelde bu sorunun nasıl çözüleceğini elli yıl öncesinden açıklığa kavuşturmuştur.

Ağabey parti; Türkiye işçi sınıfının partisinin küçük kardeşe, Kürt proleter partisine yol göstericilik yapması gerektiğini söylemiştir. Fakat bugün roller değişmiştir. "Küçük kardeş büyük kardeşe yol göstermektedir." Bu durum Kıvılcımlı'nın yanlış olduğunu göstermez. Tam tersine Kıvılcımlı'nın henüz devrimciler tarafından anlaşılmadığını ve tanınmadığını gösterir.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı yaşamının 22 yılını (yaklaşık üçte birinden fazlasını) zindanlarda geçirmiştir. Defalarca yakalanmasına rağmen örgütsel bilgileri polise vermez. Hatta uzun yıllar TKP'nin (Şimdiki TöBeKP) genel sekreterliğini yapan Laz İsmail adlı zatın poliste "Yahu Doktor inat etme ben herşeyi söyledim, sen de kabul et de buradan kurtulalım" diyerek alçaldığı zaman bile sadece ona ve diğerlerine acıdığını ve öğrendiğini söyler.

Başka bir yerde ise, "Genç kuşaklardan özellikle istiyorum. Devrimden sonra polis arşivleri yakılmasın, orada mücadele tarihimize ilgili belgeler mevcut" diyerek yargıyı gelecek devrimci nesillere bırakır. 1957'de Vatan Partisi'nin kapatılmasından sonra iki yıl hücrede tutulur. İlk mahkemede arkadaşlarıyla birlikte be-
raat eder. '60'tan sonraki dönemde TIP'in kurulmasıyla birlikte, TIP'e Teklifler adı altında yazdığı yazılarla TIP'in nasıl bir işçi partisi olması gerektiğini anlatır. TIP yönetimi eski tüfek olarak bilinen Doktor Hikmet'i partiye almaz. Bu dönemde IPSP'yi (İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği) kurar. Bir demokratik kitle örgütü olan IPSP kitlelerin ekonomik taleplerini politik mücadeleyle kaynaştırmayı hedeflemiştir. Yine bu dönemde öğrencisi ve yoldaşı İsmet Demir'le Yapı İşçileri Sendikası'nın (YİS) kurulmasına önderlik eder. YİS '65'li yıllarda ülkemizde Batman petrol boru hattı ve ayrıca Karabük ve Iskenderin Demir Çelik Fabrikaları, İzmir Aliaga Rafinerisi inşaatlarında dönemin en görkemli grevlerini örgütlemiştir. Devrimci gençliğin önde gelen isimlerinden Hüseyin Cevahir, Necmettin

Giritlioğlu, Bingöl Erdumlu gibi gençler sendikada görev yaparak devrimci gençlikle işçi sınıfının kaynaşmasını gerçekleştirmeye çalışan bir okul olmuştur.

70'lere gelindiğinde Türkiye devrimci hareketinde bir yükseliş başlar. TIP'in oportünist tavrına özellikle gençlikten gelen tepkiler TIP'ten bir kopuşmayı başlatır. Devrimci harekette aynı zamanda dağınıklık yaşanırken, "Anarşi Yok Büyük Derleniş Tezi"ni ileri sürer. Devrimci hareketin derlenmesi ve toparlanması gerekliliğini vurgular. 12 Mart'a gelindiğinde hem ilerleyen prostat kanseri hem de sıkıyönetimin "yılın başı bulunduğu yerde ezilmeli" diye afişlemesi sonucu iki arkadaşıyla onun için çok zor olan anavatan topraklarından çıkmak zorunda kalır, Bir motorla Kıbrıs'a oradan Suriye'ye oradan da Bulgaristan'a geçmek ister. Sosyalist Bulgaristan TKP'den Dış Büro ve şimdiki TöBeKP

atıldığı gerekçesiyle sınırlarını Kıvılcımlı'ya kapatır.

Doktor Kıvılcımlı bunun üzerine SBKP'nin üst düzey sorumlusu Brejnev Yoldaşa bir mektup yazar: "Ben aralıksız elli yıl ülkemde bilimsel sosyalist mücadeleye omuz verdim. Ülkemde gerici her zaman "Kızıl Komünist Moskova'ya Git" diye bağırıyorlar. Yıllarca yarı derebeyi Türkiye zindanlarında tutuldum. Hiçbir zaman nöbet yerimi terketmedim. Şimdi ise hem kanserim, hem sıkıyönetim tarafından afişlendim, aranıyorum. Sosyalist Sovyetler'in anayasasında bir insan komünist olmasa bile zor durumda kaldığında sahiplenilmesi gerekliliği yazılıdır. Ben bütün kardeş sosyalist ülkelerin sınırlarından püskürtülüp TC polisinin dostu Interpol polis ağına atıldım. ilerlemiş yaşıma kanser oluşuma bakılmadan."

"Hakkımda üç idam kararı verilmiş:

Birincisi; TC Savcılarının verdiği idam ki; bunu biliyorum. Sınıf savaşının kaçınılmazlığıdır. İkincisi; prostat kanseriyim. Bunu da biliyorum. Bu da kaçınılmaz. Üçüncüsü; en zor olan idam kararı kardeş sosyalist ülkelerin verdiği karardır" diyerek bunun nedenini anlayamadığını söylüyor. O yıllar Yugoslavya Devlet Başkanı olan Tito ülkesine davet ediyor. 11 Ekim 1971'de aramızdan fiziki olarak ayrılırken kendi dönemi ve sonrasında ülkemizde en çok yazılı eser bırakan Marksist-Leninist düşünce ve davranış önderimizdir. Kıvılcımlı'nın yetmiş yakın eseri var.

ASIL SATIŞ

SATILAN, tek tek işletmeler değildir. Satılan, toptan Türkiye'dir.

USAŞ, basit bir merdiven koyma işletmesidir. Havaalanlarına inen uçaklara merdiven yetiştiriyor. Bu bile satılmıştır. Bir yabancı firma, Türkiye'de uçaklara merdiven koyma işini de almıştır.

ASİL NADİR'in aslı nedir; bilmek zor görünüyor. Asil gerçek midir; aynı anlama geimek üzere "asil" midir, sormak gerekiyor. Basın, affedilmesi zor bir sıkılmazlıkla, Asil'in Kıbrıs Türklerinden bir ana ve babadan doğma oluşunun arkasına saklanıyor. Görünen, bir yabancı firma olduğudur. Bu firmanın kaynaklarının nereden geldiği ise bilinmiyor; her kaynaktan gelebilir.

BASIN, en büyük oranla artık yabancı sermayenin elindedir.

TÜRKİYE, artık sıkılmazların ülkesi olmuştur. Basın, en büyük tirajla, hangi ulusa veya hangi kaynağa ait olduğu belirsiz bir yabancı firmanın eline geçiyor ve basın bunu görmüyor ve tam bir aldatmaca ile PETKİM'in yabancılara satışına karşı çıkar görünerek kendi satışını gizlemek istiyor.

NEZİH DEMİRKENT, ne kadar ve hangi ölçüde "nezih" olabiliyor; sorma zamanıdır. İstanbul Gazeteciler Cemiyeti başkanıdır ve Asil Nadir'in Türkiye basınına yabancı firmalara geçirme operasyonunda komisyonculuk yapıyor. Asil satışta, Nezh, bir komprador rolü oynuyor.

KOMPRADOR, Portekiz ve İspanyolların, sömürgelerdeki adamlarıdır. İlhan Selçuk, 1960 yıllarında "komprador" sözcüğünün Türkiye'ye yerleşmesinde en büyük katkı sahiplerinden birisidir. Şimdi üyesi olduğu cemiyetin başkanı en büyük kompradordur ve İlhan Selçuk tepki göstermek veya Nezh'i yerinden attırmak için mücadele etmek ya da bu artık nezahetini kaybetmiş cemaatten çekilmek zorundadır.

YOL, artık iki yol arasında insan bırakmıyor. İlhan Selçuk'un artık "Anadolu basını" nostaljisi ile sorumluluğunu yerine getirmesi mümkün görünmüyor. Anadolu basını, yalnızca nostaljiktir; umut, devrimci basındır.

SATIŞ, her zaman kokuşmadır. 1960 devrimciliğinin, İlhan Selçuk ile birlikte örnek kalemi Profesör Mümtaz Soysal'ın bu kokuşmadan rahatsız olduğu anlaşılıyor. Her zamanki güzel tanılarında birisiyle kokuşmuş bir satış ile bu ülkeyi eski Saygon ya da eski Şangay'a benzetiyor. Tanı, yerindedir. Mümtaz Soysal, her zamanki doğru olmayan sonuç çıkarımıyla, umudunu orduya bağlıyor. Umut, İlhan Selçuk ile Mümtaz Soysal'ın 1960 yıllarında bayrağını yükselttikleri devrimci yoldadır. Devrimci inattadır.

NOVA BEYRUT; artık İstanbul, yeni Beyrut'tur. Satılan, Türkiye ile birlikte İstanbul'dur. Türkiye'de satılmayan alan bırakılmıyor.

SİNEMA satılmaları, yabancılara teslim edildi. Yerli film gösterimi, Amerikan işletmelerinin lüffuna bırakılıyor.

TIYATRO satılmıştır. Yaratıcılık satışa çıkarılıyor. SHP, Türkiye'nin yaratıcılığının satıcısıdır. Genço Erkal, devrimci tiyatroyu, Avusturya'da satışa çıkarmıştır. Rutkay Aziz, iki yıl önce AST için, iane topladığını unutarak, rejisörlüğünü TRT'ye satışa çıkarmıştır. Devrimci tiyatro, Erkal ve Aziz ile en yüksek noktasına çıkmış ve orada satılmıştır. Bitmiştir. Aziz-Erkal, devrimci tiyatroların mezarını kazmışlardır.

TÜRKİYE tiyatroları Evitalar, Batı Yakası Hikayeleriyle işgal altındadır. Tiyatroların satışında, SHP ve SHP belediyeleri komprador rolündedirler.

ÜLKEYİ, ANAP ile SHP ve bir de DYP elbirliği ile satışa çıkarıyorlar. Tekeller, Türkiye'yi kapatıyorlar. Sözcüğün tam anlamıyla ucuza kapatmak istiyorlar ve en kısa zamanda kendisini amorti edecek yatırımlar peşinde koşuyorlar. Çünkü tekeller, satın aldıkları Türkiye'nin ellerinde kalmayacağını biliyorlar. Tekeller, satın aldıkları Türkiye'yi, satanlardan daha iyi biliyorlar.

BU ÜLKE, kimin elinde olursa olsun, orada ve oradan kurtarılacaktır.